Merhabalar,

Türkiye ve Azerbaycan ilişkilerini konu alan, iki kardeş ülkenin isimlerini vermiş olduğumuz Türkiye Azerbaycan Dergisi, 2019 senesinde yayın hayatına başladı. 3 ayda bir okuyucularla buluşan dergimiz birçok konuyu kapsayacak şekilde "iki devlet tek millet" düsturu çerçevesinde yayın yapmaktadır. Azerbaycan ve Türkiye arasındaki siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal ilişkilerin ve bu alanlarda yaşanan olayların haber analiz formatında konu edildiği dergimizde aynı zamanda kardeş ülke Azerbaycan'da yaşanan güncel gelişmeler de işlenmektedir. Dergimizde yer verdiğimiz haberlerin yanı sıra yayınladığımız makaleler ile de aktüel yaşam ve akademik çalışmaları birleştiren özgün bir bakış açısını siz değerli okuyucularımıza sunmak istemekteyiz.

Türkiye – Azerbaycan Dergisi, özetle, Cumhurbaşkanlarımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Sayın İlham Aliyev arasındaki samimi dostluk, tarihi kardeşlik ve ekonomi alanındaki dev projeler temelinde ilerleyen iki ülke ilişkilerini daha da geliştirmeyi kendisine misyon olarak belirleyerek yoluna devam etmektedir.

Türkiye Azerbaycan Dergisi'nin 5. sayısında, Azerbaycan'ın bağımsızlığına giden süreçteki en büyük facia ve aynı zamanda kahramanlık destanlarından birisi olan 20 Yanvar (Ocak) 1990 Katliamını kapak konusu olarak seçtik. Zira Sovyet tanklarının kanlı bir şekilde Bakü'ye girmesinin üzerinden tam 30 yıl geçti. Ayrıca Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev 30. yıl vesilesiyle bu konuda bir özel Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayınladı.

Üç ayda bir yayınlanan dergimizin ilk üç ayına denk gelen süre zarfından Azerbaycan tarihindeki bir başka acı dolu hadise de 26 Şubat 1992 yılında Ermenilerin Hocalı'da gerçekleştirdiği soykırımdır. Bu sayımızda Hocalı soykırımına de geniş yer verdik. Elbette dergimiz bu iki konudan ibaret değil. Ocak – Şubat ve Mart aylarını kapsayan çok önemli gelişmeleri yine dergimizin bu sayısında bulacaksınız. Türkiye Azerbaycan Dergisi'nin yayın ekibi olarak Azerbaycan'ın acısını paylaştığımızı ifade etmek isteriz.

Gelecek sayılarda buluşmak dileğiyle...

AJANS TURKA

Türkiye – Azerbaycan Dergisi

Türkiye – Azerbaycan Ortak Yayınıdır.

Parayla satılmaz.

turkiyeazerbaycan.com TurkiyeAzerbaycanDergisi TrAzDergisi

Bir millet

iki devlet

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

"Türkiye olarak, Hocalı'daki bu insanlık dışı katliamın acısını her zaman yüreğimizde hissediyor, Azerbaycanlı kardeşlerimizin acılarını paylaşıyoruz. Hocalı Katliamı, tüm insanlığın dersler çıkartması, yaşanan trajediye ilişkin bir vicdan muhasebesi yapması gereken önemli bir olaydır. Vicdanlarımızda en ağır cezaya mahkum ettiğimiz bu katliama, uluslararası toplumun da gereken duyarlılığı göstermesini bekliyoruz."

26 Şubat 2020

(Hocalı Soykırımı Sebebiyle Yayınladıkları Taziye Mesajından)

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı
İLHAM ALİYEV

"Ermeniler, Hocalı Soykırımı'nı yaparak halkımızın savaşma iradesini kırmak istediler. Fakat facialarımız bizi daha da güçlendirdi. Biz bir ulus olarak daha güçlü ve daha azimli hale geldik. Biz güçlü bir devlet yarattık. O devlet ki, bugün dünyada söz ve nüfuz sahibidir. Biz kendi tarihi topraklarımıza döneceğiz! Bu, Azerbaycan devletinin, bu tür kitlesel vahşiliklerin ve soykırımların tekrarını önlemek için, faillerin adalete teslim edilmesi konusundaki tüm azmini ve kararlılığını gösterecek olan bir zafer yürüyüşü olacaktır."

26 Şubat 2020
(Hocalı Soykırımı Kurbanlarının Anma Merasiminde Yaptıkları Konuşmadan)

İÇİNDEKİLER

11

Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Heyeti'nin Orta Doğu Seferi...

Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Başkanı Fuad Muradov ve beraberindeki Komite Heyeti Körfez'de bir dizi ülkeleri ziyaretlerde bulunmuş ve ilgili ülkelerde üst düzey görüşmelerde bulunmuştur. Abu Dabi'de düzenlenen Dünya Şehir Forumu'nun 10. Oturumuna da katılan heyet bu ülkelerde bulunan Azerbaycan icması ile de görüşmeler yapmıştır.

18

Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantısından Önemli Kararlar Çıktı

25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in eş başkanlığında düzenlenen Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) 8'inci Toplantısı'nda ikili ilişkilerin stratejik niteliğini güçlendiren önemli kararlar alındı. 13 anlaşma ve 1 ortak bildirinin imzalandığı YDSK Toplantısında Türkiye-Azerbaycan ilişkileri bütün yönleriyle detaylı olarak ele alındı.

26

Haber Röportaj Yazı

28. Yıldönümünde Hocalı Soykırımı Türkiye'nin Bir Çok Şehrinde Yapılan Etkinliklerle Anıldı

Hocalı Soykırımı'nın 28. yıl dönümünde Türkiye'nin birçok şehrinde yapılan çeşitli etkinliklerle soykırım kurbanları anılarak, bir daha böyle soykırımların yaşanmaması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği ifade edildi. Başta TBMM olmak üzere, Ankara, İstanbul, İzmir, Iğdır, Osmaniye, Düzce, Denizli, Rize, Afyon, Nevşehir, Zonguldak ve Eskişehir gibi birçok vilayette yapılan konferanslar ve soykırımı yansıtan resim sergileriyle anıldı.

Türkiye Nahçıvan'a Çelik Bağlarla Bağlanıyor

Türkiye ve Azerbaycan kardeşliğinin Anadolu'daki imzası olarak değerlendirilen TANAP ile Azerbaycan gazı Türkiye üzerinden Nahçıvan Özerk Bölgesine ulaştırılacak. Iğdır ile Nahçıvan arasında inşa edilecek hat, yaklaşık 82 kilometre uzunluğunda ve 12 inç çapında olacak. Hatta, 2022 yılında gaz akışının başlayabileceği ifade ediliyor.

- Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Heyeti'nin Orta Doğu Seferi 11
- Türkiye'de Kayıtdışı Yaşayan Azerbaycanlıların Sorunu Çözülüyor 14
- Türk Konseyi Dışişleri Bakanları Olağanüstü Toplantısı Bakü'de Gerçekleştirildi 16
- Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'na Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'den Dostluk Madalyası 17
- Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantısından Önemli Kararlar Çıktı 18
- Türkiye-Azerbaycan Ekonomik İlişkileri Stratejik Boyutlar Kazanıyor 22
- 30. Yıl dönümünde 20 Ocak (20 Yanvar) Katliamı .. 26
- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) 20 Ocak Katliamı Sergisi Açıldı 31
- Prof. Dr. Aygün Attar'ın Oturum Başkanlığında, TBB'de "Azadlığa Giden Yolun Asimetrik Savaşı" Konulu 20 Ocak Konferansı Düzenlendi ... 31
- Azerbaycan 20 Ocak Katliamı Konulu Fotoğraf Sergisi Açıldı 31
- Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı "30. Yıl dönümünde 20 Yanvar Katliamı" Konulu Konferans Düzenledi 32
- 20 Ocak Şehitleri Diyarbakır'da Anıldı 32
- 20 Yanvar Şehitleri, İstad Merkezinde Anıldı 33
- Eskişehir'de 20 Ocak Olaylarına Adanmış Bir Konferans Düzenlendi 33
- İstanbul'da Azerbaycanlı Çocuklar 20 Ocak Şehitlerini Andı 33
- Sosyal Medyada 20 Ocak Katliamı ve Hocalı Soykırımı 34
- Türklere Karşı Yapılan Soykırımlar ve Hocalı Soykırımı 36
- 28. Yıl dönümünde Hocalı Soykırımı Türkiye'nin Birçok Şehrinde Yapılan Etkinliklerle Anıldı 39
- Öncesi ve Sonrasıyla 31 Mart 1918 Bakü Soykırımı 46
- Türkiye Nahçıvan'a Çelik Bağlarla Bağlanıyor 53
- Almanya'da Avrupa Karabağ Mitingi Düzenlendi .. 56
- Hocalı Caddesi'nin Açılışı Ve "Hatay'dan Hazar'a" Projesi'nin Sunumu Türkiye'de Gerçekleşti 58
- Yurtdışında Yaşayan Okul Çağındaki Vatandaşlarımız İçin "Azerbaycan Dili" Kitabı Yayınlandı 60

20 Ocak

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu 20 Ocak Şehitlerini andığı bir mesaj yayınladı. Çavuşoğlu mesajında; "Kardeş #Azerbaycan'ın azadlığa giden yolunda 30 yıl önce canlarını feda eden 20 Ocak Şehitleri'ni rahmetle anıyorum." dedi.

25 Ocak

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Elazığ'da meydana gelen deprem nedeniyle Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a taziye mesajı gönderdi. Aliyev, mesajında "Her türlü yardımı göstermeye hazır olduklarını bildirdi.

1 Şubat

Azerbaycan Dışişleri Bakanlığından yapılan açıklamada, koronavirüs salgını dolayısıyla Çin'den Türk vatandaşları ile birlikte Azerbaycan vatandaşlarının da Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait kargo uçağı ile tahliye edilmesi dolayısıyla Türkiye'ye teşekkür edildi. Bu, Azerbaycan ile Türkiye arasındaki kardeşliğin en açık örneklerinden biridir" ifadesine yer verildi.

20 Ocak | 25 Ocak | 1 Şubat | 5 Şubat | 6 Şubat | 25 Şubat

5 Şubat

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından "Dostluk" nişanıyla taltif edildi. Aliyev Çavuşoğlu'nun Azerbaycan'ı "yürekten seven bir insan" olduğunu dile getirdi.

6 Şubat

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Van-Bahçesaray yolunda düşen çığ nedeniyle hayatını kaybedenler için Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a taziye mesajı gönderdi. Mesajında, hayatını kaybedenlerin ailelerine, yakınlarına ve Türk halkına, kendisi ve Azerbaycan halkı adına taziye dileklerini ileterek yaralılara da şifa diledi.

25 Şubat

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan beraberindeki kalabalık bir heyetle YDSK 8. Toplantısı için Azerbaycan'a gitti. Türkiye ile Azerbaycan arasında 15 milyar dolarlık ticaret hedefine ulaşmak için imzalar atıldı. Türkiye ile Azerbaycan arasındaki vize muafiyeti süresi 30 günden 90 güne çıkarıldı.

25 Şubat

TBMM Dışişleri Komisyonu, Hocalı Katliamı'nın 28. yılı nedeniyle bir bildiri yayımlayarak, insanlık adına kanlı bir leke olan bu tür saldırgan eylemlerin tekrarlanmaması için uluslararası toplumdan, bu katliama tepki göstermesi istendi.

26 Şubat

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Hocalı Soykırımı'nın 28. Yıl dönümü vesilesiyle yaptığı açıklamada; "Masum, yaşlı, kadın, çocuk demeden 20. yüzyılın en büyük vahşetlerinden biri işlenmiştir. Toplam 613 kardeşimiz hunharca şehit edilmiştir. Bu katliamı unutmadık, unutmayacağız. Karabağ, Azerbaycan kadar bizim de meselemizdir" dedi.

14 Mart

Azerbaycan Savunma Bakanı Kıdemli Orgeneral Zakir Hasanov "Türk Silahlı Kuvvetlerinin savaş deneyimini öğrenerek ordumuzun hazırlık planına dahil etmeye, ikili askeri iş birliği kapsamında tecrübe paylaşımına, Türk üretimi modern silah, askeri teçhizat ve ekipmanların alınmasına bundan sonra da devam edeceğiz" dedi.

25 Şubat | 26 Şubat | 14 Mart | 14 Mart | 24 Mart | 30 Mart

14 Mart

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ile Cumhurbaşkanı Aliyev arasında yapılan telefon görüşmesinde koronavirüse karşı alınan önlemler kapsamında, kargo hariç karşılıklı kara ve hava yolu ulaşımının geçici süreyle durdurulması kararlaştırıldı.

24 Mart

Yeni tip koronavirüsün (Kovid-19) salgının başlamasıyla Türkiye Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ile sık sık telefon görüşmesi yapan Azerbaycan Sağlık Bakanı Oktay Şireliyev, ilk tanı testlerini Türkiye'nin aracılığı ile elde ettiklerini bildirdi. İlk günlerde birçok ülkede test olmadığı halde kardeş Türkiye'nin aracılığı ile testlerin Bakü'ye getirildiğini bildiren Şireliyev, ilk hastalarında o testler yardımıyla teşhis edildiğini söyledi.

30 Mart

Türkiye Dışişleri Bakanlığı Azerbaycan'ın Ermenistan tarafından işgal altında tutulan Yukarı Karabağ bölgesinde 31 Mart 2020 tarihinde düzenlenmesi öngörülen sözde cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri hakkında çok sert bir kınama mesajı yayınladı.

31 MART SOYKIRIMI 1918

AZERBAYCAN DEVLET DİASPORA KOMİTESİ HEYETİ'NİN ORTA DOĞU SEFERİ...

Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Başkanı Fuad Muradov ve beraberindeki Komite Heyeti Körfez'de bir dizi ülkelere ziyaretlerde bulunmuş ve ilgili ülkelerde üst düzey görüşmelerde bulunmuştur. Abu Dabi'de düzenlenen Dünya Şehir Forumu'nun 10. oturumuna da katılan heyet bu ülkelerde bulunan Azerbaycan icması ile de görüşmeler yapmıştır.

Suudi Arabistan

Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Başkanı Fuad Muradov ve Komite Heyeti Kral Selman İnsani Yardım Merkezi Başkanı Abdullah er-Rabia ile görüştü. Suudi Arabistan'ı ilk defa ziyaret ettiğini bildiren ve burada olmaktan memnuniyet duyduğunu ifade eden Fuad Muradov, iki devlet arasında Milli Lider Haydar Aliyev ve Suudi Arabistan Kralı Fehd bin Abdulaziz el-Suud tarafından başlatılan ilişkilerin ülke devlet başkanları Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Kral Selman bin Abdulaziz el-Suud'un çabaları sonucunda daha da geliştiğini belirtti.

Görüşmede Azerbaycan Cumhuriyeti ile Suudi Arabistan Krallığı arasındaki yüksek düzeydeki ilişkilere dikkat çekilerek ekonomi, ticaret ve turizm alanlarındaki ilişkilerin gelişmesinden duyulan memnuniyet ifade edildi.

Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Heyeti, Riyad şehrinde yaşayan Azerbaycanlılarla da bir araya

geldi. Diaspora Komitesinin faaliyetleri ve hayata geçirilen projeler ile ilgili bilgi veren Komite Başkanı Fuad Muradov, "Stratejik Yol Haritası"na uygun olarak Koordinasyon Konseylerinin oluşturulmasına, Azerbaycanlıların yararlanmaları için Azerbaycan Evlerinin açılmasına, diaspora haritasına, hazırlanan içeriklerin sosyal medya aracılığıyla yayılmasına ve diğer önemli konulara değindi.

Ziyaretten duydukları memnuniyeti dile getiren Suudi Arabistan'da yaşayan Azerbaycanlılar ise karşılaştıkları problemleri bildirerek, milli ve kültürel değerlerin tanıtımı amacıyla ülkede hayata geçirilebilecek projeler hakkında fikir alışverişinde bulundular.

Katar

Azerbaycan Devlet Diaspora Komitesi Başkanı Fuad Muradov, Katar'ın Dışişlerinden Sorumlu Devlet Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede Komite Başkanı Fuad Muradov, Katar'da 300'e yakın Azerbaycanlının yaşadığını ve onların bu ülkede hiçbir sorunla karşılaşmadığını belirterek, diğer Arap ülkelerinde Azerbaycan diasporasının yeni oluşmaya başladığını fakat Katar'da uzun zamandır faaliyet gösterildiğini ifade etti.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı ile Katar Emiri arasındaki üst düzey kişisel ilişkilerin iki ülke arasındaki ilişkiler açısından büyük önem taşıdığı ve bu siyasi iradenin ülkeler ve halklar arasındaki dostane ilişkilerin gelişmesine ivme kazandırdığı vurgulandı.

Devlet Diaspora Komitesi Heyeti ayrıca İdari Kalkınma, İstihdam ve Sosyal İşler Bakanı Yusuf bin Muhammed El-Osman Fahru ile bir araya geldi. Samimi bir ortamda gerçekleşen toplantıda taraflar, kurum ve proje faaliyetleri hakkında görüş alışverişinde bulundu. Devlet Komitesi Başkanı Fuad Muradov, Katar'ın Birleşmiş Milletler ve İslam İşbirliği Teşkilatı toplantıları da dahil olmak üzere Azerbaycan'ın uluslararası toplantılardaki adil tutumunu her zaman desteklediğini, Ermenistan'ın Azerbaycan'a yönelik saldırgan politikasını kınadığını ve Azerbaycan'ın yanında olduğunu vurgulayarak teşekkür etti.

Birleşik Arap Emirlikleri

Birleşik Arap Emirlikleri'nde bir dizi ziyaretlerde bulunan Azerbaycan Cumhuriyeti Diasporadan Sorumlu Devlet Komitesi Heyeti, Dubai'de yaşayan Azerbaycanlılarla bir araya geldi.

Devlet Diaspora Komitesi Başkanı Fuad Muradov, katılımcılara Komite'nin faaliyetleri, hayata geçirilen projeler, dünyanın çeşitli ülkelerinde Koordinasyon Konseylerinin oluşturulması, Diaspora Gençlerinin Yaz Kampı, Azerbaycan Evleri ve Karabağ Okulları'nın açılması ile diğer önemli projeler hakkında bilgi verdi. Fikir alışverişinde bulunulan toplantıda özellikle Dubai'de yaşayan Azerbaycanlıların teklif ve problemleri dinlenildi. Toplantıda, Azerbaycanlıların yaşadıkları şehirlerde Azerbaycan okullarının ve dil kurslarının açılmasının önemi vurgulandı.

Devlet Komitesi Başkanı, Dünya Şehir Forumu'nun 10. Oturumunda Konuştu

8-13 Şubat tarihleri arasında Abu Dabi'de düzenlenen Dünya Şehir Forumu'nun 10. oturumu, "Kültürleri İnovasyonla Birleştirme" konulu toplantıya ev sahipliği yaptı.

Toplantıda konuşan Diaspora Komitesi Başkanı Fuad Muradov, şehirlerin kültürü ve gelişimine diasporanın olumlu etkisinin artırmak için, Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ve BM Nüfus Fonu ile yakın işbirliği içinde olduklarını söyledi. Fuad Muradov ayrıca, Ermenistan'ın işgali sonucunda Azerbaycan'a ait yerleşim yerlerinin dağıtılması, 1 milyondan fazla Azerbaycanlının göçmen durumuna düşmesinin Azerbaycan'daki şehirlerin gelişmesine olumsuz etki yaptığını da ifade etti.

Türkiye'de Kayıt Dışı Yaşayan Azerbaycanlıların Sorunları Çözülüyor!

16 Mart tarihinde Azerbaycan'ın İstanbul'daki Başkonsolosluğunda, 2000 yılından önce Azerbaycan'dan Türkiye'ye gelen ve hali hazırda İstanbul'da kayıt dışı yaşayan Azerbaycanlılardan ilk olarak 18 kişiye Türkiye'de geçici oturma iznine yönelik kimlikler verildi.

Kimlikler, Azerbaycan'ın İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev ve Türkiye Azerbaycan Dostluk İşbirliği ve Dayanışma Vakfı Başkanı Prof. Dr. Aygün Attar tarafından takdim edildi.

Geçici oturma iznine yönelik kimliklerin verilmesi, Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakan Yardımcısı İsmail Çataklı başkanlığındaki heyetin Azerbaycan ziyareti sırasına çalışma grubunun teklifi ile Azerbaycan Cumhuriyet Devlet Göçmenlik Ofisi'nde yapılan toplantıda alınan karara uygun olarak hayata geçirildi. İlgili anlaşmaya uyarınca, Devlet Komitesi Başkanı Fuad Muradov'un Eylül 2019'daki Türkiye ziyareti sırasında İstanbul Valisi Ali Yerlikaya ile yapılan toplantıda prosedürler görüşülerek karara bağlandı.

Belgelerini alan Azerbaycanlı vatandaşlar yapılan çalışmalardan duydukları memnuniyeti dile getirerek Türkiye ve Azerbaycan Cumhurbaşkanlarına teşekkürlerini bildirdiler.

Diaspora Komitesinden yapılan açıklamada ise, "Azerbaycan ile kardeş Türkiye'nin ilgili devlet kurumları, 1990'lı yıllarda Türkiye'ye gelen ve hali hazırda kayıt dışı yaşayan Azerbaycanlıların hukuki durumları, onların Azerbaycan Cumhuriyeti vatandaşlıklarının belirlenmesi, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki hukuki statülerinin yasallaşması ve kayıt altına alınması ile diğer konulara odaklanmış ve süreç boyunca ortak çalışmalar yapmıştır" denildi.

Öte yanan bu konu ile ilgili çalışmaların Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in bilgisi dahilinde yürütüldüğü ve İlham Aliyev'in bu sorunun çözümüne yönelik ilgili kurumlara talimatlar verdiği ifade edildi. Ayrıca oturma izinleri ile ilgili çalışmaların devam ettiği ve ilerleyen zamanlarda diğer vatandaşların da sorunlarının çözüleceği bildirildi.

26 ŞUBAT 1954
DOĞUM GÜNÜNÜZ KUTLU OLSUN
Sayın Cumhurbaşkanımız!

Türk Konseyi Dışişleri Bakanları Olağanüstü Toplantısı Bakü'de Gerçekleştirildi

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) Dışişleri Bakanları Konseyi'nin Olağanüstü Toplantısı 6 Şubat 2020 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın Elmar Mammadyarov'un ev sahipliğinde Bakü'de gerçekleştirildi.

Toplantıya Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun yanı sıra, Kazakistan Dışişleri Bakanı Muhtar Tileuberdi, Kırgız Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Chingiz Aidarbekov, Özbekistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Abdulaziz Kamilov, Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakan Yardımcısı Levente Magyar ve Türk Konseyi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev katıldı.

Dışişleri Bakanları Konseyinin Olağanüstü Toplantısında, 15 Ekim 2019'da düzenlenen Türk Konseyi Bakü Zirvesi'nde alınan kararların uygulanmasına ilişkin hususlar ele alındı.

Türk Konseyi'nin Dışişleri Bakanları, üye ülkeler arasında muhtelif alanlarda iş birliği fırsatlarının artırılması, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin geliştirilmesi, Konseyin idari yapısının güçlendirilmesi ve 2019 yılının Eylül ayında açılışı yapılan Budapeşte'deki Avrupa Temsilcilik Ofisi'nin faaliyete geçirilmesine ilişkin olarak fikir teatisinde bulundu.

Dışişleri Bakanları ayrıca, Türk Ticaret ve Sanayi Odası'nın (TTSO) tam olarak faal hale getirilmesi, Türk Ticaret Evlerinin oluşturulması ve üye ülkelerde altyapı ve ulaştırma projelerinin gerçekleştirilmesi gibi hususları da görüştüler. Toplantıda ayrıca, Türk Konseyi üye ülkeleri arasında kurulması için çalışmalar yapılan Ortak Yatırım Fonu'na da değinildi.

Türk Konseyi'nin gündemine gelen "Türk Vizyonu 2025" isimli strateji belgesi temelinde üye ülkeler arasındaki iş birliğinin genişletilmesi ve derinleştirilmesi için uzun vadeli hedefleri belirleyen bir program hazırlığı üzerinde de görüş alışverişinde bulunuldu.

Olağanüstü toplantıda bakanlar, Türk Akademisi ve Türk Kültür ve Miras Vakfı'nın faaliyetlerine ilişkin gerekli belgeleri imzaladı.

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'na Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'den "Dostluk Madalyası"

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından Türkiye ile Azerbaycan arasındaki dostluk ve iş birliğinin geliştirilmesindeki katkılarından ve hizmetlerinden dolayı "Dostluk" madalyasıyla taltif edildi.

6 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de düzenlenen Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) Dışişleri Bakanları Konseyi Olağanüstü Toplantısı vesilesiyle Bakü'ye giden Çavuşoğlu'nu Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev kabul etti. Cumhurbaşkanı Aliyev, "Dostluk Madalyası"na layık gördüğü Bakan Çavuşoğlu'nu kabulünde şöyle konuştu:

"Siz Azerbaycan'ı her zaman desteklediniz ve savundunuz. Avrupa Konseyi'nde de sizinle birlikte çalıştık ve daima birbirimizi destekledik. Sizinle çoktandır birbirimizi tanıyoruz. Sizin Türkiye'nin gelişiminde çok büyük katkılarınız var. Kardeş Türkiye'nin dünya arenasında güç merkezi haline gelmesinde sizin özel rolünüz var. Sizi Azerbaycan'da çok iyi tanıyorlar. Azerbaycan'da sizi seviyorlar, halkımızın dostu ve kardeşi olarak çok büyük saygı gösteriyorlar. Tüm bunlar nedeniyle 'Dostluk' nişanıyla taltif ediliyorsunuz."

Türkiye'nin yanı sıra Azerbaycan'ın hakkını da savunduğunu ifade eden Çavuşoğlu ise madalyayla taltif edilmesinden ötürü memnuniyetini ifade etti ve Cumhurbaşkanı Aliyev'e teşekkürlerini sundu. Çavuşoğlu, Aliyev'e hitaben şu ifadeleri dile getirdi:

"Türkiye'nin haklarını her zaman müdafaa ettiniz. Türkiye ve Azerbaycan, iki kardeş ülke olarak her zaman bir yerde olacaktır. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve sizin liderliğinizde ikili ilişkilerimiz çok daha güçlendi. Cennet mekan Haydar Aliyev babamızın sözü bizim için rehberdir. İki devletiz ama bir milletiz. Ben her zaman Dışişleri Bakanı olarak sadece Türkiye'nin değil, Azerbaycan'ın Dışişleri Bakanı olarak da çalıştım. Benim için en büyük ödül, şanlı bayraklarımızın dünyada dalgalanmasıdır. Sadece Türkiye için değil, Azerbaycan için de çalışmaya devam edeceğim. Bu şeref için çok teşekkür ediyorum."

Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantısından Önemli Kararlar Çıktı

25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in eş başkanlığında düzenlenen Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) 8'inci Toplantısı'nda ikili ilişkilerin stratejik niteliğini güçlendiren önemli kararlar alındı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından Zagulba Sarayı'nda resmi törenle karşılandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, Türkiye ve Azerbaycan milli marşlarının çalınmasının ardından, heyetlerini birbirine takdim etti ve askerî geçit törenini izledi.

13 anlaşma ve 1 ortak bildirinin imzalandığı YDSK Toplantısında Türkiye-Azerbaycan ilişkileri bütün yönleriyle detaylı olarak ele alındı.

Cumhurbaşkanı Aliyev, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı "Vatanınıza hoş geldiniz" diyerek karşıladı ve ziyaretin büyük önem taşıdığını vurguladı. Cumhurbaşkanı Aliyev ayrıca, "Geçtiğimiz

yıl ilişkilerimiz açısından başarılı bir yıl oldu. Sizinle birkaç kez görüştük. Enerji, ulaştırma, tüm alanlarda önemli ilerlemeler kaydedildi. Bunlara örnek olarak TANAP'ın Avrupa sınırına ulaştırılmasını kaydedebilirim" diye konuştu. Aliyev, Türkiye ile Azerbaycan arasında düzenlenen YDSK toplantısının Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin geleceği açısından önemli olduğunu vurgulayarak anlaşmaların ilişkileri büyük ölçüde güçlendireceğini kaydetti.

Vize Muafiyeti 90 Güne Çıktı!

1 Eylül 2019'da Azerbaycan ile Türkiye arasındaki seyahatlerde vize uygulaması kaldırılmıştı. YDSK'da imzalanan bir anlaşmayla, iki ülke vatandaşları için uygulanacak vize muafiyeti 90 gün olarak kararlaştırılırken 90 günü aşan durumlarında ise ikamet izni başvurusu zorunluluğu getirildi. Türkiye'nin Bakü Büyükelçisi Erkan Özoral, "İki ülke vatandaşları birbirlerine 30 güne kadar turist amaçlı olarak gidip ziyaret edebiliyorlar. Bu süreyi de 90 güne çıkaracağız. Bunun neticesi olarak da gidiş gelişler kolaylaşacak. Kısıtlamalar hem Azerbaycan'da hem de Türkiye'de vatandaşların şikayetlerine neden oluyordu, bazı mağduriyetler doğmasına sebep oluyordu. Bu tür sorunların önüne geçmesi bakımından faydalı olacaktır ve vatandaşlarımızın karşılıklı olarak gidiş gelişlerini teşvik edecek bir anlaşma oldu" açıklamasında bulundu.

Türkiye ve Azerbaycan Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması İmzalandı

Türkiye-Azerbaycan YDSK 8. Toplantısında imzalanan anlaşmalar arasında Tercihli Ticaret Anlaşması da yer aldı. Türkiye'nin Bakü Büyükelçisi Özoral, anlaşmanın kısa sürede onaylanarak yürürlüğe gireceğini söyleyerek, "Bu anlaşmanın ticari ilişkilerimize önemli katkılarının olmasını bekliyoruz" dedi.

Kars-Nahçıvan Demiryolu Hattı Projesi İçin İlk Adım!

YDSK Toplantısında Türkiye ve Azerbaycan arasında önemli bir ulaştırma projenin hayata geçirilmesi için de ilk adım atıldı. Toplantıda, Kars-Nahçıvan Demiryolu Hattı Projesi'ne İlişkin Mutabakat Zaptı da imzalandı.

Iğdır – Nahçıvan Doğalgaz Boru Hattı Ele Alındı!

Bugüne kadar, Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı, Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı ve TANAP gibi stratejik enerji projelerini hayata geçiren Türkiye ve Azerbaycan arasında yapılan toplantıda ayrıca, Iğdır'dan Nahçıvan'a bir doğal gaz boru hattının inşası da toplantıda ele alındı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, baş başa görüşmelerinin ardından Aliyev'e kehribar tespih hediye etti. İki cumhurbaşkanı YDSK toplantısının ardından ortak basın toplantısı düzenleyerek, basın mensuplarına açıklamalarda bulundu.

Hedef: "15 Milyar Dolar"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye ile Azerbaycan'ın Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu, TANAP, Star Rafinerisi gibi devasa ortak projelere birlikte imza attığını bildirdi. Erdoğan, ''Şimdi bütün hedef, 2019'da yaklaşık 4,5 milyar dolar olan ticaret hacmimizi, daha önce hedeflediğimiz 15 milyar dolara çıkarmak. Bu konuda da kardeşimle mutabık kaldık'' dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ayrıca şu sözleri de söyledi: "Siyasi noktada dayanışma zaten en üst düzeyde devam ediyor. Biz Azerbaycan'ın başarıları ile iftihar ediyoruz. Enerji dışı sektörlerin yüzde 3,5 büyümesi ve ihracatın yüzde 14 artması tesadüf değildir. Azerbaycan'ın yakaladığı bu olumlu ivmeyi sürdüreceğine inanıyorum. Özellikle Nahçıvan-Türkiye arasında demiryolu projesini önemsiyoruz. Nahçıvan'da sınıra kadar doğalgaz hattının kurulacak olması önemli. Bakanlarımıza talimat verdik, bir an önce burada doğalgaz akmaya başlayacak. TANAP'ın Avrupa bağlantısının açılışını yaptık. Ticaret hacmimiz 2019'da yaklaşık 4,5 milyar dolar oldu. Bu rakamı inşallah 15 milyar dolara çıkaracağız."

Cumhurbaşkanı Aliyev: "Türkiye Dünya Çapında Bir Güç Merkezi"

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ise açıklamasında şu ifadeleri kullandı: "Ermenistan'ın asılsız iddialarına karşı Türkiye bizim yanımızda. Türkiye- Azerbaycan iş birliği ebedi bir iş birliğidir. Türkiye ile her konuda görüş birliği içerisindeyiz. Erdoğan sayesinde Türkiye bugün dünya çapında bir güç merkezidir. Ticaretimizin 15 milyar dolara çıkması hedefine ulaşacağız. Karşılıklı yatırımlarımız ülkelerimizin kardeşliğinin göstergesidir. Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu hattının geleceğini de konuştuk. Nahçıvan'dan Türkiye'ye ihracat artacak".

Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Nahçıvan'ı iki yönlü güçlendirelim istiyoruz"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Azerbaycan ziyaretinden yurda dönüşünde uçakta gazetecilerin sorularını cevapladı ve gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan ile görüşmelerde hassas bazı önemli gelişmeler de yaşandığını belirtti. Erdoğan, "Bunlardan bir tanesi, Nahçıvan-Türkiye arasındaki doğal gaz hattını süratle gerçekleştirmek için ilk adımı attık, gerekli talimatlarını verdik. 60 kilometre bizim Iğdır'dan sınıra, 60 kilometre de Nahçıvan merkezden sınıra ilerleyecek. 160 kilometreyi bulacak bu doğal gaz hattını süratle bitirmek suretiyle Nahçıvan'ı iki yönlü güçlendirelim istiyoruz. Normalde İran'dan doğal gaz ihtiyacını karşılayan Nahçıvan'a böylece bizden de alternatif gitmiş olacak." dedi.

Bakü ziyaretindeki 14 imzanın içinde bir de Nahçıvan-Kars arasındaki demir yolu anlaşması bulunduğunu anımsatan Erdoğan, "Bu adım Nahçıvan'ın daha özerk bir yapıya kavuşmasını güçlendirecektir. Buna dair talimatları da ilgili arkadaşlarımıza verdik. Bu anlaşmayı imzalayarak süreci başlatmış oluyoruz. Rabb'im inşallah bunun da sonunu hayır etsin" diye konuştu.

Türkiye'nin Bakü Büyükelçisi Erkan Özoral da demiryolu hattına ilişkin olarak, "Bu aslında Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Projesi'nin konuşulmaya başlandığı günlerden beri gündemimizdeydi. Kars'tan Nahçıvan'a bir demir yolu uzatılması söz konusu. Bununla ilgili olarak çalışmaların hızlandırılmasına karar verildi. Böylece Nahçıvan'ın dünya ile bağlantısının daha da güçlendirilmesi, bağlantısının çeşitlendirilmesi hedefleniyor" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan "Azerbaycan'ın Yanındayız" Mesajı

Yukarı Karabağ ihtilafının çözümü konusunda "Azerbaycan'ın yanındayız" mesajı veren Cumhurbaşkanı Erdoğan şöyle konuştu: "İşgal altındaki topraklar artık özgürlüğüne kavuşmalı ve bölgeye barış, istikrar gelmelidir. Malum 'Minsk Süreci' bir oyalama olarak yaklaşık 25 yıldır devam ediyor. Bu oyalama taktiğiyle ne Amerika ne Rusya bu işi çözmüştür. Minsk Üçlüsü şu ana kadar bir çözüm üretemediği gibi yapılan ikili görüşmelerde de maalesef hiçbir netice çıkmamıştır. Son olarak yarın yıl dönümünü idrak edeceğimiz Hocalı Katliamı'nı tekrar lanetliyorum. 1992'de yaşanan bu elim hadisede malum 613 kardeşimiz şehit edilmişti. Hepsine Allah'tan rahmet diliyorum."

İki ülkenin kültürel konularda aynı tarihi paylaştığını, aynı havayı teneffüs ettiğini dile getiren Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Haziran ayında 2020 Avrupa Şampiyonası kapsamında A Milli Futbol Takımı'mızı izlemeye Bakü'ye geleceğiz. İlk maçını Roma'da oynayacak olan A Milli Futbol Takımı'mız diğer iki maçını da Bakü'de oynayacak. Siyasi noktada Türkiye-Azerbaycan arasında zaten herhangi bir sıkıntı söz konusu değil. Her zaman birbirinin mütemmimi iki ülke konumundayız. Askeri olarak dayanışmamız devam ediyor, eğitim konusunda bu dayanışma sürekli zaten var ve Efes tatbikatına kendilerini davet ettik, inşallah gelecekler. Bunun dışında yine aramızdaki eğitim-öğretim dayanışması devam ediyor. FETÖ ile mücadele konusunda gerekli olan desteği başından itibaren veriyorlar. Bu ziyarette, geçirdikleri seçim sebebiyle de kendilerini kutladık ve bu yeni süreçte de başlattıkları reformun artarak, güçlenerek devamını temenni ettik."

İmzalanan Anlaşmalar

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 8. Toplantısı Protokolü'nü imzaladı.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Azerbaycan Dışişleri Bakanı Elmar Memmedyarov "Vizenin Kaldırılmasına İlişkin Protokol"ü imzaladı.

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ile Azerbaycan Savunma Bakanı Zakir Hasanov tarafından "Askeri Mali İşbirliği Anlaşması", "Nakdi Yardım Uygulama Protokolü" imzalandı.

Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Adil Karaismailoğlu ile Azerbaycan Ulaştırma, Haberleşme ve Yüksek Teknolojiler Bakanı Ramin Guluzade, "Kars-Nahçıvan Demir Yolu Hattı Projesine İlişkin Mutabakat Zaptı"na imza attı.

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ile Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikail Cabbarov, "Tercihli Ticaret Anlaşması", "Rekabet Politikası Alanında İşbirliği Protokolü" ve "Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Meteoroloji Alanlarında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Uygulanmasına İlişkin Eylem Planı"nı (2020-2022) imzaladı.

Gençlik ve Spor Bakanı Muharrem Kasapoğlu ile Azerbaycan Gençlik ve Spor Bakanı Azad Rahimov, "Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Protokolü"nü imzalarken, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez ile Azerbaycan Enerji Bakanı Perviz Şahbazov "Enerji ve Madencilik Anlaşması"na imza koydu.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak ve Azerbaycan'da İhracatın ve Yatırımların Teşviki Fonu (AZPROMO) Başkan Vekili Yusif Abdullayev, "DEİK ile AZPROMO arasında işbirliğine dair 2020-2021 yıllarını kapsayan "Eylem Planı"nı imzaladı.

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı Dr. Ali Taha Koç ve Azerbaycan Cumhuriyeti Kamu Hizmetleri ve Sosyal İnovasyon Devlet Ajansı (ASAN) Başkanı Ulvi Mehdiyev, "Kamu Hizmetlerinin Dijitalleştirilmesi Alanında Teknik Altyapıların Kurulmasına Yönelik Ortak Çalışmalara İlişkin Mutabakat Zaptı"nı imzaladı.

TRT-AzTv arasında "İşbirliği protokolü"nü TRT Genel Müdürü İbrahim Eren ve AzTv Genel Müdürü Rövşen Memmedov imzalarken, "Güvenlik İşbirliği Anlaşması'na Ek Protokol"üne İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürü Mehmet Aktaş ve Azerbaycan Devlet Güvenlik Hizmeti Başkanı Ali Nagıyev imza koydu.

Araz ASLANLI

Araz Aslanlı

Türkiye-Azerbaycan Ekonomik İlişkileri Stratejik Boyutlar Kazanıyor

Türkiye-Azerbaycan ilişkileri çok boyutlu bir niteliğe sahiptir. Bu çok boyutluluğun önemli yönlerinden birini de ikili ve çoklu ekonomik ilişkiler teşkil ediyor.

2019 yılının son ayları Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin her alanda geliştirildiği ve önemli projelerde tarihi adımların atıldığı bir dönem oldu. Bu dönemde özellikle ekonomik ilişkiler bakımından üst düzey karşılıklı ziyaretler ve önemli toplantılar gerçekleştirildi. Örneğin, Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay başkanlığındaki heyet 16 Eylül 2019 tarihinde (Bakü'nün Kafkas İslam Ordusu tarafından işgalden kurtarılışının 101. yıl dönümünde) Türkiye-Azerbaycan 8. Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı için Azerbaycan'ın başkenti Bakü'ye geldi. Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'nin (TANAP) Avrupa bağlantısının açılışı için Türkiye'ye gitti ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile birlikte 29 Kasım 2019 tarihinde düzenlenen törene katıldı. Türkiye Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, 2019 yılının son günlerinde temaslarda bulunmak için geldiği Azerbaycan'da Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından kabul edildi ve görüşmeler sırasında ekonomik ilişkilerin geleceği konusunda önemli açıklamalar yapıldı.

İkili ticaret hacmi tam arzulanan düzeyde olmasa da hem bağımsızlığın ilk yıllarına kıyasla ciddi bir artışın yaşanması hem de son yıllarda kurumsallaşma düzeyinin yükseltilmesi geleceğe daha olumlu bakmamızı sağlıyor. Aslında Türkiye-Azerbaycan ilişkileri çok boyutlu bir niteliğe sahip. Bu çok boyutluluğun önemli yönlerinden birini de ikili ve çoklu ekonomik ilişkiler teşkil etmekte. İkili ekonomik ilişkilerde karşılıklı olarak yapılan yatırımlar ve ikili ticaret hacmi tam arzulanan düzeyde olmasa da hem bağımsızlığın ilk yıllarına kıyasla ciddi bir artışın yaşanması hem de son yıllarda kurumsallaşma düzeyinin yükseltilmesi geleceğe daha olumlu bakmamızı sağlıyor.

Türkiye'nin Azerbaycan'da petrol dışı sektörlerde, Azerbaycan'ın ise Türkiye'de enerji sektöründeki yatırımları iki ülke

yetkilileri ve uzmanlar tarafından özellikle vurgulanıyor. İki ülke arasında imzalanan stratejik ortaklık ve karşılıklı yardıma ilişkin anlaşmayla ikili ilişkiler tüm alanlarda olduğu gibi ekonomik alanda da farklı bir boyuta taşındı.

1991 Sonrası İlk Adımlar

Türkiye-Azerbaycan ekonomik ilişkilerine yönelik adımlar daha SSCB dağılmadan önce atılmaya başladı. Azerbaycan daha Sovyetler Birliği'nin bir parçasıyken 1990 ve 1991 yıllarında üst düzey ziyaretler yapılmış, hatta ekonomik işbirliğine ilişkin bazı anlaşmalar da imzalanmıştı. Ama özellikle Azerbaycan'ın bağımsızlığına kavuşmasının ardından çeşitli alanları içeren ve aynı zamanda iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin hukuki altyapısını da oluşturan 200'den fazla anlaşma, protokol ve benzeri belge imzalanmış, fakat maalesef, bu belgelerin bir kısmına çeşitli nedenler yüzünden işlerlik kazandırılamamıştır.

İkili ekonomik ilişkiler açısından önemli bir kurum olan Türkiye ile Azerbaycan Arasındaki Ekonomik ve Ticari İlişkiler Karma Ekonomik Komisyonu'nun ilk toplantısı 25 Şubat 1997 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Çeşitli nedenlerden dolayı, Karma Ekonomik Komisyonu'nun ikinci toplantısı uzun süre gerçekleştirilememiş, 29 Mart 2001'de yapılan ikinci toplantıya, karşılıklı suçlamalarla dolu gergin bir atmosfer hakim olmuştur. Karma Ekonomik Komisyonu'nun üçüncü toplantısı 12-14 Nisan 2005'te Türkiye'de, dördüncü toplantısı 27-28 Temmuz 2006 tarihlerinde Bakü'de, 5. toplantısı 11 Nisan 2008'de İstanbul'da, 6. toplantısı yaklaşık 3 yıl aradan sonra 22 Ocak 2011'de Bakü'de, 7. toplantısı ise 10-11 Temmuz 2014 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılarda önemli işbirliği yönleri ile birlikte, sorunlar da vurgulanmış, aynı zamanda yakın aşamalarda adımlar atılması gerekli alanlar her iki taraftan açıkça belirtilmiştir.

Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin Kurulması

2010 yılında iki ülke arasında önce Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması imzalanmış, daha sonra ise Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi kurulmuştur. Bu iki gelişme hem genel olarak ilişkileri hem de özel olarak ekonomik ilişkilerin kurumsal çerçevesini güçlendirmiştir. 25 Ekim 2011'de ise her iki ülke liderlerinin ve Savunma Bakanlarının da katılımıyla Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin ilk toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda çok sayıda önemli kararlar alınmıştır ki, bunların arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyetine Doğal Gaz Satışına ve Azerbaycan Cumhuriyeti Kaynaklı Doğal Gazın Türkiye Cumhuriyeti Toprakları Üzerinden Transit Geçişine ve Doğal Gazın Türkiye Cumhuriyeti Toprakları Üzerinden Taşınması İçin Münhasır Boru Hattının Geliştirilmesine İlişkin Anlaşma" (TANAP'a ilişkin ilk anlaşma) da vardı. Sonraki dönemde Azerbaycan-Türkiye Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tabirince ifade edecek olursak "adeta iki ülkenin ortak kabine toplantısı" olarak nitelendirilen toplantıları neredeyse aralıksız olarak her yıl gerçekleştirilmiştir. Konseyin ikinci toplantısı 11 Ekim 2012'de Gebele'de, üçüncü toplantısı 13 Kasım 2013'te, dördüncü toplantısı ise 15 Ocak 2015 tarihinde Ankara´da gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin Bakü'de gerçekleştirilmesi planlanan beşinci toplantısı iki kez iptal edildi. Bu çerçevede Recep Tayyip Erdoğan'ın kamuoyuna açıklanan, önce 18 Şubat 2016, daha sonra ise 15 Mart 2016 tarihli Azerbaycan ziyaretleri, 17 Şubat 2016 ve 13 Mart 2016 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen terör saldırıları sonrasında iptal edilmek zorunda kaldı. 14 Mart 2016'da 15 Mart tarihli ziyaretin iptali kararının alınması üzerine Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev Ankara'ya gelmek istediğini açıklamış ve terör saldırısının ardından, Türkiye'de korku havası estirilmeye çalışılan o günlerde Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin toplantısı Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Konseyin altıncı toplantısı 31 Ekim 2017 tarihinde Bakü'de, yedinci toplantısı 24 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Son yıllarda Azerbaycan'dan Türkiye'ye yapılan yatırımlar önemli ölçüde artarken, bu yatırımların özellikle büyük sermaye gerektiren sektörlerde yapılmış olması ekonomik ilişkilerin stratejik niteliğinin göstergesi.

İkili Ekonomik İlişkilerde Enerji ve Karşılıklı Yatırımlar

İki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin en önemli yönlerinden birini enerji alanındaki işbirliği teşkil ediyor. Türkiye-Azerbaycan enerji ilişkilerinin temelleri Azerbaycan'ın bağımsızlığa kavuşmasıyla atılmıştır. Ayaz Mutallibov döneminde ilk görüşmeler yapılmış, Ebülfez Elçibey dönemindeTürkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın Azerbaycan'daki petrol üretiminde ciddi hisse oranlarıyla yer alması düşünülmüş, ama sonuçta TPAO, Haydar Aliyev iktidarı zamanında Azeri-Çırak-Güneşli (ACG) petrol yataklarının işlenmesi için imzalanan Asrın Anlaşması'nda yüzde 6,75'lik bir oran ile temsil ediliştir. 2017 sonu itibariyle TPAO, Azerbaycan'da 3 adet arama, geliştirme ve üretim projesi ile 2 adet boru hattı projesine ortak bulunuyor.

Azerbaycan petrol ve doğalgazının yanı sıra Hazar'ın doğu kıyısındaki ülkelerin petrol ve doğalgazının da Hazar Denizi ve ardından da Azerbaycan üzerinden Türkiye'ye, buradan ise üçüncü ülkelere nakli pek büyük ekonomik öneme sahiptir. Bu çerçevede Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı, Bakü-Tiflis-Erzurum Güney Kafkasya Doğal Gaz Boru Hattı, TANAP ve Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattı projeleri çerçevesinde çok taraflı işbirliği başarıyla devam etmektedir.

Bağımsızlığına kavuşmasından sonraki aşamada Azerbaycan ekonomisi açısından Türk yatırımları stratejik bir öneme sahip olmuştur. Türkiye'nin Azerbaycan'da özellikle enerji dışı sektördeki en büyük yatırımcı ülke olması, ekonomisi enerji sektörüne büyük ölçüde bağımlı olan Azerbaycan açısından stratejik önem taşımıştır. Bağımsızlığın ilk yıllarında Türkiye Eximbank aracılığıyla Azerbaycan'a ciddi kredi desteği de sağlamıştır.

Son yıllarda karşılıklı yatırımlar konusuna farklı bir boyut eklenmiş, Azerbaycan'dan Türkiye'ye yapılan yatırımlar önemli ölçüde artmıştır. Bu yatırımların, özellikle de büyük sermaye gerektiren sektörlerde yapılmış olması ekonomik ilişkilerin stratejik niteliğinin göstergesidir.

2019 yılı Aralık ayında Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Türkiye Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ı kabulü sırasında yaptığı açıklamada, Azerbaycan'ın 2019 yılı itibarıyla Türkiye'ye 17 milyar dolardan fazla, Türkiye'nin ise Azerbaycan'a 12 milyar dolardan fazla sermaye yatırdığını ifade etmiştir. Aliyev, SOCAR'ın yeni yatırım projeleriyle birlikte Azerbaycan'ın Türkiye'ye yatırımlarının 20 milyar dolara ulaşacağını vurgulamıştır.

Ekonomik Faktör İkili İlişkilerin Başlıca Unsurları Arasındadır

Sonuç olarak Azerbaycan'ın mevcut koşulları (bağımsızlığına yeni kavuşması, topraklarının Ermenistan işgali altında kalması vb.) ve Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin niteliği (tarihi, kültürel, milli, dini bağların ön planda olması) gereği ilişkilerin siyasi, askeri ve kültürel yönlerinin daha yoğun bir biçimde ilgi odağı olduğu bilinmektedir. Fakat uluslararası ilişkiler sisteminde ağırlığı giderek artan ekonomik faktör Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin de en önemli yönlerinden birini teşkil etmektedir. Ekonomik faktör iki ülke arasında genelde olumlu niteliği ile dikkat çekmiş, bazı dönemlerde ise kısa süreli gerginliklere neden olmuştur. Özellikle 1990'ların sonunda ve 2000'lerin başında ekonomiyle ilgili konularda karşılıklı yüksek beklentiler zaman zaman yerini karşılıklı eleştirilere bırakmış, fakat 2000'li yılların ikinci yarısından itibaren ekonomik ilişkilerde olumlu bir tablo ön plana çıkmaya başlamıştır.

İki ülke arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması'nın imzalanması Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin kurulması ilişkilerin diğer yönleri ile beraber ekonomik ilişkilerin de geliştirilmesine katkı yapmaktadır.

[Bu makale Azerbaycan Devlet Gümrük Akademisi Daire Başkanı ve aynı zamanda aynı zamanda Kafkasya Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (QAFSAM) Başkanı olan Araz Aslanlı tarafından Anadolu Ajansı için yazılmış ve ajansın internet sayfasında yayınlanmıştır.]

30. Yıl Dönümünde

20 Ocak (20 Yanvar) Katliamı

"Yirminci yüzyıl tarihinde totalitarizm tarafından işlenen en kanlı terör eylemlerinden birisi olan 20 Ocak trajedisi Azerbaycan halkına karşı hayata geçirilmiş dehşetli bir eylemdir. Bu suçu işleyenlerin hala bir cezaya çarptırılmadılar. Halkımız emindir ki, sorumlular tarih, beşeriyet ve aynı zamanda Azerbaycan halkı karşısında cevap vermek zorunda kalacaklardır." "Bizim halkımız o günü asla unutmayacaktır. Çünkü O, sadece bireysel olarak sıradan insanlara yapılan bir suikast girişimi değildi, bu tüm Azerbaycan halkına, Azerbaycan milletine, Azerbaycan ülkesine yönelik bir tecavüzdü. Bu tecavüz neticesinde hayatlarını kaybedenler sonuç olarak ölenler ulusal kahramanlardı, onlar milletimizin kahramanlarıdır."

HAYDAR ALİYEV

20 Ocak'ta, Sovyet rejiminin askeri, siyasi ve manevi tecavüzüne maruz kalan Azerbaycan halkı tarihi kahramanlık geleneklerine sadık olduğunu tüm dünyaya gösterdi. Azerbaycan'da hak ve adaletin korunması yolunda can veren vatan evlatları Kanlı Yanvar'da halkımızın kahramanlık destanlarına yeni bir sayfa yazdılar.

İLHAM ALİYEV

Sovyet tankları 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece yüzlerce Sovyet askeri motorize birliklerle beraber Azerbaycan'ın başkenti Bakü'ye girerek Azerbaycan Türklerinin bağımsızlık isteklerine gem vurmak istemişti. O gece hareket eden her hedefe ateş eden Sovyet askerleri genç, yaşlı, kadın, çocuk, sivil, asker demeden yüzlerce Azerbaycan Türkünü şehit etmişti. Ancak ne tanklar ne de Kızıl Ordu Azerbaycan halkının bağımsızlık ateşini söndüremedi. Neticesinde Azerbaycan bağımsızlığını kazandı, Sovyetler Birliği ise dağıldı...

Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecine girmesi uzun süreden beri silahlanan Ermenilere bekledikleri fırsatı vermiş, Ermenistan'da yaşayan 1 milyona yakın Azerbaycan Türkünü Ermenilerin saldırı ve etnik temizlik kampanyası sonrasında Ermenistan'ı terkederek Azerbaycan'a sığınmak durumunda bırakmıştı. Sovyetler Birliği hala ayakta olmasına rağmen bu saldırı ve etnik temizlik kampanyası sadece seyredilmiş ve Ermenistan bir anda tek etnikli bir yapıya kavuşarak Azerbaycan Türkleri Tarihi yurtlarından kovulmuştu. Bundan cesaret alan Ermeniler bununla yetinmemiş ve başta Dağlık Karabağ olmak üzere sınırı aşarak Azerbaycan'ın resmi sınırları içerisindeki topraklara da girmeye başlamıştı. Öte yandan, Ermenilerin bu ülke içerisinde yaşayan Azerbaycan Türklerinin evlerini, yurtlarını işgal ederek tarihi yurtlarından sürmeleri, Dağlık Karabağ başta olmak üzere Azerbaycan topraklarına saldırmaları ve bunun karşısında Moskova'nın sadece olayları seyretmesi Azerbaycan içerisinde hem bağımsızlık isteklerini daha da kamçılamış ve hem de siyaset sahnesinin kızışmasına vesile olmuştu.

SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu'nun[1] 15 Ocak 1990 tarihli "Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi ve bazı bölgelerde olağanüstü hal ilan etme" kararı, özellikle de bu kararın 7. maddesinde Azerbaycan SSC Yüksek Sovyet'ine uygulamanın kapsamını Bakü ve Gence illerine genişletme önerisinde bulunması Azerbaycan halkı tarafından ciddi tepkiyle karşılanmıştı. Sovyet askerlerinin Bakü ve Gence'de OHAL kapsamında şehre asker sokacağının duyulması üzerine bu kararın ertesi günü 16 Ocak'ta Bakü'nün girişi araçların yollara çekilerek kapatılması girişiminde bulunuldu. Benzer girişim SSCB'nin Bakü içerisindeki askeri garnizonları önünde de yapıldı. Halk elindeki bütün araçlarla şehri adeta yeni bir Sovyet işgaline karşı korumaya çalışıyordu.

Şehrin girişlerine araçlardan barikatlar kurulması üzerine o sırada Bakü'de bulunan SSCB Yüksek Sovyet'ini oluşturan meclisin iki kanadından birisi olan Birlik Sovyet'inin Başkanı Yevvegy Primakov SSCB Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Andrey Grienko ve SSCB Komünist Partisi şube müdürü Mihayilov kamuoyuna Bakü'de olağanüstü hal ilan edilmeyeceğini açıklayarak halkı yatıştırmak amacıyla adeta kandırmaya çalıştılar. Bu sırada Azerbaycan Halk Cephesi (AHC) yönetimi Moskova'nın 15 Ocak'ta aldığı kararın Azerbaycan halkına hakaret anlamına geldiğini ve kararın cumhuriyetin egemenliğine aykırı olduğunu ifade ederek Azerbaycan Yüksek Sovyet'ini 20 Ocak tarihine kadar olağanüstü toplantıya çağırdı. 17 Ocak'ta halka duyurulan bu çağrıda, ayrıca, barikatların kaldırılması ve şehirde olağanüstü hal uygulanmaya çalışılması durumunda karşı koymaması istendi.

Azerbaycan'da gelişmeler sürecindeki kontrolün Moskova'nın elinden çıkarak giderek daha fazla Halk Cephesi'nin eline geçmesi sebebiyle SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu 19 Ocak'ta "Bakü'de olağanüstü hal ilan etme" kararı aldı. OHAL kararının 20 Ocak saat 00.00'dan itibaren geçerli olacağı kararlaştırıldı. Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Mihail Gorbaçov, SSCB Anayasası'nın 119. maddesini ve Azerbaycan SSC Anayasası'nın 71. maddesini ihlal ederek Bakü'da 20 Ocak tarihinden itibaren olağanüstü hal ilan edilmesi hususunda "kararname" imzaladığını açıkladı. Ancak 19 Ocak günü saat 19.27'de Sovyetler Birliği Devlet Güvenlik Komitesi'nin (KGB) "Alfa" özel birliği Azerbaycan Devlet Televizyonu binasının genel elektrik ünitesini bombalayarak yayınları kestiği için OHAL kararı ve yürürlüğe gireceği saat başkaca hiçbir yayın imkanı olmayan Azerbaycan'da halka duyuramadı.

Akşam saatlerinde SSCB Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Devlet Güvenlik Komitesi'nin (KGB) ortak planladığı operasyon çerçevesinde özel birlikler, deniz ve karadan, Bakü'ye girdiler. Halka duyurulamayan OHAL Kararnamesi daha yürürlüğe girmeden şehre girmeye başlayan Sovyet askerleri 9 kişiyi katletti.

Şehirde ciddi bir provokasyon vardı. Moskova Bakü'de ciddi bir ezme harekatı başlatmıştı. Bakü'de dökülecek kan diğer Cumhuriyetlerin bağımsızlık isteklerini de baskılayacak, Sovyetler Birliği'nin demir yumruğu herkese yeniden hatırlatılacaktı. Plan buydu ve bu sebeple de mümkün olduğunca çok kan dökülmeliydi. O sebeple kimliği ve plakası belirsiz araçlar halkı gösterilere çağırıyordu. Bakü'nün etrafı içinde özel birliklerin de bulunduğu 35.000 kişilik ağır silahlı Kızıl Ordu tarafından sarılırken, sıkıyönetimden haberi olmayan halk sokaklardaydı. Tanklara harekat emri veren Moskova önüne gelen

[1] SSCB Başkanlık Divanı

her şeyi ezip geçti. Gözünü kan hırsı bürümüş Sovyet askerleri hareket eden her şeye ateş ediyordu. Hatta ışığı yanan binalar dahi ateş altına alındı. Nitekim ölenlerin bir kısmı o gün evinde, mutfağında olan sivil vatandaşlardı. Sabaha kadar süren bu vahşi katliam sayesinde kadın, çocuk, yaşlı sivil vatandaşlardan resmi açıklamalara göre 147 kişi öldü, 744 kişi yaralandı, 841 kişi gözaltına alındı ve 5 kişi kayboldu.

Şehirde olağanüstü hal ilan edilmesinden sonra Bakü'de ve 11 ilde askeri hava sahaları oluşturuldu ve bunlara herhangi bir tehlike durumunda "asayişi korumak" adına silah kullanma yetkisi verildi. Ancak bu durum halkın aleyhine işliyordu. Sovyet ordusunun Bakü'ye girişi bir düşman ordusu gibiydi. Tıpkı, SSCB'nin Macaristan'da, Çekoslovakya ve Afganistan'daki hareketi gibi. Sovyet ordusu, halka karşı çok acımasız davranarak önüne çıkan bütün engelleri dağıtmıştı. SSCB ordusu, bu müdahale sırasında, sivil insanlara karşı kullanılmaması gereken 5.45 milimetrelik toplar kullandı. Ölenler arasında sadece Azerbaycan Türkleri değil, Rus, Yahudi, Tatar, Çeçen, Gürcü ve diğer milletlerden kadın, yaşlı ve çocuklar da vardı.

Rus haber kaynağı İzvestiya gazetesinin haberine göre, Azerbaycan halkı SSCB ordusuna ateş açmıştı. Ancak ordudaki askerler, şehrin girişinde barikat kuran halktan başka olayları evlerinin balkonundan takip eden halka dahi ateş etmişti. Ağır tankın üzerine geldiğini görüp arabayla kaçarken silahla vurulan 14 yaşındaki İbrahim'in, babasıyla birlikte otobüsle eve dönen 13 yaşındaki Larissa'nın, torunuyla beraber olayları görmek için evinin kapısına çıkan 58 yaşındaki Şerifov'un ve torununun, pencereden tanklara bakan 16 yaşındaki Bessantina'nın, evinde çay içen 77 yaşındaki Babayeva'nın, ambulansla yaralılara yardım etmek için yola çıkan Doktor Marhevka'nın, aracını park etmek isteyen sürücünün öldürümesi kahramanlıktan ziyade soğukkanlılıkla işlenmiş cinayetlerdir.

Sovyetler Birliği'nin o günkü yöneticileri açıkça cinayet işlemişlerdi. Bu sebeple Azerbaycan SSC Başsavcılığı 20 Ocak olaylarıyla ilgili olarak soruşturma başlattı. 100 ciltlik iddianame hazırlandı. Bu iddianamenin 69 cildi SSCB Başsavcılığı'nın talebi üzerine Moskova'ya gönderildi. Ancak bugüne kadar o soruşturmalardan hala bir haber çıkmadı.

Daha sonra yayınlanan uluslararası raporlarda da Ocak 1990'da Sovyet ordusunun orantısız güç kullandığı teyit edildi. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporunda, yapılan operasyonun "Azerileri toplu olarak cezalandırmak olduğu" belirtildi. Gorbaçov da sonraki yıllarda, 20 Ocak olaylarıyla ilgili kararının, hayatının en yanlış kararlarından biri olduğunu söyledi.

Bakü'de yapılan bu katliam SSCB'nin 1956'da Budapeşte'de, 1968'de Prag'da, 1986'da Almatı'da ve 1989'da Tiflis'te yaptığı göz dağı verme amaçlı katliamlarının devamıydı.

Azerbaycan'ın o zamanki yasa koyucusu fonksiyonunu yerine getiren Yüksek Sovyet'i (Milli Meclis) 17 Ocak 1992 yılında her yıl 20 Ocak tarihinin "Şehitler Günü" olarak anılmasına dair karar aldı.

O dönem Sovyetler Birliği'nin en tepesinde bulunan tek Türk olan Haydar Aliyev, Gorbaçov ile anlaşamayıp Sovyetler Birliği'nin yönetiminden ayrılmıştı. SSCB Askerleri Bakü'de kanlı bir bastırma girişiminde bulunması üzerine bir basın toplantısı düzenleyerek Bakü katliamını gerçekleştiren Sovyet yönetimini sert bir dille eleştirdi. Haydar Aliyev daha sonra ülkede yeniden iktidara geldiği zaman, 29 Mart 1994 yılında Azerbaycan Milli Meclisi'nde 1990 yılı Ocak olayları ile ilgili olarak suçluların isimlerinin de bulunduğu söz konusu yaşanmış olayların değerlendirilmesi açısından kapsamlı bir karar aldı. Karar çerçevesinde Bakü'de 20 Ocak Şehitleri için bir anıt dikilmesi de karara bağlandı.

16 Aralık 1999'da ise Azerbaycan devlet başkanı 20 Ocak Katliamı 10'cu yıl dönümünün anılmasına ilişkin bir kararname imzalandı. Bu kararname ile bu günün devlet seviyesinde anılması ve bunun için gerekli hazırlıkların devlet düzeyinde yapılması da karara bağlandı. 20 Ocak Katliamı her sene "Şehitler Günü" olarak anılmakta ve resmi devlet düzeyinde törenler yapılarak bu katliam şehitlerinin gömüldüğü "Şehitler Hıyabanı" devletin en üst düzey yetkilileri ve halk tarafından ziyaret edilmektedir. Azerbaycan'ı ziyaret eden yabancı devlet adamları resmi devlet protokolü çerçevesinde şehitler Hıyabanı'nı ziyaret etmekteler. Son olarak da 20 Ocak Katliamı 30. Senesi olması vesilesiyle Cumhurbaşkanı İlham Aliyev 13 Aralık 2019 tarihinde bir karar kararname imzalayarak bu katliamın 30. Yıl dönümünün Azerbaycan'da ve dünyanın değişik bölgelerinde toplantılar düzenleyerek anılmasını kararlaştırmıştır.

Azerbaycan Türkleri için 20 Ocak 1990 olayları bir dönüm noktası olmuştur. Bu eylem Sovyetler Birliği'nden psikolojik ve fiili kopuşun da önemli aşamalarından birisi olmuştur.

Bu saldırılar sonrasında Azerbaycan halkının tekrar Türk bağlarına dönüşü hız kazanmıştır. Örneğin birçok kişi, Rusça biten soy isimlerini Türkçe biten eklerle değiştirmiştir. Bakü'de 20 Yanvar'da herkes Sovyet kimliklerini yırtıp yere atmıştır. Bu ve benzer olaylar Azerbaycan Türklerinin yeniden bağımsızlık isteğinin en net talebi olmuştur. Bağımsızlık isteğinin artık durdurulamayacağını göstermiştir.

Bağımsızlık isteği ile ayağa kalkan Azerbaycan'ın o zamana kadar aynı birlik içinde gördüğü SSCB tarafından gerçekleştirilen ağır saldırı müdahaleye maruz kalması "milli uyanışını" sağlaması için en büyük adım oldu. SSCB'nin dağılması sürecini de etkileyen bu süreçte Azerbaycan büyük acılar yaşasa da bir millet olma bilinciyle büyük bir kahramanlı destanı da yazmıştır.

20 Ocak Bakü Katliamı Ocak ayında gerçekleştiği için Ocak ayında gelen Yanvar kelimesiyle adlandırılmıştır. Bu katliam Azerbaycan'da Kara Ocak (Qara Yanvar) veya Kanlı Ocak (Ganlı Yanvar) olarak anılmaktadır. Katliamdan sonra, düzenlenen cenaze merasimine karanfillerle katılınması ve sokaklardaki kanların üzerine karanfil atılması sonucu 20 Ocak Bakü Katliamı karanfille özdeşleşmiş ve 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece karanfilin ağladığı gece olarak anılmaya başlanmıştır.

Azerbaycan tarihine bakıldığında Türk dünyası adına üzücü birçok katliamla karşılaşılmaktadır. Bunlardan başlıcaları; 31 Mart 1918, 20 Ocak 1990 ve 26 Şubat 1992 tarihleridir. 31 Mart 1918 tarihinde, Bakü'de Bolşevikler ve Taşnak taraftarlarınca Bakü'de 12 bin masum Türk katledilmiş, saldırılar daha sonra Lankeran, Guba, Şamahı, Gence gibi illere de yayılmış, Türklere yönelik işkenceler ve zulüm Eylül 1918'de Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam Ordusu'nun Azerbaycan topraklarına girişine kadar devam etmiştir. 26 Şubat 1992'de Yukarı Karabağ bölgesinde 613 kişi işkenceler sonucu hayatını kaybetmiş, soykırımın müsebbipleri hala uluslararası yargı önüne çıkartılmamıştır. 20 Ocak 1990 ise Azerbaycan'ın bağımsızlığının temellerinin atıldığı bir tarih olmakla beraber, katliamda hayatlarını kaybedenler bağımsızlığın büyük mücadeleler sonucu kazanıldığının kanıtı olmuştur. Son yıllarda Hocalı Soykırımı ile ilgili farkındalık dünya çapında artmaktadır.

Sovyet Tankları 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece kanlı bir şekilde Bakü'ye girdiğinde Türkiye'nin birçok yerinden düzenlenen Azerbaycan'a destek mitinglerinde binlerce kişi bir araya gelmiş ve Ermeniler ile Sovyet yönetiminin ortaklaşa Azerbaycan Türklerine karşı giriştiği insanlık dışı katliamlar protesto edilmiştir. Buradan yola çıkılarak "iki devlet tek millet" düsturu SSCB rejimi söz konusuyken bile tezahür ettiği söylenebilir.

İki kutuplu dünya düzeninin bitişi ve SSCB faktörünün ortadan kalkmasından sonra Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde de bir rahatlama yaşanmıştır. Nitekim, Türkiye Azerbaycan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk devlet olmuş, ilişkiler her geçen gün daha da üst düzey seviyeye ulaşmıştır. Tüm bunların yanında belirtilmesi gereken en önemli husus şudur; Azerbaycan uzun bir dönem Sovyet işgalinde kalsa da Türkiye'den uzak kalmamıştır. Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ilişkiler günümüzde siyaset üstü bir konuma ulaşmıştır. Sanılanın aksine, Azerbaycan ve Türkiye toplumu arasındaki dayanışma ve diyalog süreci dış faktörlere verilen tepkilere bağlı olarak değil, uzun yılların oluşturduğu kardeşlik zemininde yürümektedir. Bunun en net ispatlarından birisi de; 20 Ocak 1990'dan sonraki gösteriler olmuştur. Sosyal medya kanallarının ve teknolojinin bugünkü kadar gelişmediği de düşünüldüğünde 90'ların başında 70 yıl SSCB hakimiyeti altında kalan ve Türkiye ile iletişim imkanları sınırlı olan Azerbaycan için çeşitli provokasyonlara rağmen Türkiye'de büyük bir kitlenin hareket geçtiği görülmüştür.

Günümüzde, Azerbaycan'a destek gösterilerinin en büyüğü olarak 2012 yılında Taksim Meydanı'nda düzenlenen miting görülmüştür. Hocalı Soykırımı'nın 20. yıl dönümü olan 26 Şubat 2012 tarihinde İstanbul Taksim Meydanı'nda bir milyona yakın Türk vatandaşı toplanmış ve Hocalı'da Ermeniler tarafından Azerbaycan Türklerine yapılan soykırım telin edilmiştir. Bu mitingde bu kadar büyük bir kalabalığın bir araya gelmesini, bazı kimseler aynı yıl Fransız meclisinde gündeme getirilen sözde Ermeni soykırımının inkarının reddinin cezalandırılmasına ilişkin yasa tasarısına tepki olarak yorumlasa da Türkiye'de, SSCB rejimi varken bile Azerbaycan'a duyarlılığın son derece yüksek olduğu bilinmektedir. Bunun en net kanıtı olarak da İstanbul'daki 20 Ocak Katliamı'nı protesto gösterileridir. Protestolar, Türkiye'de Azerbaycan'a karşı sempatinin uzun yıllardır devam eden Sovyet rejimine rağmen kaybolmadığını da gözler önüne sermiştir. Bu protestolar aynı zamanda Türkiye'deki Azerbaycan sevgisinin Sovyetlerin baskıcı rejiminin getirdiği ayrılığa rağmen tıpkı Azerbaycan'daki Türkiye sevgisi gibi bitmediği göstermiş ve bağımsızlık sonra Azerbaycan ile ilişkilerin çerçevesin belirlenirken "tek millet" faktörünün bir kenara koyulamayacağının da ipuçlarını vermiştir. Bakü'de 20 Ocak şehitlerinin kabirlerinin bulunduğu Şehidler Hiyabanı'nın hemen yanında 1918'deki Bakü'yü işgalden kurtaran Nuri Paşa Komutası'ndaki Kafkas İslam Ordusu için yapılmış Türk Şehitliği'nin bulunması iki ülkenin kardeşliğinin anıtlaşmış bir hali anlamına gelmekle birlikte tarihi birliktelik ve kardeşliğin sembolik olarak son derece önemli bir dışavurumudur.

20 OCAK BAKÜ KATLİAMI

147 KİŞİ HAYATINI KAYBETTİ

744 KİŞİ YARALANDI

841 KİŞİ TUTUKLANDI

ARADAN GEÇEN 30 YILA RAĞMEN ACISI KALPLERDEKİ TAZELİĞİNİ HALA KORUYAN **20 OCAK BAKÜ KATLİAMI,** AZERBAYCAN'IN SOVYET ESARETİNDEN SONRA BAĞIMSIZLIĞINI KAZANMASINDA DÖNÜM NOKTASI OLDU.

- Azerbaycan Türkleri, Ermenilerin artar toprak talepleri ve Sovyet yönetimine tepki göstermek için Bakü'nün Azadlık Meydanı'na akın etti.
- Aralıksız devam eden mitingler Sovyet yönetimini tedirgin etti ve Bakü'ye ordu gönderilmesi yönünde karar alındı. Halk ise kentin giriş yollarını ve Bakü'deki askeri birliklerin önünü kapattı.
- 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece ilk önce Sovyet istihbaratı tarafından Azerbaycan devlet televizyonunun enerji sağlayıcısı patlatıldı. Ardından Sovyet tankları Azerbaycan'ın başkenti Bakü'ye girerek Azerbaycan Türklerinin bağımsızlık isteklerini bastırmak istedi.
- Sovyet ordusu, onları engellemeye çalışan silahsız sivil insanların üzerlerine mermi yağdırdı. Tanklar insanların üzerlerine sürüldü, ambulanslara dahi ateş açıldı. İnsanlar acımasızca katledildi.
- **Ancak ne tanklar ne de Sovyet ordusu Azerbaycan halkının bağımsızlık ateşini söndüremedi.**
- **Neticesinde 20 Ocak Şehitleri Azerbaycan halkının gönlüne gömüldü, Azerbaycan bağımsızlığını kazandı, Sovyetler Birliği ise dağıldı…**

- **20 Ocak Bakü Katliamı**, ocak ayında gerçekleştiği için ocak ayı anlamına gelen **Yanvar** kelimesiyle adlandırılmıştır. Bu katliam Azerbaycan'da Kara Ocak (Qara Yanvar) veya Kanlı Ocak (Ganlı Yanvar) olarak da anılmaktadır.
- Katliamdan sonra, düzenlenen cenaze merasimine karanfillerle katılınması ve sokaklardaki kanların üzerine karanfil atılması sonucu 20 Ocak Bakü Katliamı karanfille özdeşleşmiş ve 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece karanfilin ağladığı gece olarak anılmaya başlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) 20 Ocak Katliamı Sergisi Açıldı

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı Mustafa Şentop, TBMM'de açılan 20 Ocak Katliamı sergisini açtı. TBMM Başkanı Şentop, Azerbaycan Büyükelçiliği tarafından TBMM'de açılan Kanlı 20 Ocak 1990 Olaylarının 30. Yıl Dönümü Fotoğraf Sergisi açılışına katıldı. Sovyetler Birliği ordusunun sivil halkı 20 Ocak'ta katlettiğini belirten Başkan Şentop, acısının 30 yıla rağmen hafızalarda tazeliğini koruduğunu vurgulayarak, "Katliamdan sonra düzenlenen cenaze merasimine karanfillerle katılması ve sokaklara dökülen kanların üzerine karanfil atılması sonucu 20 Ocak Bakü Katliamı karanfille özdeşleşmiş, 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece karanfilin ağladığı gece olarak anılmaya başlamıştır.

Dost ve kardeş Azerbaycan Cumhuriyeti Parlamentosu 29 Mart 1994 yılında, 20 Ocak 1990 olaylarını Azerbaycan ulusal bağımsızlık mücadelesini boğmak, halkın bağımsızlığa olan inancını kırmak için totaliter komünist rejim tarafından gerçekleştirilen askeri tecavüz ve katliam olarak kabul etmiştir. Şentop şöyle konuştu: "Azerbaycan'ın sevinci; bizim sevincimiz, gururu; bizim gururumuzdur, Azerbaycan'ın en büyük sıkıntı kaynağı olan Yukarı Karabağ sorunu da bizim için aynı derecede ciddi, önemli bir sorun halindedir. Ülkemiz Yukarı Karabağ sorununun Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü ve egemenliği çerçevesinde, barışçıl şekilde çözüme kavuşturulması için çaba sarf etmektedir.

"Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Hazar İbrahim ise Türkiye'nin Azerbaycan'ın yanında olduğunu belirterek, "Türkiye-Azerbaycan ilişkileri benzersiz bir seviyededir. Tek millet iki devlet mefhumu en yükseklerden Cumhurbaşkanlarımız arasındaki ilişkiden halklarımız arasındaki ilişkilere kadar mevcuttur. Şehitlerimizin derin hatırası anılacaktır" ifadelerini kullandı. Şentop ve İbrahim birlikte fotoğraf sergisini gezdiler.

Prof. Dr. Aygün Attar'ın Oturum Başkanlığında, TBB'de "Azadlığa Giden Yolun Asimetrik Savaşı" Konulu 20 Ocak Konferansı Düzenlendi

Türkiye Barolar Birliği, Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği, Türkiye Azerbaycan Dostluk İşbirliği ve Dayanışma Vakfı ile Azerbaycan Diaspora Başkanlığı tarafından düzenlenen "30. Yılında 20 Ocak 1990 Olayları: Azadlığa Giden Yolun Asimetrik Savaşı" başlıklı etkinlikte, Azerbaycan'ın bağımsızlığının sembolüne dönüşen ve tarihe "Kanlı Ocak" olarak geçen "20 Ocak Katliamı" kurbanları anıldı.

Av. Özdemir Özok Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinliğe Azerbaycan'ın Türkiye Büyükelçisi Hazar İbrahim, Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran, Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu Üyesi Doç. Dr. İsmail Safi, Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Üyesi Prof. Dr. Necdet Ünüvar, ODTÜ Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Bağcı, Türkiye Azerbaycan Dostluk İşbirliği ve Dayanışma Vakfı Başkanı Prof. Dr. Aygün Attar ile çok sayıda davetli katıldı.

Türkiye ve Azerbaycan milli marşlarının okunmasıyla başlayan programın açılışında konuşan TBB Başkanı Av. Prof. Dr. Metin Feyzioğlu, Azerbaycan Türkünün bağımsızlık için ağır bedeller ödediğini söyledi.

Feyzioğlu, Azerbaycan halkının köklü devlet geleneğinin verdiği ruhla bütün baskılara direndiğini ve asla boyun eğmediğini belirterek, takvim yaprakları 1990'ları gösterdiğinde Sovyet yönetiminin Azerbaycan aleyhine faaliyetlerinin zirveye ulaştığını ifade etti.

Dünyanın son 150 yılının katliamlarla dolu olduğunu kaydeden Feyzioğlu, 19 Ocak gecesi Ermeni komutanların emrindeki özel birlikler tarafından gerçekleştirilen katliama ilişkin görsel kanıtların ve tanıkların halen mevcut olduğunu, Bakü'de bir insanlık dramı yaşandığını ama insanlığın bunu görmezden geldiğini kaydetti.

Prof. Dr. Aygün Attar, Büyükelçi Hazar İbrahim ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran da birer konuşma yaptı. Konuşmaların ardından Prof. Dr. Attar'ın oturum başkanlığında Prof. Dr. Hüseyin Bağcı, Doç. Dr. İsmail Safi ve Prof. Dr. Necdet Ünüvar'ın konuşmacı olarak yer aldığı etkinliğe geçildi.

Etkinliğin ardından "Kanlı Ocak" resim sergisinin açılışı da yapıldı.

Azerbaycan 20 Ocak Katliamı Konulu Fotoğraf Sergisi Açıldı

Azerbaycan'da 20 Ocak 1990 tarihinde meydana gelen ve 147 kişinin şehit olması, 744 kişinin de yaralanması ile sonuçlanan 20 Ocak Katliamı'nın fotoğraflarından oluşan sergi açıldı.

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi'nde açılan serginin açılışında konuşan Azerbaycan Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev, "Merhum Haydar Aliyev'in, 'Bir millet iki devlet' ve Mustafa Kemal Atatürk'ün, 'Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimizdir' şeklindeki sözleri bizlere bugün de rehberlik etmektedir" dedi. Galeri Yeniyüzyıl'da düzenlenen 20 Ocak Katliamı Sergisi'nin açılışına Azerbaycan Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev'in yanı sıra, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Azmi Ofluoğlu ile akademisyenler ve öğrenciler katıldı. Serginin açılışında konuşan Azerbaycan Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Mesim Hacıyev, 20 Ocak Katliamı'nın Azerbaycan tarihinin en hüzünlü günlerinden birisi olduğuna işaret etmiştir. Hacıyev, Türk halkının Azerbaycan ile ilgili hangi konu olursa olsun hep yanlarında olduğunun altını çizerek, "Tarih boyunca bu böyle olmuş. Merhum Haydar Aliyev'in 'Bir millet iki devlet' ve Mustafa Kemal Atatürk'ün 'Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimizdir' şeklindeki veciz sözleri bugüne dek bizlere hep rehberlik etmiştir. Bizlerin yanında olduğunuz ve bu acı günümüzde bizleri yalnız bırakmadığınız için teşekkürlerimizi sunarız" diye konuştu.

"Azerbaycan Halkının Direnişi Özgürlük Getirdi"

Sergi açılışında konuşan İYYÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ayşegül Sarıkaya ise, 20 Ocak'ta yaşanan katliamın Azerbaycan halkının daha fazla özgürlük ve bağımsızlık için direnmesine yol açtığını belirterek şöyle konuştu: "Katliamın ertesi günü 1 milyon Azerbaycanlı azatlık meydanında toplandı. Bu direniş özgürlüğün kilidini açtı. Kanlı geceden 1 yıl 9 ay sonra 18 Ekim 1991'de Azerbaycan bağımsızlığını ilan etti. Bu nedenle Azerbaycan'ın bağımsızlığına giden yolda 20 Ocak Katliamı önemli bir yere sahiptir."

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı "30. Yıl Dönümünde 20 Yanvar Katliamı" Konulu Konferans Düzenledi

Turan Kültür Merkezi Süleymaniye Kürsüsünde, 18 Ocak 2020 Cumartesi günü 14.00'te, Türk Dünyası Araştırma Vakfı (TDAV) Gençlik Kolları, İ.Ü. Azerbaycan Kültür ve Dayanışma Topluluğu ile HAZARFEM/ Hazar Folklor Eğitim ve Araştırma Merkezi ortaklığıyla "30. Yıldönümünde 20 YANVAR Katliamı " başlıklı panel düzenlendi. Panele, İ.Ü. Öğretim Üyesi Prof. Dr. Halil Bal, Düzce Üniversitesi Dr. Öğr. Üyesi Gökmen Kılıçoğlu ile M.Ü. Dr. Öğr. Üyesi Mehdi Genceli konuşmacı olarak katıldılar.

Şehitlerimize saygı duruşu, Türkiye ve Azerbaycan'ın istiklal marşlarının okunmasının ardından, programı düzenleyen TDAV Gençlik Kolları Başkanı Emre Akar, İ.Ü. Azerbaycan Kültür ve Dayanışma Topluluğu Başkanı Anar Can Kıtay ile HAZARFEM/ Hazar Folklor Eğitim ve Araştırma Merkezi Nuran Acar programı düzenleme amaçlarını vurgulayan birer sunum konuşması yaptılar.

Açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet edilen Azerbaycan Cumhuriyeti İstanbul Konsolosu Hayyam Taşdemir konuşmasında şu hususları vurguladı:

"20 Yanvar'ın bir katliam değil, bir kahramanlık destanı olarak algılanması daha doğrudur. 90'lı yıllarda Sovyetler Birliği'ni dağıtan en büyük hadiselerden biridir. 20 Yanvar, Sovyetlerin güç kullanarak insanlara hükmedemeyeceğini anladığı gündür. 20 Yanvar, silahsız insanların büyük bir orduya karşı çıktıkları gündür. Evet orada katledildiler, ama "bir ölüp bin dirildiler." O hadise Türkiye basını tarafından dünyaya yayılmasaydı, büyük bir ihtimalle daha çok insanı katledecektiler. Bu da gösteriyor ki, Türkiye ile Azerbaycan, ayrı sınırları olsa da, bir aralık birbirlerini göremeseler de, hep bir vücut olmuş bir millettir."

Konsolosun konuşmasından sonra 20 Yanvar'ı özetleyen belgesel video gösterimi yapıldı.

Program panelle devam etti. Panelistler 20 Katliamı'nı çeşitli yönleriyle ele alarak değerlendirdiler. Program, katliamı bizzat yaşamış olan İffet Askerov'un kürsüden duygularını ifade etmesinden sonra panel konuşmacılarımıza plaket takdimiyle sona erdi.

20 Ocak Şehitleri Diyarbakır'da Anıldı

Sovyet ordusu tarafından 20 Ocak 1990'da gerçekleştirilen katliamda şehit olan Azerbaycan Türkleri, "Ağlayan Karanfiller Azerbaycan" adlı programla Diyarbakır'da anıldı.

Azerbaycan Kars Başkonsolosluğu, Dicle Üniversitesi, Kum Sanatı ve Sosyal Faaliyetler Kulübü tarafından düzenlenen anma programı, Dicle Üniversitesi'de gerçekleştirildi. Dicle Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen anma programına, Vali ve Büyükşehir Belediye Başkan Vekili

Hasan Basri Güzeloğlu, Azerbaycan Kars Başkonsolosu Nuru Guluyev, Dışişleri Bakanlığı Diyarbakır Temsilcisi İbrahim Mete Yağlı, Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Talip Gül, İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Mustafa Erdem, İl Emniyet Müdürü Şükrü Yaman, Dicle Üniversitesi öğretim görevlileri ve öğrenciler katıldı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlanan program, Kur'an-ı Kerim tilaveti ve şehitler için dua edilmesiyle devam etti. Programda konuşan Vali Güzeloğlu, Azerbaycan'ın tarihinde hem üzüntü veren hem her hatırlandığında özgürlüğe doğru sönmeyecek meşalenin kıvılcımını gerçekleştiren 20 Ocak şehitlerini anmak için bir arada olduklarını söyledi. Vali Güzeloğlu, "Kardeşliğimiz Azerbaycan ile bir millet iki devlet olarak inşallah kıyamete kadar devam ederken aslına baktığımızda yaşadıklarımız da birbirine çok benziyor. İçeride ve dışarıdaki ihanet çeteleri ve mücadele ettiğimiz bu düşman süreleri de hiç eksilmiyor. Belki hepinizin zihnine bir anda gelmiştir. 20 Ocak'a bakarken 15 Temmuz. Rüzgar nereden eserse essin nereden gelirse gelsin Allah bizim istikametimiz doğru eylesin. Biz o gün de Azeri kardeşlerimizin yüreklerindeki özgürlük aşkını vatanına milletine sahip çıkma iradesi tankı ile topuyla mermisi ile yıkmak istediler ama heyhat yıkılan onlar oldu yıkılacak olan da onlardır." Azerbaycan Kars Başkonsolosu Nuru Guluyev ise 20 Ocak 1990'da ve sonrasında yaşananları anlattı. Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Talip Gül, çok önemli bir günü hatırlamak, hatırlatmak için bir araya geldiklerini ifade etti. Azerbaycan ve Türkiye'nin her zaman kardeş ve dost ülke olduğunu anlatan Rektör Gül, üniversite olarak Azerbaycan'daki bazı üniversitelerle kardeşlik protokolü imzalayacaklarını açıkladı. Program katliamın kum sanatı ile anlatılmasıyla sona erdi.

20 Yanvar Şehitleri, İstad Merkezinde Anıldı

20 Yanvar (Ocak) Şehitleri, İSTAD-İstanbul Türkiye Azerbaycan Dayanışma ve Kültür Derneği merkezinde, düzenlenen fotoğraf sergisi ve "Bağımsızlığa Giden Yol 20 Yanvar "konulu panelle anıldı.

Çok sayıda seçkin davetli ve basın mensubunun katıldığı panele ilgi büyüktü. Sunumunu, İSTAD Başkan Yardımcısı Araştırmacı Yazar Metin Yıldırım'ın yaptığı panel, şehitler için saygı duruşu ve iki ülkenin milli marşlarının okunması ile başladı.

Panelin açılış konuşmasını yapan İSTAD Başkanı Sefer Karakoyunlu; "20 Yanvar aslında Azerbaycan Türkleri'nin bağımsızlık günüdür. SSCB tarafından işgal edilen Azerbaycan, maalesef 70 yıl esaret altında ve zulümlere maruz kalmıştır. Ancak bu esarete rağmen, Azerbaycan halkı bağımsızlık ruhunu asla kayıp etmemiştir.

Düzenlenen panele konuşmacı olarak katılan TBMM Türkiye-Azerbaycan Dostluk Grubu Başkanı ve AK Parti İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım, İyi Parti İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu, Azerbaycan Kıbrıs Cemiyet Başkanı Orhan Hasanoğlu, Adana Türkiye Azerbaycan Derneği Başkanı Av. Yakup Bulut, Araştırmacı Yazar Mehmet Ali Taner, Gazeteci Sevda Zülfigarlı ve 20 Yanvar tarihi tanıkları, birer konuşma yaparak günün anlam ve önemini vurguladılar.

Eskişehir'de 20 Ocak Olaylarına Adanmış Bir Konferans Düzenlendi

Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği tarafından Taşbaşı Kültür Merkezi'nde 20 Ocak Katliamı'nın 30. yıl dönümüne adanmış bir konferans düzenlendi.

Etkinlikte Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği Başkanı Cavid Aydın, başkan yardımcısı Siraj Yaguboglu ve Kızılay Derneği Başkanı Ahmet Hizlan konuştu. Konuşmacılar Azerbaycan tarihine, 20 Ocak'tan önce gerçekleşen olaylara Sovyet döneminde Azerbaycan entelektüellerinin bastırılması ve sınır dışı edilmesine, Azerbaycan tarihinin değişmesine, Ermenilerin farklı yıllarda Azerbaycanlılara karşı işledikleri suçların kapatılmasına odaklandı. Sovyet rejimi tarafından tüm yasaların ihlali, Sovyet rejiminin Azerbaycan'ın adil ve adil taleplerini dinlemeye isteksizliği, halkımızın ayağa kalkma, topraklarını bağımsız olarak koruma, toprak bütünlüğünü sağlama arzusu hakkında konuştular.

İstanbul'da Azerbaycanlı Çocuklar 20 Ocak Şehitlerini Andı

İstanbul'un Küçükçekmece ilçesindeki Haydar Aliyev Azerbaycan Okulu öğrencileri, 20 Ocak olaylarının 30. yıl dönümünü dolayısıyla Edirnekapı 15 Temmuz Şehitliğini ziyaret ederek 20 Ocak şehitleri yadedilmiştir.

Türk ve Azerbaycan bayraklarını tutan okul çocukları ve şehitlerin resimleri, kardeş ülkenin egemenliği için ölen şehitlerin mezarlarına çiçek koydu. "Toprak suyla karıştığında çamur haline gelir, kanla karıştırıldığında vatan olur" sloganı attılar ve yurtsever şiirler okudular.

Abdulhamit Gül @abdulhamitgul

#20Yanvar şehitlerimizi rahmetle anıyoruz. Ruhları şad olsun.

Prof.Dr.Aygün Attar @aygunattar1

Sovyet tankları, 19 Ocak'ı 20 Ocak'a bağlayan gece, Bakü sokaklarında bağımsızlık yürüyüşü yapan kalabalığın üzerine acımasızca ateş açmıştı..
Acının, çilenin özgürlükle taçlandırıldığı, Bakü sokaklarında, orak-çekice karşı direniş ruhunun adıdır #Kanlıocak

Ayşe Keşir @aysekesir

#20Yanvar şehitlerimizi unutmayacağız.
Kardeş #Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de #20Ocak 1990 tarihinde Ermenistan'ın gerçekleştirdiği katliamda şehit edilen soydaşlarımızı kardeşlerimiz rahmetle anıyorum.

Çağrı Erhan @cagrierhan

30 yıl önce, 20 Ocak 1990'da Kızılordu tarafından şehit edilen Azerbaycan Türklerini rahmetle anıyorum. #20Yanvar1990

Mevlüt Çavuşoğlu @MevlutCavusoglu

Kardeş #Azerbaycan'ın azadlığa giden yolunda 30 yıl önce canlarını feda eden 20 Ocak Şehitleri'ni rahmetle anıyorum.

Qardaş Azərbaycanın azadlığı uğrunda 30 il əvvəl canlarını qurban verən 20 yanvar şəhidlərini rəhmətlə anıram.

#20Yanvar #QaraYanvar

Ekrem İmamoğlu @ekrem_imamoglu

20 Ocak 1990'da gerçekleşen ve tarihe "Kara Ocak" olarak geçen, Bakü'de bağımsızlık ateşini yakan olaylarda yaşamını yitiren kardeşlerimizi saygı ve rahmet ile anıyorum. #20Yanvar

ÖS 11:39 · 20 Oca 2020 · Twitter for iPhone

Türkiye Barolar Birliği @barolar

30. Yılında 20 Ocak 1990 Olayları, TBB'de Düzenlenen Etkinlik İle Anıldı

30. YILINDA 20 OCAK 1990 OLAYLARI, TBB'DE DÜZENLENEN ETKİNLİK İLE A...
Türkiye Barolar Birliği, Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği, Türkiye Azerbaycan Dostluk İşbirliği ve Dayanışma Vakfı ile Azerbaycan Diaspora ...
barobirlik.org.tr

Necdet Ünüvar @necdetunuvar

#20Yanvar bizim için derin bir hüzün ama sonrası çok büyük bir gururdur. O gün 137 can hayatını kaybetti, 700 kişi yaralandı ama #Azerbaycan yaralarını sardı ve bağımsızlığına kavuştu. O gün hayatını kaybeden soydaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.
#ŞəhidlərÖlməzVətənBölünməz

Mansur Yavaş @mansuryavas06

Bakü'de yaşanan katliamın 30. yılında, şehit düşen kahraman Azerbaycanlı kardeşlerimizi saygı ve rahmet ile anıyorum.

#KanlıOcak kalbimizde derin bir yara olarak kalmaya devam edecek. Unutmadık, unutmayacağız.

20 Yanvar, karanfiller ağlar.

Meral Akşener @meral_aksener

Sovyet ordusunun Azerbaycan'ın bağımsızlığını engellemek için sivil ayrımı yapmaksızın Bakü'de gerçekleştirdiği katliamın 30. yılında şehit düşen Azerbaycanlı kardeşlerimizi rahmet ve dua ile anıyor, bir daha böyle #KanlıOcak'ların yaşanmamasını diliyorum. #20Yanvar 1990

Sinan Oğan @DrSinanOgan

Acı veriyorsa geçmiş; geçmemiş demektir...

Yer İstanbul, SSCB'yi telin, #Azerbaycan a destek mitingi. #QaraYanvar #20Yanvar #20January #20Ocak1990 - 2020 #30il Unutmadık, unutturmayacağız...

"Ey yüce Türk milleti, ey Müslüman alemi, sizi kanı akan kardeşlerimize yardıma çağırıyoruz. Faşist Gorbaçov sana sesleniyoruz. Kanlı dişlerini Azerbaycan'dan çek. Ermeni vampirleri size sesleniyoruz. Kan emici dişlerinizi vatanımızdan çekin, yoksa Türklüğün yumruğu sizleri ezecektir. Türk milleti sizi göreve çağırıyoruz. Gönüllü ordumuza katılın."
Milliyet Gazetesi
22 Ocak 1990
Sinan OĞAN
İstanbul - 1990

TİKA @Tika_Turkey

Azərbaycanın istiqlalı üçün canlarını fəda edən 20 Yanvar Şəhidlərini rəhmət və hörmətlə yad edirik. #20Yanvar

#Azerbaycan'ın istiklali için canlarını feda eden 20 Ocak Şehitleri'ni rahmetle anıyoruz.

ŞAMİL AYRIM @samilayrim

"Kanlı 20 Ocak 1990 Olaylarının 30. Yılı" nedeniyle Azerbaycan Büyükelçiliği tarafından Meclis'te düzenlenen fotoğraf sergisinin açılışını TBMM Başkanı Sayın @MustafaSentop Azerbaycan Büyükelçisi #HazarIbrahim ve Milletvekili arkadaşlarla gerçekleştirdik

TBMM @TBMMresmi

TBMM Başkanı Mustafa Şentop, "Kanlı 20 Ocak 1990 Olaylarının 30. Yılı" nedeniyle Azerbaycan Büyükelçiliği tarafından Meclis'te düzenlenen fotoğraf sergisinin açılışını gerçekleştirdi.

Turgut Altınok @turgutaltinok06

20 Ocak 1990 tarihinde, Sovyet ordusunun Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirdiği saldırıda şehit olan soydaşlarımızı rahmetle anıyorum.

Ne bu acıyı ve soydaşlarımızın bağımsızlık mücadelesini unutacak ne de bu katliamı unutturacağız!

#20Yanvar
#20Yanvar1990

Turkic Council @TurkicCouncil · 25 Şub

#TürkKonseyi Genel Sekreteri'nin @anreyev #HocalıSoykırımını anma mesajı bit.ly/32IPZDd
#hocalı
#HocalıSoykırımı
#Khojaly
#JusticeForKhojaly
#HocalıçınAdalet

TÜRKAZDER @TurkAzDer

#HocalıSoykırımı'nın 28. yıl dönümü nedeniyle Türkiye Azerbaycan Derneği (TÜRKAZDER) tarafından Ankara'da "Hocalı'ya Adalet" konulu konferans ve fotoğraf sergisi düzenlendi.
turkiyeazerbaycan.com/haber/turkazde...

Turkic Council @TurkicCouncil

#TürkKonseyi Genel Sekreteri'nin #AzerbaycanCumhuriyeti #UlusalMatemGünü vesilesiyle mesajı; bit.ly/2v0Emop.
#20Ocak1990 #KaraOcak #kanlıocak #20janvar

SOSYAL MEDYA

YTB @yurtdisiturkler

Ne tanklar ne silahlar azatlık ruhunu öldürmeye yetmedi.

Can Azerbaycan'ın #20Yanvar şehitlerinin aziz hatırasına rahmet ve hürmetle... #20Ocak1990 #QaraYanvar

Abdullah Eren @abdullah_eren · 27 Şub

Yakın dönemin en büyük katliamlarından olan #HocalıKatliamı'nı #YTB Hamamönü Ofisi'nde farklı ülkelerden öğrencilerimizin katıldığı programda andık.Birbirimizin meselelerine sahip çıkmasssak bir olamayız!

Katliamda hayatını kaybeden #Azerbaycan Türklerine Allah rahmet eylesin

AK Parti @Akparti

"Türkiye olarak, Hocalı'daki insanlık dışı katliamın acısını her zaman yüreğimizde hissediyor, Azerbaycanlı kardeşlerimizin acılarını paylaşıyoruz." #HocalıKatliamı

AzEmbassyTurkey @AzEmbassyTurkey · 5 Mar

27 fevralda Ankaradan yola çıxan #Xocalı Soyqırımına həsr olunmuş rəsmlərin sərgiləndiyi qatar Kayseri, Erzincan və Erzurumdan keçərək 4 mart tarixində Qarsa çatmışdır. Sərgi hər şəhərdə böyük maraqla qarşılanmışdır.

AzEmbassyTurkey @AzEmbassyTurkey

Büyükelçi Hazar İbrahim: "Hocalı Soykırımı" 20'nci yüzyılın en karanlık sayfalarından biridir!! #JusticeForKhojaly #HocalıyaAdalet #XocalıyaƏdalət

'Hocalı soykırımı 20'nci yüzyılın en karanlık sayfalarından biridir'
Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi İbrahim, "Hocalı soykırımı, 20'nci yüzyılın en karanlık sayfalarından biridir. Eğer yaşananları unutursak, bunu başka soykırım...
aa.com.tr

Berat Albayrak @BeratAlbayrak · 26 Şub

Üstünden 28 yıl geçmesine rağmen acımızın hiç dinmediği, can kardeşlerimizin katledildiği **Hocalı** Katliamı'nı asla unutmayacağız. Allah hayatını kaybeden kardeşlerimize rahmet eylesin, mekanlarını cennet kılsın.

Binali Yıldırım @BY

İnsanlık tarihinin kara lekesi #HocalıKatliamı'nın üzerinden 28 yıl geçti. Kadın, erkek, genç, yaşlı yüzlerce kardeşimizin katledildiği trajediyi unutmadık, asla da unutmayacağız.

#26Şubat1992'de Hocalı'da kaybettiğimiz şehitlerimizi rahmetle anıyorum. Ruhları şad olsun.

Azerbaijani Diaspora @DiasporaAz

Azərbaycan Nyu-York Assosiasiyasının təşkilatçılığı və @DiasporaAz|ın dəstəyi ilə fevralın 26-da Xocalı faciəsinin 28-ci ildönümü ilə əlaqədar Xocalı həqiqətlərini əks etdirən led ekran quraşdırılmış maşın Nyu-Yorkda və Vaşinqton DC-də şəhər istiqamətində 10 saat hərəkət edib.

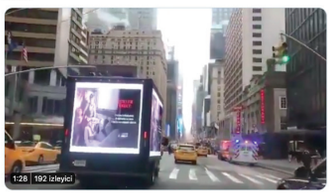

T.C. Dışişleri Bakanlığı @TC_Disileri

Bakan Yardımcımız @yavuzselimkiran #Keçiören Belediyesi ve #Azerbaycan Büyükelçiliği ev sahipliğinde düzenlenen #Hocalı Şehitlerini Anma Programı'na katıldı.

Gence BK @GenceBK

#Hocalı Katliamının 28. yıldönümünde ermeniler tarafından şehid edilen Azerbaycanlı kardeşlerimizi anmak üzere düzenlenen törene iştirak ederek, şehitlerin aziz hatırasını hörmetle yad ettik.

Mehmet SEKMEN @mehmetsekmen

Aradan geçen 28 yıla rağmen unutulmayan, unutulamayan vahşiliğin adıdır #HocalıKatliamı. İnsanlık tarihine "yüz karası" olarak geçen katliamda hayatını kaybeden Azerbaycanlı kardeşlerimize rahmet diliyorum. Ruhları şad olsun.

Mevlüt Çavuşoğlu @MevlutCavusoglu

Azerbaycanlı kardeşlerimizin 28 yıl önce Hocalı'da maruz kaldıkları katliamın acısını derinden paylaşıyoruz.

MHP @MHP_Bilgi

28 yıldır Türklüğün kanayan yarası...
#HocalıSoykırımı

T.C. Milli Savunma Bakanlığı @tcsavunma · 26 Şub

28 yıl önce Dağlık Karabağ'ın Hocalı Kasabası'nda Ermeniler tarafından acımasızca katledilen soydaşlarımızı rahmetle anıyoruz. "Tek Millet, İki Devlet" diyerek Azerbaycanlı kardeşlerimizle omuz omuza olmaya devam edeceğiz ve bu katliamı yapanları unutmayacağız!

Orhan Erdem @oerdem42

Hocalı soykırımının 28. yılında TBMM'de Türkiye-Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk grubu başkanlığı olarak basın açıklaması gerçekleştirdik. Hocalı'da 26 Şubat 1992 de yaşanan katliam, tarihe kara bir leke olarak geçmiştir.
Ruhları Şad, Mekanları Cennet Olsun
#hocalısoykırımı

Sinan Oğan @DrSinanOgan

28 yıl önce bugün Ermenilerin yaptığı #HocalıKatliamı nda hayatını kaybedenleri rahmetle anıyorum. İnşallah en kısa zamanda #HocalıyaAdalet gelecektir.
#JusticeForKhojaly #XocalıSoyqırımı #Ходжалы #XocalıyaƏdalət
Diğer Hocalı Soykırımı konuşmaları için:
youtube.com/playlist?list=...

ŞAMİL AYRIM @samilayrim

#Azerbaycan -#Tütkiye dostluk grubu olarak Basın toplantısında Tarih sayfalarına kara bir leke olarak geçen Hocalı katliamını ve bu acı günde hayatını kaybedenleri rahmetle andık.Hocalı katliamını #HocalıyaAdalet @oerdem42 @_ibrahimaydemir @YavuzSubasi

Prof. Dr. Şeref Ateş @serefatess · 26 Şub

28. yıldır dinmeyen acı...

#HocalıKatliamı'nda kaybettiğimiz soydaşlarımızı rahmetle anıyoruz.

#Hocalı #Azerbaycan

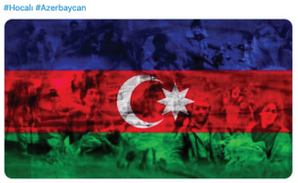

Temel Karamollaoğlu @T_Karamollaoglu

26 Şubat 1992 tarihinde dünyanın gözü önünde çocuk, yaşlı, kadın ayırt etmeksizin gerçekleştirilen #HocalıKatliamı'nda hayatını kaybeden Azerbaycan Türkü kardeşlerimizi rahmetle anıyor, katliamın failleri lanetliyorum.

Türklere Karşı Yapılan Soykırımlar ve Hocalı Soykırımı

Tarih Türklere karşı yapılan soykırımlarla doludur. Biz Türkler ağıt yakmayı bilmediğimiz (veya bunu yapmadığımız için) hiçbir zaman bize karşı yapılan soykırımları, zulümleri tarih yaddaşımıza (hafızamıza) kazımamış, çabuk unutmuşuz. Oysa Türklerin Batı'da Viyana'dan Doğu'da ise Kafkaslardan çekilmeye başladıkları dönemden sonrası hep soykırıma, katliama uğradıkları hadiselerle doludur. Viyana'da, Mora'da, Tripoliçe'de Balkanların diğer bölgelerinde; yakın tarihimizde Bosna'da soykırıma uğrayan hep biz Türkler ve Müslümanlar olmuşuzdur. Diğer taraftan Kafkaslara baktığımızda, son iki yüzyılın tarih sayfasının hep Türklere karşı yapılan soykırımlarla dolu olduğu görülmektedir. İrevan Hanlığı'nda, Bakü'de, Gence'de ve daha nice Türk bölgesinde katledilen hep Türkler olmuştur. Türklerin uğradığı katliamlar sadece bugünkü sınırlarımız dışında kalan topraklarda değil, bizzat Anadolu coğrafyasında da devam etmiştir. Ancak bugün Batı kamuoyuna baktığımız zaman bu suçlamalara maruz kalan ne tezattır ki, hep Türklerdir.

Azerbaycan'ın Uğradığı Tehcir ve Soykırımlar

1988 yılından başlayan Azerbaycan – Ermenistan savaşında Azerbaycan topraklarının yüzde 20'den fazlası işgal edilmiş ve 1 milyondan fazla insan göçmen durumunda yaşamak mecburiyetinde bırakılmıştır. 8 milyon nüfusu olan Azerbaycan'da bir milyondan fazla insan diğer bir ifade ile ülkede yaşayan her 8 kişiden birisi göçmen durumundadır. Göçmen nüfusun toplam nüfusa bölümünde ortaya çıkan rakam açısından Azerbaycan dünyanın en çok göçmen barındıran ülkesidir. Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si Ermenistan tarafından işgal edilmiştir ve nüfusunun yüzde 13'ü kendi tarihsel yurtları içerisinde göçmen durumundadır.

Ermenilerin "Büyük Ermenistan'ı" kurmak için Azerbaycan Türklerini ilk planlı tehcir ve soykırımı 1905-1907 yılları arasında gerçekleşmiştir. Azerbaycan Türkleri daha sonra 1918-20 yıllarında ikinci defa güç tatbik edilerek kendi topraklarından sürülmüştür. SSCB döneminde Ermenistan'da yaşayan Azerbaycan Türkleri 1948-53 yıllarında "bü-

yük göçe" tabi tutarak yaklaşık 150 bin Azeri tarihi yurtları olan Ermenistan'dan kovulmuş ve Azerbaycan Türkleri üçüncü kez tehcire maruz bırakılmıştır. Son tehcir ve soykırım ise modern dünyanın gözleri önünde 1988 yılında başlayan çatışmalarla gerçekleşmiştir.

1988 yılında silahlı çatışmaya dönüşen Dağlık Karabağ sorunu kısa süre sonra Dağlık Karabağ'ın sınırları dışına taşmış ve cephede kazanılan askeri başarılar Ermenilerin Azerbaycan'ın içlerine kadar sokulmalarına olanak sağlamıştır. Netice itibariyle Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si Ermenistan Silahlı Kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Bu işgal sırasında 20 binden fazla Azerbaycan vatandaşı öldürülmüş (bu konuda bazı yazarlar her iki taraftan 1988-1994 yılları arasında toplam 35 bin kişinin öldüğünü ifade etmektedirler), 20 binden fazlası yaralanmış, 50 bini sakat olmuş ve 5.101 Azerbaycan Türkü ise kayıp olmuş ve/veya esir edilmiştir. Esir olan Azerbaycan Türklerinin 66'sı çocuklardan ibarettir. Azerbaycan'da aile fertlerinden bir ve/veya birkaçı savaşta öldüğü için 7.737 aile "şehit ailesi" statüsü almıştır. Genelde Azerbaycan nüfusunun 1/3'ü Dağlık Karabağ Savaşı'ndan doğrudan veya dolaylı olarak zarar görmüştür. Dağlık Karabağ sorunu ile ilgili olarak da sosyal, ekonomik ve siyasal sorunlardan bütün ülke vatandaşları etkilenmektedir.

Savaşın Maliyeti

Ermeni işgali, Azerbaycan'ın önemli miktarda ekonomik kaybına da sebep olmuştur. 60 milyar dolar olarak hesaplanan bu ekonomik kayıp ile Azerbaycan'ın bu bölgesinde 7.000'e yakın sanayi, tarım ve diğer müesseseler kapatılmıştır. Bu müesseseler ile ülke ekonomisinde toplam tahıl hasılatının yüzde 24'ü, alkollü içki imalatının yüzde 41'i, patates üretiminin yüzde 46'sı, et üretiminin yüzde 18'i ve süt üretiminin ise yüzde 34'ü karşılanmaktaydı. Bunların yanı sıra; bu bölgede bulunan 616 okul, 242 çocuk yuvası, 683 kütüphane, 464'den fazla tarihi eser ve müze, 695 hastane, poliklinik ve sağlık ocağı, Azerbaycanlıların meskunlaştığı 724 şehir, köy ve kasaba işgal edilmiştir. Azerbaycan'ın bu bölgelerinin işgali ile beraber ülkenin ekolojik sistemine önemli miktarda zarar verilmiş, bölgedeki ormanlar tahrip edilmiştir.

Azerbaycan'da İşgal Edilen Topraklar

1988 yılında silahlı çatışmaya dönen Azerbaycan vatandaşı-Ermeni sorunu, kısa bir sürede Azerbaycan ve Ermenistan arasında bir bölgesel savaşa dönüşmüş ve Ermenistan silahlı kuvvetleri bu çatışmalar neticesinde 1988 yılından ateşkesin yapıldığı 12 Mayıs 1994 tarihine kadar Dağlık Karabağ'ın tamamı da olmak üzere toplam 890 rayon, köy, kasaba ve yerleşim biriminden ibaret Azerbaycan topraklarının yüzde 20'sini işgal etmiştir. Dağlık Karabağ'da Azerbaycanlılar 2 şehir, 1 kasaba ve 53 köyde meskunlaşmışlardı.

Ermenistan Silahlı Kuvvetleri;

1991'de Esgeran – Hadrut'u

18 Şubat 1992'de Hocavend'i,

25 Şubat 1992'de Hocalı'yı,

8 Mayıs 1992'de Şuşa'yı,

18 Mayıs 1992'de Laçin'i,

4 Nisan 1993'de Kelbecer'i,

23 Temmuz 1993'te Ağdam'ı,

24 Ağustos 1993'te Fuzuli'yi,

27 Ekim 1993'te Zengilan'ı,

26 Ağustos 1993'te Cebrayil'i,

31 Ağustos 1993'te Gubadlı'yı işgal etmişlerdir.

İşgal edilen bölgelerden 4.388 km2'lik toprak sahasına sahip Yukarı Karabağ'dan 192.300 kişi, Laçin'den (1.835 km2) 59.500 kişi, Şuşa'dan (970 km2) 29.500 kişi, Kelbecer'den (1.936 km2) 50.500 kişi, Ağdam'dan (1.093 km2) 158.000 kişi, Fuzuli'den (1.386 km2) 100.000, Cebrayil'den (1.059 km2) 51.600 kişi, Gubatlı'dan (802 km2) 30.300 kişi ve Zengilan'dan (707 km2) 33.900 kişi olmak üzere bu yerleşim birimlerinde yaşayan toplam 676.100 kişi yıllarca yaşadıkları ata yurtlarından kovularak Azerbaycan'ın içlerinde çadırlarda yaşamaya mahkum edilmişlerdir.

İşgal edilmiş Dağlık Karabağ ve onun etrafındaki bütün şehirlerdeki tarihi eserler yok edilmiş, doğa ve çevreye kalıcı zararlar verilmiştir. Dağlık Karabağ savaşı sırasında çevreye ve sivil yaşama önemli ölçüde zarar verilmiştir. Ancak bu savaşta Hocalı köyünde yaşananlar savaş ortamına dahi sığmayacak niteliktedir ve tam anlamıyla bir soykırımdır.

Soykırımın Yapıldığı Yer: Hocalı

Yukarı Karabağ bölgesinin en önemli tepelerinden birisinde olan Hocalı köyü stratejik olarak Ermenistan Silahlı Kuvvetleri için askeri bir hedef niteliğinde idi. Hocalı stratejik olarak Karabağ dağ silsilesinde Ağdam-Şuşa, Eskeran-Hankendi yollarının üzerinde yerleşmektedir. Hocalı'nın coğrafi-stratejik konumu Ermeni silahlı birliklerinin buraya saldırmasına müsaitti. Hocalı Hankendi'nin 10 km güneydoğusunda bulunmaktadır. Karabağ'daki tek havaalanı Hocalı'dadır.

Hocalı 1991 yılının Ekim ayından itibaren ablukadaydı. Ekim'in 30'unda kara yoluyla ulaşım kapanmış ve tek ulaşım vasıtası helikopter kalmıştı. Hocalı'ya son helikopter 1992 yılı Ocak ayının 28'inde gitmişti. Şuşa şehrinin semalarında sivil helikopterin vurulmasından ve bunun sonucunda 40 kişinin ölümünden sonra bu ulaşım da kesilmişti. Ocak ayının 2'sinden itibaren şehre elektrik verilmemişti. Şubatın ikinci yarısından itibaren Hocalı, Ermeni silahlı birliklerinin ablukasına alınmış ve her gün toplarla, ağır makineli silahlarla bombalanmıştır.

936 km2'lik alana sahip ve 2.605 aileden ibaret 11.356 kişinin yaşadığı Hocalı kasabası 26 Şubat 1992 tarihinde yüzyılın en acımasız soykırımına maruz kalmış ve kasaba tamamıyla yok edilmiştir. Hocalı bu katliamın yaşandığı sırada Azerbaycan Silahlı Kuvvetlerinin koruması altında değildi ve tamamen savun-

masız bir durumdaydı. Hocalı da dağınık halde elinde hafif silahlar bulunan 150 kişi bulunmaktaydı. Azerbaycan silahlı kuvvetleri Hocalı halkına yardım edemedi, hatta uzun süre cesetlerin alınması bile mümkün olmadı.

Ermenistan Silahlı Kuvvetleri köyü üç yönden kuşatmış, helikopter ve ağır silahların yardımı ile önce köyü bombalamış ve ardından da köye girerek katliam yapmıştır. Ermeniler bu köyü işgal ederek bütün bölge halkına bir mesaj vermek istemekteydiler. Nitekim Azerbaycan Türkleri için ağır bir mesaj vermiş oldular. Hocalı, işgal edilerek ve neredeyse tamamen tahrip edilerek bölgedeki çözülme hızlandırılmış oldu. Ermeniler bu hamleyle aynı zamanda önemli bir stratejik mekanı da işgal ederek askeri açıdan önemli bir başarı elde etmiştir. Ancak insanlık adına tarihin en acımasız soykırımı gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan Ermeniler için bu soykırım kendilerinin iddia ettiği 1915 yılında yaşananların bir intikamı niteliği de taşımaktaydı.

Hocalı'da Neler Yaşandı?

Ermenistan Silahlı Kuvvetleri 1992 yılının 25 Şubat'ı 26 Şubat'a bağlayan gecesinde bölgedeki 366. Alayın da desteği ile önce giriş ve çıkışını kapadığı Hocalı köyünde sivil, kadın, çocuk, yaşlı ayırımı yapmadan resmi rakamlara göre 613 kişiyi katletmişlerdir. Katledilenlerin 83'ü çocuk, 106'sı kadın ve 70'ten fazlası ise yaşlıydı. Normalde en şiddetli savaşlarda dahi savaş dışında tutulan, dokunulmayan bu kesime Ermeniler yaşlı, kadın ve çocuk demeden acımasız işkenceler yaparak katletmiştir. Bu katliamdan toplam 487 kişi ağır yaralı olarak kurtulmuştur. 1275 kişi ise rehin alınmış ve 150 kişi ise kaybolmuştur. Cesetler üzerinde yapılan incelemelerde cesetlerin birçoğunun yakıldığı, gözlerinin oyulduğu, kulakları, burunları ve kafaları ile vücutlarının çeşitli uzuvlarının kesildiği görülmüştür. Aynı vahşetten hamile kadınlar ve çocuklar bile nasibini almıştır.

Batı Basınında Hocalı Soykırımı

– Krua l'Eveneman Dergisi (Paris), 25 Şubat 1992 tarihi: Ermeniler Hocalı'ya saldırmıştır. Bütün dünya vahşice öldürülmüş cesetlere şahit oldu. Azeriler binlerin öldüğünden bahsediyor.

– Sunday Times Gazetesi (Londra) 1 Mart 1992 tarihi: Ermeni askerleri binlerce aileyi yok etmiştir.

– Financial Times Gazetesi (Londra) 9 Mart 1992 tarihi: Ermeniler Ağdam'a doğru giden orduyu kurşun yağmuruna tutmuştur. Azeriler 1200 kadar ceset saymış. Lübnanlı kameraman, ülkesinin zengin Ermeni Taşnak lobisinin Karabağ'a silah ve asker gönderdiğini onaylamıştır.

– Times Gazetesi (Londra) 4 Mart 1992 tarihi: Birçok insan çirkin hale getirilmiş, masum kızın sadece kafası kalmış.

– İzvestiya Gazetesi (Moskova) 4 Mart 1992 tarihi: Kamera kulakları kesilmiş çocukları gösterdi. Bir kadının yüzünün yarısı kesilmişti. Erkeklerin kafa derisi soyulmuştu.

– Le Monde gazetesi (Paris) 14 Mart 1992 tarihi: Ağdam'da bulunan basın mensupları, Hocalı'da öldürülmüş kadın ve çocuklar arasında kafa derisi soyulmuş, tırnakları çıkarılmış üç kişi görmüşler. Bu, Azerilerin propagandası değil bir gerçektir.

– İzvestiya Gazetesi (Moskova) 13 Mart 1992 tarihi: Binbaşı Leonid Kravets: "Ben kendim tepede yüze yakın ceset gördüm. Bir erkek çocuğunun kafası yoktu. Her tarafta işkenceyle öldürülmüş bayan, çocuk ve yaşlılar vardı."

– Valer Actuel Dergisi (Paris) 14 Mart 1992 tarihi: Bu 'özerk bölgede' Ermeni silahlı birlikleri yakın doğuda üretilmiş yeni teknolojiye, ayrıca helikoptere sahiptiler. ASALA'nın Suriye ve Lübnan'da askeri kamp ve silah depoları vardır. Ermeniler yüzden fazla Müslüman köyüne saldırı düzenlemiş ve Karabağ'daki Azerbaycanlıları öldürmüşler.

– R. Patrik, İngiliz Muhabir (olay yerinde bulunmuş): "Hocalı'daki vahşiliklere dünya kamuoyunda hiçbir şekilde hak kazandırılamaz!!!"

– Golos Ukraini: V Stacko: Savaşın yüzü olmuyor. Yalnız çokça maske, kanlı gözyaşları, ölüm, bedbahtlık, yıkımlar. Hocalı'da bebekleri ne için katlettiler, ya anneleri? Allah insanı cezalandırmak isteyince onun aklını alıyor.'

– Nie Gazetesi: (Bulgaristan) Violetta Parvanova: "Hocalı insanlığın faciasıdır."

– 3 Mart 1992'de BBC Morning News saat 07.37 yayınında durumu şöyle aksettirmiş; "Canlı yayın muhabirimiz 100'den fazla Azeri erkek, kadın ve bebek dahil olmak üzere çocuk cesetleri gördüğünü ve bunların başlarına yakın mesafeden ateş edilerek öldürüldüğünü rapor ediyor."

– 16 Mart 1992 tarihli Newsweek'te Pascal Privat ve Steve Le Vine tarafından hazırlanan haberde katliam şu şekilde yansıtılmış: "Geçtiğimiz hafta Azerbaycan yine bir morgun mahzeni gibiydi; bir caminin arkasına geçici olarak kurulmuş morga sürüklenerek getirilmiş düzinelerce ceset ve yas tutan mülteciler... Bunlar 25 ve 26 Şubat tarihinde Ermeni kuvvetleri tarafından istila edilen Yukarı Karabağ bölgesindeki Hocalı köyünün Azeri sakinleriydi. Cesetlerin çoğu kaçmaya çalışırken yakın mesafeden vurulmuştu, bazılarının yüzleri paramparça idi, bazılarının kafa derileri yüzülmüştü..."

– Human Rights Watch: Hocalı katliamını Karabağ'ın işgalinden bu yana cereyan eden en kapsamlı sivil kırımı olarak nitelendirilmiştir.

– Amerikalı gazeteci Thomas Goltz: "Fotoğrafçı arkadaşım öyle etkilenmişti ki fotoğraf çekebilmesi için kendisini objelerin üzerine doğru itmem gerekiyordu. Cesetler, mezarlar, evet hepsi mide gerektiriyordu. Ama olanları anlatmak, dünyaya duyurmak gerekliydi. Hayatta kalanları bularak hemen orada neler dediklerini kaydettik. Bazı cesetleri tanıma-

ya çalıştım ama yüzlerinden vurulanlar, tanınmayacak halde olanlar vardı. Bazılarının kafa derileri yüzülmüştü.'

– Hocalı katliamı'na tanık olan ve daha sonra Beyrut'a yerleşen Ermeni gazeteci Daud Kheyriyan, 'For the Sake of Cross' (Haçın Hatırı İçin) isimli kitabında (sayfa: 62-63) vahşeti şöyle anlatıyor: "... Gaflan denen ve ölülerin yakılmasıyla görevli Ermeni grup, Hocalı'nın 1 kilometre batısında bir yere 2 Mart günü 100 Azeri ölüsünü getirip yığdı. Son kamyonda 10 yaşında bir kız çocuğu gördüm. Başından ve elinden yaralıydı. Yüzü morarmıştı. Soğuğa, açlığa ve yaralarına rağmen hala yaşıyordu. Çok az nefes alabiliyordu. Gözlerini ölüm korkusu sarmıştı. O sırada Tigranyan isimli bir asker onu tuttuğu gibi öteki cesetlerin üstüne fırlattı. Sonra tüm cesetleri yaktılar. Bana sanki yanmakta olan ölü bedenler arasından bir çığlık işittim gibi geldi. Yapabileceğim bir şey yoktu. Ben Şuşa'ya döndüm. Onlar Haç'ın hatırı için savaşa devam ettiler."

Uluslararası Tepkiler

Bütün dünyanın gözleri önünde gerçekleşen bu katliama BM, AB gibi uluslararası kuruluşlar gereken özeni göstermemişlerdir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi genel olarak 1993 yılı Nisan-Kasım aylarında 822, 853, 874, 884 sayılı kararları kabul etmiştir. Bu kararlarla Azerbaycan topraklarının Ermeniler tarafından işgal edildiği belirtilmiştir. İşgalin sona erdirilmesi için bugüne kadar bir çaba gösterilememiştir. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin 25 Ocak 2005 tarihli ve 1416 sayılı kararında Ermenistan'ın Azerbaycan topraklarını halen işgali altında tuttuğu da belirtilmiştir. Gelişmelere seyirci kalan BM ve Batılı devletler, Ermenilerin yaptıkları katliamlara ve işgal hareketlerine ciddi bir tepki göstermemişlerdir. Ermenilerin Mayıs 1992'de Nahçıvan'a saldırmalarından sonra Türkiye 1921 Kars Anlaşması çerçevesinde bölgeyi korumak için askeri müdahalede bulunabileceğini açıklamıştır.

7 Mayıs 2003'de, İngiltere'de yaşayan Azerbaycan vatandaşları temsil eden 'Vatan' örgütünün gönderdiği mektuba, Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İşbirliği Komitesi'nden gelen cevabi mektupla, İngiliz Hükümeti'nin Hocalı katliamını çok taraflı olarak incelediği ve Ermeni askerlerin yaptıkları katliamı 'insanlığa karşı işlenmiş bir suç' olarak kabul ettiği belirtildi.

Ayrıca, ABD Kongresi'nin Uluslararası İlişkiler Komisyonu Üyesi Don Barton, Kongreyi 'Hocalı Soykırımı'nı tanımaya çağırmış ve Temsilciler Kurulu'nun toplantısında yaptığı konuşmada, 'Dünyadaki tüm toplumlar bunu bilmeli ve hatırlamalıdır. ABD Kongresi, Hocalı Soykırımını tanımakla uluslararası toplumun uzun yıllardan beri bu konuyla ilgili sessizliğini bozacaktır" demiştir. 1994 yılında iki taraf arasında ateşkes ilan edilmiştir.

Hocalı'da Yaşanan Soykırımı Soykırım Olarak Kabul Ettirmek

Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ Bölgesindeki Hocalı köyünde 26 Şubat 1992 yılında yaşanan katliam, uluslararası camianın suç olarak kabul ettiği soykırım ve insanlığa karşı suçlar kapsamındaki tanımlamalarla birebir örtüşmektedir.

Hocalı soykırımına katılmış Ermenilerin ve onların yardımcıları yaptıkları insan haklarına ve uluslararası hukuki antlaşmalara – Cenevre Sözleşmesi, İnsan Hakları Beyannamesi, Vatandaş ve Siyasi Haklar Konusunda Uluslararası Sözleşme, Ateşkes Zamanında ve Askeri Çatışmalar Zamanı Kadın ve Çocukların Korunması Beyannamesi'ne – karşı olarak işlenmiş bir soykırımdır.

Ayrıca, Hocalı Soykırımı'na 9 Aralık 1948'de BM tarafından kabul edilen ve 12 Ocak 1951 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler'in 'Soykırım Suçunun Önlenmesine ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşmesi' 2. maddesinde yer alan "milli, etnik, ırkı veya dini bir grubu kısmen veya tamamen imha etme" biçiminde tanımlanan jenosit/soykırım kavramı ile tamamen örtüşmektedir. Ermenilerin Hocalı'da yaptıkları katliam BM Soykırım Anlaşması'nda, soykırım gerçekleşmiş sayılacağı koşullarını sayan 2. maddesinde yer alan beş bendin ilk ikisi ile uyum göstermektedir. İlgili maddede soykırımın gerçekleşmesi için bu bentlerde düzenlenen eylemlerden birinin yeterli olduğu belirtilmektedir. Ermenilerin Hocalı'da yaptıkları toplu katliam BM Soykırım Anlaşması'nda soykırımı düzenleyen 2. maddenin a bendinde yer alan "bir grubun üyelerinin katledilmesi" ve b bendinde yer alan "grup üyelerinin bedeni ve akli açıdan ciddi biçimde zarar verilmesi" koşulları ile birebir uyuşmaktadır.

Ayrıca Hocalı Soykırımı, uluslararası hukukta saygın bir yere sahip Nürnberg Mahkemesi Kuruluş Senedi'nde ve Mahkeme Kararında Tanınan (kabul edilen) Uluslararası Hukuk İlkeleri" metninin 6. ilkesinin iki bendinin de c. fırkasında tanımlanmış insanlığa karşı işlenen suçlar (crimes against humanity) kapsamında da ele alınmalıdır. Hocalı'da savaş suçları açsından, diğer suç kategorileri ve uluslararası temel belgeler açısından da suç işlenmiştir

Dr. Sinan Oğan tarafından yazılan bu makale Türkiye Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Analizler Merkezi TÜRKSAM'ın (www.turksam.org) internet sayfasından alınmıştır.

Meclis'te Hocalı Katliamı'nın 28. Yılı Resim Sergisi

Azerbaycan Büyükelçiliğince, TBMM Halkla İlişkiler Binası'nda Hocalı Katliamı'nın 28. Yılı Resim Sergisi, TBMM Başkanı Mustafa Şentop ve çok sayıda milletvekilinin katılımıyla açıldı.

Açılışta konuşan Şentop, Türk milletinin, tarihin her döneminde büyük sıkıntılarla karşılaştığını, bunların üstesinden gelebilmek için her zaman büyük gayret gösterdiğini ve muvaffak olduğunu söyledi.

Bu sıkıntıları ortadan kaldırmak için içeride ve dışarıda sürekli bir mücadele halinde olunduğunu belirten Şentop, "Verdiğimiz mücadeleler sırasında zaman zaman evlatlarımız, kardeşlerimiz şehit oluyor. Yakın zamanda Suriye'de, Libya'da şehitlerimiz oldu. Cenabıhak, hepsinin ruhlarını şad, mekanlarını cennet eylesin. Onlar, bizim toprağa düşen güllerimiz. Hürriyet ve bağımsızlığımız ebediyete kadar sürsün diye solmayı göze aldılar" dedi.

Bugün Azerbaycanlı kardeşlerinin acılarına ortak olmak için bir araya geldiklerini söyleyen Şentop, şöyle devam etti: "Bugün insanlık tarihi açısından elem verici bir katliamın 28. yılı. Azerbaycanlı kardeşlerimizin ve bizim keder günümüz. Ermenistan için ise bir utanç günü. 28 yıl önce Hocalı'da büyük bir vahşet yaşandı. Hem de hür dünyanın ve hür basının gözü önünde ama gözleri vardı, görmediler. Kulakları vardı, duymadılar. Merhamet etmeden, vicdanları sızlamadan masumların feryatlarını yalnızca seyrettiler. Katliama maruz kalan kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Ruhları şad, mekanları cennet olsun. Bizleri insanlığımızdan utandıran elim hadiselere, hiçbir kardeşimiz, hiçbir millet maruz kalmasın. Hür ve bağımsız bir şekilde yaşamak istiyorsak, daima güçlü olmalıyız. Kederde ve kıvançta bir olmalıyız. Kardeşlerimizin acısını unutmamalı, her zaman hatırlamalı ve hatırlatmalıyız. Eğer unutursak, unutulur gideriz." Şentop, Azerbaycan Büyükelçiliğince hazırlanan resim sergisini, kardeşlerini anmak, insanlığa vicdan ve merhameti hatırlatmak için açtıklarını ifade etti.

Özşavlı'nın, Hocalı Katliamı'na ilişkin videoyu izlettiği sırada bazı katılımcılar gözyaşlarını tutamadı. Prof. Dr. Aygün Attar da Özşavlı'nın sunumunun, uluslararası arenada Ermeni tezlerini çürütecek nitelikte olduğunu ifade etti.

Türkiye-Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Şamil Ayrım'dan Hocalı Açıklaması

Türkiye-Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı ve AK Parti İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir basın toplantısı düzenleyerek Hocalı Soykırımı'nı andı ve 25 Şubat 1992 tarihinde meydana gelen insanlık dramına ilişkin açıklamalarda bulundu. Toplantıya, AK Parti Konya Milletvekili Orhan Erdem, AK Parti Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve AK Parti Balıkesir Milletvekili Yavuz Subaşı da katıldı.

Ayrım, basın toplantısında Hocalı'da en gaddar ve acımasız katliamının gerçekleştirildiğini hatırlatarak, hayatını kaybedenleri rahmetle andı ve kederli aileleri ile Azerbaycan halkına başsağlığı diledi.

Açıklamasında Türkiye'yi "sözde soykırım" iddialarıyla suçlayan Ermenistan'ın devlet yetkililerinin talimatları doğrultusunda Ermeni güçleri ve teröristlerinin, Hocalı'da sivil, silahsız, çocuk, kadın, ihtiyar ve genç ayrımı yapmadan 106'sı kadın, 63'ü çocuk, 70'ten fazlası yaşlı olmak üzere 613 kişiyi vahşice ve hunharca katlettiğini anlatan Ayrım, 487 kişinin bölgeden yaralı kurtulduğunu, 1275 kişinin ise esir alındığını söyledi.

"Hocalı'daki Vahşet Ermenilerin "Büyük Ermenistan" İdeali Çerçevesinde Gerçekleştirildi"

Şamil Ayrım sözlerine şöyle devam etti; "Katliamdan şans eseri kurtulanların anlattıkları yanında, şehit olanların naaşları üzerinde daha sonra yapılan incelemeler sonucu, sivil halkın bir kısmının kafa derilerinin tam bir vahşet örneği gösterilerek yüzüldüğü, gözlerinin oyulduğu ve organlarının kesildiği veya koparıldığı tespit edilmiştir.

Türkiye-Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Ayrım, Hocalı'daki vahşet ve soykırımın, "Büyük Ermenistan" ideali çerçevesinde gerçekleştirildiğini, Ermeni diasporası ve perde arkasındaki emperyalist güçlerin desteğiyle Azerbaycan toprakları olan Karabağ'ın hedef alındığını ve bu bölgenin Azerbaycan Türklerinden tamamen temizlenmesi için gerçekleştirildiğini vurguladı. Şamil Ayrım, "Ermeniler'in toprak genişletme isteğine, tarihi Türk düşmanlığı ve nefreti de eklenerek işlenen bu katliamla çağın en büyük zulüm ve soykırımlarından birisi Hocalı'da yaşanmıştır" diye konuştu.

Ayrım: "Uluslararası Toplumun Gerekli Tepkiyi Göstermesi Gerekiyor"

Hocalı'da yaşanan vahşete ilişkin uluslararası platformlarda da kararlar alındığını ifade eden Ayrım, uluslararası camiaya şu sözlerle çağrıda bulundu; "İnsanlık adına kanlı bir leke olan bu tür saldırgan eylemlerin tekrarlanmaması için uluslararası toplumun, BM Güvenlik Konseyi (BMGK), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ile İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) ilgili kararları çerçevesinde bu katliama hak ettiği önemi vermesi ve gerekli tepkiyi göstermesi gerekiyor."

Açıklamasında, Dostluk Grubu Başkanı Ayrım, Hocalı'da yaşananların tesadüf olarak değil, uzun süreden beri Ermeniler tarafından Azerbaycan halkına karşı yürütülen planlı, kararlı soykırım ve etnik temizlik siyasetinin bir eseri olduğunu ifade etti.

Ayrım, meclisteki basın toplantısında şu sözleri de dile getirdi: "Azerbaycan topraklarının beşte biri halen Ermenistan'ın işgali altında olup, bir milyonun üzerinde Azerbaycanlı kardeşimiz kaçkın

veya göçkün olarak Azerbaycan'ın değişik şehirlerinde yaşamak durumundadır.

Dışişleri Bakanlığı: Hocalı Katliamı ve Azerbaycan topraklarının devam eden işgalini şiddetle kınıyoruz

Türkiye, Azerbaycan'da Ermenilerin 26 Şubat 1992'de yaptığı Hocalı Katliamı'nı ve Azerbaycan topraklarının yıllardan bu yana işgalini şiddetle kınadığını bildirdi.

Dışişleri Bakanlığından yapılan yazılı açıklamada, Ermenistan Cumhuriyeti birlikleri tarafından, Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ bölgesindeki Hocalı şehrine düzenlenen saldırıda, 106'sı kadın, 63'ü çocuk ve 70'i yaşlı olmak üzere toplam 613 masum Azerbaycan vatandaşının hunharca katledildiği anımsatıldı.

Söz konusu olayda, 1000'den fazla kişinin Ermenistan güçlerince esir alındığı belirtilen açıklamada, kayıpların akıbetinin ise halen öğrenilemediğinin altı çizildi.

Açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Sivil halka yöneltilen bu insanlık dışı saldırı dahil, Azerbaycan topraklarının işgali neticesinde bir milyondan fazla Azerbaycanlı evlerini terk etmek zorunda kalmış olup, kendi ülkelerinde mülteci olarak yaşamaktadır. Halen, Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si işgal altındadır. Bu katliamı ve Azerbaycan topraklarının yıllardan beri devam eden işgalini şiddetle kınıyoruz.

Azerbaycanlı kardeşlerimizin 28 yıl önce Hocalı'da maruz kaldıkları katliamın acısını derinden paylaşıyoruz. Bu trajedide hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyor, tüm Azerbaycan halkına en samimi başsağlığı dileklerimizi bir kez daha sunuyoruz."

TBMM Dışişleri Komisyonundan 'Hocalı Katliamı' bildirisi

TBMM Dışişleri Komisyonu, Hocalı Katliamı'nın 28. yılı nedeniyle bir bildiri yayımlayarak, insanlık adına kanlı bir leke olan bu tür saldırgan eylemlerin tekrarlanmaması için uluslararası toplumdan, bu katliama tepki göstermesi istendi.

TBMM Dışişleri Komisyonunun bildirisinde, Ermenistan birliklerince, 1992'nin 25 Şubat'ını 26 Şubat'a bağlayan gecesinde Yukarı Karabağ'ın Hocalı kasabasına düzenlenen saldırıda, 106'sı kadın, 63'ü çocuk ve 70'i yaşlı olmak üzere, 613 masum Azerbaycan vatandaşının hunharca katledildiği hatırlatıldı.

Bu katliamda 76'sı çocuk, 487 kişinin yaralandığı, 1275 kişinin de Ermenistan güçlerince esir alındığı belirtilen bildiride, o tarihten bu yana kayıp olan 150 kişinin akıbetinin ise bilinmediği aktarıldı.

Bildiride, "Türkiye olarak, Azerbaycanlı kardeşlerimizin bundan tam 28 yıl önce Hocalı'da karşı karşıya kaldıkları vahşi saldırı ve katliamı her zaman kalbimizin en derinlerinde hissediyor, bu acıyı en içten duygularımızla paylaşıyoruz. Ermenistan Cumhuriyeti birliklerince gerçekleştirilen bu katliamı ve Azerbaycan topraklarının yıllardır devam eden işgalini şiddetle kınıyoruz" ifadesine yer verildi.

"İnsanlık tarihinin kara sayfalarından biri"

İnsanlık tarihinin kara sayfalarından biri olan Hocalı Katliamı'nın, sonuçları itibarıyla bölgenin barış, huzur, güvenlik ve istikrarı açısından bugün için de bir sorun olma niteliğini koruduğuna işaret edildi.

Bildiride, sivil halka yöneltilen bu acımasız, insanlık dışı saldırganlık ve süregelen işgal sonucu 1 milyona yakın Azerbaycanlının yurtlarından ayrılmak zorunda kaldığı ve çeyrek asrı aşkın bir süredir kaçkın hayatı yaşamaya mahkum edildiği vurgulandı.

Olayın şahitlerinin ve kurbanlarının halen hayatta olduğu ifade edilen bildiride, Hocalı'da yaşananların, tarihi bir olay değil, günümüzün acı bir gerçeği olduğu belirtildi.

Bildiride şunlar kaydedildi:

"İnsanlık adına kanlı bir leke olan bu tür saldırgan eylemlerin tekrarlanmaması için uluslararası toplumun, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ile İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) ilgili kararları çerçevesinde bu katliama hak ettiği önemi vermesi ve gerekli tepkiyi göstermesi gerektiğini bir kere daha vurguluyoruz. Azerbaycanlı kardeşlerimizle bu haklı davalarında dayanışma içinde olduğumuzu ifade etmek istiyoruz. Bu vesileyle bu olayın faillerinin ve sorumluların uluslararası hukukta yargı önüne çıkarılması ve Ermenistan'a işgal ettiği Azerbaycan topraklarından bir an önce çekilmesi çağrımızı yineliyoruz. Hocalı Katliamı'nda hayatını kaybeden Azerbaycanlı kardeşlerimizi rahmetle anıyor, kederli ailelerine ve tüm Azerbaycan halkına başsağlığı dileklerimizi sunuyoruz."

TÜRKAZDER'in Hocalı Soykırımı Konulu Konferans ve Fotoğraf Sergisi Ankara'da Gerçekleştirildi

Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasına 25 Şubat'ı 26 Şubat 1992'ye bağlayan gece Rus destekli Ermeni birliklerince düzenlenen saldırıda katledilen 613 Azerbaycan Türkü Ankara'da düzenlenen konferans ve fotoğraf sergisi ile anıldı.

Türkiye-Azerbaycan Derneği TÜRKAZDER ve Kıbrıscık Vakfı'nın ortaklaşa düzenlediği konferans Türk Harp İş Sendikası Konferans salonunda gerçekleştirildi. Konferansa ODTÜ Sosyoloji bölümü hocalarından Doç. Dr. Ayça Ergun, 24. Dönem Milletvekili ve TÜRKSAM Başkanı Dr. Sinan Oğan ve Azerbaycan Büyükelçiliği Başkatibi Elçin Allahverdiyev katıldı.

Hocalı'da 1992 yılında yaşananla-

rın bir Ermeni terörü olduğunu söyleyen Başkatip Allahverdiyev, bu olayın bir soykırım olduğunu ifade etti. Bu soykırımın dünya çapında tanınması için çabaladıklarını belirterek, şu ana kadar 10 ülke tarafından Hocalı'da yaşananların soykırım olarak kabul edildiğini ifade etti.

Bir diğer konuşmacı olan ODTÜ sosyoloji bölümünden Doç. Dr. Ayça Ergun ise Hocalı'da yaşananların insanlık tarihinin en acı katliamlarından biri olduğunu ifade etti. Bu tür bir olayın bir daha tekrarlanmaması için sorumluların bir an önce cezalandırılması gerekliliğine vurgu yaparak, "Hocalı'ya Adalet" sloganını bu sebeple önemsediğini belirtti.

24. Dönem Milletvekili ve TÜRKSAM Başkanı Dr. Sinan Oğan ise konuşmasında Hocalı'ya adaletin er ya da geç sağlanması gerektiğini ve Hocalı'da soykırım suçunu işleyenlerin mutlaka cezalandırılacağını belirtti. Hocalı'da katliamı yaşayanların, o katliamdan kurtulanların öz yurtlarına dönmesi ve Hocalı'daki Ermeni işgalinin bitmesi gerektiğini de ifade etti. Son olarak ise Hocalı'da bu soykırımı yapanların adalet karşısına çıkarılması gerekliliğini vurguladı.

Dr. Sinan Oğan ayrıca Türk milletinin tarih boyunca pek çok saldırıya ve katliama maruz kaldığından bahsederek, Türk milletinin tarihinde yaşadığı zaferler kadar yine tarihinde yaşadığı acı olaylardan bahsetmemesinin eksiklik olduğunu vurguladı. Yaşanan acıların da hatırlanması gerekliliğini ifade ederek, bu sayede bir daha Türk milletine karşı benzer suçların işlenmesinin güç olacağını vurguladı. Konferans'ın ardından Hocalı Katliamı'ndan kesitlerin sergilendiği fotoğraf sergisi katılımcılara sunuldu ve konferans sona erdi.

Hocalı Katliamı'nda hayatını kaybedenler Ankara'da anıldı

Keçiören'deki Azerbaycan Parkı'nda, Azerbaycan Büyükelçiliği ve Keçiören Belediyesinin ev sahipliğinde düzenlenen program, iki ülke milli marşlarının okunması, şehitlere saygı duruşu ve Kur'an-ı Kerim tilavetiyle başladı.

Programa, Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran, Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi Hazar İbrahim, milletvekilleri, belediye başkanları ve siyasiler katıldı.

Kıran, Türkiye Cumhuriyeti ve Dışişleri Bakanlığı olarak her zaman Azerbaycanlı kardeşlerinin yarasını, onların duyduğu acıyı dünyanın her köşesinde temsil etmek gibi bir sorumluluk taşıdıklarını ifade etti.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun selam ve taziye mesajını aktaran Kıran, "Rahmetli Haydar Aliyev 'bir millet iki devlet' olarak bizim birbirimize olan duygularımızı formüle etmişti. Ama her zaman söylüyoruz, biz sadece bir millet iki devlet olarak artık bu ilişki düzeyinin, bu duygu birlikteliğinin ifade edilemeyeceğini de biliyoruz. O dönemlerde bu çok anlamlıydı ama şu anda ilişkilerimiz ve dayanışmamız öyle bir noktaya geldi ki biz bütün uluslararası platformlarda yeri geldiğinde bir devlet olmasını bilen iki devletiz. Acılarımızın hesabını sorma konusunda, ortak davamızı temsil etme konusunda her zaman Türkiye ve Azerbaycan dünyanın her platformunda tek devlet olarak temsil edilmeye devam edecektir" diye konuştu.

Kıran, Hocalı'da yaşanan acının hesabının sorulması ve Azerbaycan'ın işgal edilen topraklarının iade edilmesi gerektiğini belirterek, bütün uluslararası platformlarda bunu takip etmeye devam edeceklerini vurguladı.

Büyükelçi Hazar İbrahim ise, 28 yıldır Hocalı'daki acı ve ağrıyla yaşadıklarını belirterek, şehitlerin hatıralarını yaşatan Türkiye'yi her zaman yanlarında gördüklerini aktardı.

Türk Konseyinden Hocalı Katliamı'nı Anma Mesajı

Türk Konseyi Genel Sekreteri Amreyev, Türk Konseyi olarak Hocalı Katliamı'nın 28'inci yılında Azerbaycan'ın acılarını paylaştıklarını belirtti.

Türk Konseyi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında Ermeni güçlerinin saldırılarında hayatını kaybedenleri anmak için mesaj yayımladı.

Hocalı'da 28 yıl önce Azerbaycanlı sivillere karşı "benzeri görülmemiş bir katliam yapıldığını" vurgulayan Amreyev, "İnsanlık tarihinin en kanlı suçlarından biri olan bu trajedi, Hocalı soykırımı olarak bilinmektedir. Bu acımasız zulüm sonucunda 106'sı kadın, 63'ü çocuk ve 70'i yaşlı olmak üzere 613 kişi öldürüldü, 487 kişi ağır yaralandı veya sakat kaldı" ifadelere yer verdi.

"Azerbaycan hükümetiyle omuz omuza olduğumuzu ifade ediyoruz"

Amreyev, mesajında şunları söyledi: "Hocalı'da bundan tam 28 yıl önce yaşanan vahşetin anıldığı bugün, Türk Konseyi olarak Azerbaycanlı kardeşlerimizin acılarını en derin şekilde hissediyor ve paylaşıyoruz. Ayrıca dünya çapında yürütülmekte olan 'Hocalı için Adaleti' uluslararası farkındalık kampanyasında Azerbaycan hükümetiyle omuz omuza olduğumuzu ifade ediyoruz. Bu duygularla, Hocalı'da hayatını kaybeden şehitleri saygıyla anıyor, Azerbaycan hükümetine ve halkına başsağlığı dileklerimizi sunuyoruz."

Hocalı Katliamı'nda Hayatını Kaybedenler, Türkiye Barolar Birliği'nde Anıldı

TBB Avukat Özdemir Özok Kongre ve Kültür Merkezi'nde, Azerbaycan Büyükelçiliği ve TBB ev sahipliğinde düzenlenen programa TBB Başkan Vekili Ünsal Toker, Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi Khazar İbrahim ve çok sayıda avukat katıldı.

Büyükelçi Hazar, burada yaptığı konuşmada acılı bir günde toplandıklarını belirterek, İdlib'deki şehitlere rahmet, yaralılara acil şifalar diledi.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a taziye mesajını ilettiğini aktaran Khazar, bunun "tek millet iki devlet" olarak acılı günlerde yan yana bulunduklarının göstergesi olduğunu söyledi.

TBB Başkan Vekili Ünsal Toker de Ermeni güçlerinin Hocalı'daki katliam öncesinde hazırlıklar yaptığını ve 613 masumla savunmasız insanı katlettiğini ifade etti. Katliamdan kaçmak isteyen bin 275 kişinin esir alındığına ve 150 kişiden ise bugüne kadar herhangi bir haber alınamadığına dikkati çeken Toker, Hocalı'da yaşananların bir vahşet değil soykırım olduğunu vurguladı.

Konuşmalar sonrasında Hocalı Katliamı'yla ilgili kısa video gösterimi yapıldı ardından Hocalı'da yaşananlara ilişkin panel düzenlendi.

Iğdır'da Hocalı'ya Adalet Sergisi Açıldı

Türkiye Azerbaycan Derneği (TÜRKAZDER) Iğdır Şubesi tarafından "Hocalı'ya Adalet" konulu fotoğraf sergisi açıldı.

Hocalı'ya Adalet Sergisi açılışında konuşan TÜRKAZDER Iğdır Şubesi Başkanı İlteriş Kağan Taşkınsu, Hocalı Soykırımı'nın yaşıtı olduğunu bu sebeple "Hocalı'ya Adalet" istediğini ifade etti. Hocalı'da insanlık tarihinin en acımasız soykırımlarından birinin yapıldığının altığı çizen Taşkınsu şunları söyledi: "Fotoğraflara baktığınız zaman oyun çağında ölümle tanışan çocukları göreceksiniz. Ailelerini kaybeden, kafası, derisi yüzülmüş insanları göreceksiniz. Hangi hukuka bakarsanız bakın bu bir soykırımdır. Ermeniler, Azerbaycan Türklerine karşı yaptıkları soykırımı kabul etmeseler de bu fotoğraflar soykırımın belgesi niteliğindedir."

Sergiye yoğun ilgi gösterilirken, Hocalı'daki Ermeni vahşetinin fotoğraflarını gören vatandaşlar gözyaşlarına hakim olamadı.

Hocalı Şehitleri Düzce'de Anıldı

Düzce Üniversitesi'nde "Hocalı: Karda Kan Akıt" başlıklı bir anma etkinliği düzenlendi. Etkinlik, Düzce Üniversitesi Türk Dünyası Derneği'nin yanı sıra Düzce Alperen Ocakları ve Düzce Uluslararası Öğrenci Derneği'nin destekleriyle düzenlendi.

Törene, üniversitenin öğretmenleri ve öğrencilerinin yanı sıra Türkiye'nin farklı şehirlerinde faaliyet gösteren Azerbaycan öğrenci-gençlik kuruluşlarının ilk kez bir araya gelen liderleri katıldı. Bunlar arasında Düzce Üniversitesi Türk Dünyası Birliği Başkanı Sagi Nabiyev, Sakarya Üniversitesi Azerbaycan-Türkiye Kardeşliği Başkanı Vugar Nasirov, İstanbul Üniversitesi Azerbaycan Üniversitesi Kültür ve Dayanışma Birliği Başkanı Anar Can Kıtay, Manisa Azerbaycan Öğrenci Birliği Başkanı Joshgun İsmayilov ve Kocaeli Azerbaycan Öğrencileri Birliği Başkanı Akif Katano da vardı.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Hocalı Şehitlerini Andı

Hocalı Soykırımı'nın 28. yıl dönümüne adanmış bir konferans Ankara'da düzenlendi. Gazeteciler Cemiyeti'nin Hocalı Haftası kapsamında düzenlediği etkinlikte şehitlerimizin anısı saygı duruşu ile anıldıktan sonra Azerbaycan ve Türkiye milli marşları izlendi.

Türk-Azerbaycan Dostluk, İşbirliği ve Dayanışma Vakfı Başkanı Profesör Aygün Attar, Hocalı Soykırımı'nı Türkiye ve Azerbaycan'da geçen yüzyılın başından itibaren Ermenilerin izlediği soykırım politikasının bir parçası olarak nitelendirdi.

Ermenilerin halkımıza yönelik sinsi, acımasız ve zalimce işledikleri suçları kendilerinin itiraf ettikleri, ancak uluslararası toplumun bu suçlara sessiz kaldığı ve adalete teslim edilmemeleri nedeniyle faillerin cezasız kaldıkları için üzüldükleri vurgulandı. Dünyanın dört bir yanındaki yurttaşlarımızın hocası "Hocalı'ya Adalet!" "Karabağ Azerbaycan'dır!" slogan attığına dikkat çekti ve konuşmasını bu sloganlarla bitirdi. Etkinlik kapsamında Hocalı Soykırımı'nı dehşetini yansıtan bir fotoğraf sergisi gösterildi.

Hocalı Soykırımı Kurbanları İzmir'in Bornova İlçesinde Anıldı

Tören, Azerbaycan Dostluk Parkı'ndaki Hocalı Soykırımı Anıtı önünde yapıldı. Bornova ilçe belediyesi başkanı, ilçe idaresi, Bornova halkı ve yurttaşlarımızın katıldığı etkinliğe Azerbaycan ve Türkiye milli marşları çalındı, şehitlerimizin ruhları için dualar edildi ve Hocalı Soykırım Anıtı çiçekler düzenlendi. İzmir Azerbaycan Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Mulazim Paşa ve diğerleri, Hocalı'da Ermeni Silahlı Kuvvetleri tarafından sivillerin katledilmesinin dehşetini anlattı.

İzmir'in Karabağlar Yerleşiminde Hocalı Anıtı Ziyaret Edildi

İzmir'in Karabağ kasabasında Hocalı Soykırımı'nın 28. yıl dönümüne adanmış bir anma töreni düzenlendi. Karabağ Belediyesi, Azerbaycan Türkleri Federasyonu ve Dostluk Çemberleri tarafından düzenlenen tören, Hocalı anıtının önünde gerçekleşti. Törene yerel yürütme gücü temsilcileri, belediye, siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, yerel topluluklar, diaspora örgütlerinin başkanları ve yurttaşlarımız katıldı.

Etkinliğe, Karabağ Belediyesi Başkanı Muhittin Selvitopu, Azerbaycan Türkleri ve Dostları Dernekleri Federasyonu Başkanı İsa Ambarcı diğerleri ve Genel Müdür Cemil Özgür Onağı konuştu. Anıtın önüne çiçeklerin serilmesi ile etkinlik sona erdi.

Osmaniye'de Hocalı Soykırımı Konferansı Yapıldı

Türkiye'nin Osmanlı vilayetindeki Korkut Ata Üniversitesi'nde "28 yıldır bitmeyen acı: Hocalı Soykırımı" başlıklı bir anma etkinliği düzenlendi.

Etkinliğe Osmanlı Valisi Ömer Faruk Coşkun, Azerbaycan'ın Türkiye Büyükelçisi Hazar İbrahim, Diaspora ile Çalışma Devlet Komitesi Birinci Başkan Yardımcısı Valeh Haciyev, Osmanlı Başsavcısı Ahmet Tekne, Korkut Ata Üniversitesi Rektörü Profesör Murat Türk, belediye, siyasi parti ve STK temsilcileri katıldı. öğrenciler katıldı.

Azerbaycan adına konuşan konuşmacılar şeklinde olacak, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Suriye'nin İdlib kentinde gerçekleştirdiği operasyonlar sırasında kahramanca şehit olan Türk askerlerini anarak konuşmalarına başladılar. Soykırımları unutmamanın ve genç kuşağa aktarmanın önemini vurgulayan Hajiyev, yüksek eğitimli ve çok yönlü, mücadele ruhlu gençlerle gurur duyduğunu söyledi.

Azerbaycanlı Öğrenciler Nevşehir ve Zonguldak'ta Anma Etkinlikleri Düzenledi

Türkiye'nin Nevşehir ve Zonguldak şehirlerinde Hocalı Soykırımının 28. yıl dönümüne adanmış anma etkinlikleri düzenlendi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde düzenlenen etkinliğe fakülte ve öğrenciler ile Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü temsilcisi Vagif Abişov katıldı.

Hocalı Soykırım kurbanları ve tüm şehitlerin anısına bir dakikalık saygı duruşu ile başlayan etkinlik, Azerbaycan ve Türkiye milli marşları çalındı.

Eskişehir'de "XX. Yüzyıl Trajedisi - Hocalı Soykırımı" Başlıklı Etkinlik Düzenlendi

Eskişehir'deki Anadolu Üniversitesi, "XX Yüzyıl Trajedisi - Hocalı Soykırımı" başlıklı bir anma etkinliğine ev sahipliği yaptı.

Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği, Türk Dünyası Araştırmaları Kulübü ve öğrencilerin ortaklaşa düzenlediği etkinlikte, aralarında Hocalı Soykırımı kurbanlarının da bulunduğu Türk Dünyası şehitleri, bir dakikalık saygı duruşu ve Türkiye ve Azerbaycan milli marşları ile anıldı.

Etkinlikte konuşan Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği Başkanı Cavid Aydın, Başkan Yardımcısı Sıraj Yağuboğlu ve diğerleri, Hocalı'daki olayların BM Soykırım Sözleşmesi ile tam uyumlu olduğunu ve soykırım terimini kullanmanın soykırımdan daha doğru olduğunu söyledi.

Rize'de Hocalı İçin Adalet İstendi

Rize'de Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde "Hocalı'ya Adalet!" üzerine bir konferans düzenledi. Azerbaycanlı öğrencilerin düzenlediği konferansa üniversitenin öğretmenleri ve öğrencileri katıldı.

Etkinlikte Hocalı Soykırımına adanmış bir video gösterildi ve Hocalı Soykırımının dehşetini yansıtan bir fotoğraf sergisi düzenlendi.

Trabzon Radyosu'nda Hocalı Soykırımı Konuşuldu

TRT Trabzon Radyosu, Hocalı Soykırımının 28. yıl dönümüne hasredilmiş bir program yapıldı. Programa Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTU) Gemi İnşa ve Gemi Makine Mühendisliği Fakültesi öğrencisi Matin Dostumaliyev, KTU Orman Mühendisliği Fakültesi öğrencileri Vusal Ismayilli, Sadig Zeynalov ve Emin Abdullayev de bu şehirde okuyan öğrenciler katıldı.

Soykırım Kurbanları Afyon'da Anıldı

Türkiye'nin Afyon kentinde Hocalı Soykırımının 28. yıl dönümüne adanmış bir anma töreni düzenlendi.

Karatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda düzenlenen etkinlik, Hocalı soykırımı kurbanlarının anısına düzenlenen saygı duruşuyla başladı. Ardından Hocalı trajedisiyle ilgili bir video gösterildi.

Hocalı, Antalya Anadolu Lisesi'nde Tartışıldı

26 Şubat'ta Türkiye'nin Antalya kentinde Hocalı Soykırımının 28. yıl dönümüne adanmış bir anma etkinliği düzenlendi. Etkinlik, Antalya-Azerbaycan Kültür ve Dayanışma Derneği tarafından başlatıldı. Antalya Anadolu Lisesi'nde düzenlenen etkinliğe öğretmenler ve öğrenciler katıldı.

Hocalı trajedisini yansıtan slaytlar sunuldu. Etkinlik kapsamında Hocalı trajedisine adanmış bir fotoğraf ve kitap sergisi düzenlendi ve lise kütüphanesine kitaplar ve diğer malzemeler bağışlandı.

Hocalı Soykırımı Kurbanları Türkiye'nin Denizli Kentinde Anıldı

26 Şubat'ta Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği "Azerbaycan-Karabağ Parkı"na dikilen Hocalı Soykırımı anıtı ziyaret edildi. Törende anıta çelenk konuldu, soykırım kurbanları anıldı, Azerbaycan ve Türkiye milli marşları söylendi. Törene tanınmış Türk sanatçı, yönetmen ve oyun yazarı, ünlü film "Eighty" Müfit Can Sachinti de katıldı.

Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan etkinlikte bir konuşma yaptı.

26 ŞUBAT
HOCALI SOYKIRIMI
İNSANLIK TARİHİNİN KARA LEKESİ

- **Hocalı,** konumu itibariyle Dağlık Karabağ'ın en önemli noktalarından biriydi. **Bölgedeki tek havaalanının burada olması sebebiyle stratejik öneme sahipti.**
- Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Azerbaycan'a karşı toprak iddiasında bulunan Ermeniler, 1991 yılının son günlerinde Hocalı'yı abluka altına aldı.
- Aylar süren saldırılarını yoğunlaştıran Ermeniler, Hocalı'yı ele geçirmek için 25 Şubat gecesi üç koldan saldırdı.
- Hocalı Soykırımı'nda savunmasız durumdaki **106'sı kadın, 70'i yaşlı, 63'ü çocuk** olmak üzere toplam **613 kişi** katledildi. 76'sı çocuk olmak üzere 487 kişi ise yaralı olarak kurtuldu.
- Ermeniler 1275 kişiyi esir almış, bunların 150'si ise kaybolmuştur.
- Hocalı'da 8 aile tamamen yok edildi. 25 çocuk her iki ebeveynini, 130 çocuk ise ebeveynlerinden biri kaybetti.

Prof. Dr. Aygun Attar

Aygün Attar

Öncesi ve Sonrasıyla 31 Mart 1918 Bakü Soykırımı

Ermenistan ve hamilerinin yaklaşık 200 yıl boyunca Türklere karşı giriştikleri acımasız siyaset ve neticesinde Azerbaycan'da '31 Mart Azerbaycanlıların Soykırımı Günü' ilan edilmesine neden olan bu kara günün kökenleri 19. yüzyıla kadar uzanır. 31 Mart 1918 yılında Ermeniler başta Bakü olmak üzere Şamahı, Guba, Kürdemir, Salyan ve Lenkeran şehirlerinde büyük soykırımlar yapmıştır. Sadece bir gün içerisinde Bakü'de 12 bin Türk öldürülmüştür. Bazı dış kaynaklara göre bu sayı 25 bin civarındadır.31 Mart 1918'i doğuran olaylar için ise biraz daha öncesine bakmak gerekir.

12 Ekim 1813 Gülistan Antlaşmasıyla Karabağ Hanlığı, 10 Şubat 1928 Türkmençay Antlaşmasıyla Nahçıvan ve İrevan Hanlıkları Ruslar tarafından zapt edildi. Bu Hanlıklarda, Rus istilasından sonra Osmanlı ve İran topraklarından buralara göç ettirilen Ermeniler yaşamaktaydı. 1829 Osmanlı-Rus savaşı neticesinde imzalanan Edirne Antlaşmasıyla Karadeniz'in doğusunu alan Rusya, güneybatı istikametinde ilerleyerek Transkafkasya'da sağlam bir hakimiyet kurmuştu. 1877-78 Osmanlı-Rus savaşından sonra imparatorluktan koparılan topraklar, yeni zuhur etmiş olan Sovyet Rusya'sının eline 'Türkiye Ermenistan'ı' kozunu geçirmiş ve Sovyet Rusya'sının Kafkas siyasetine önem vermesine, farklı stratejiler geliştirmesine imkan tanımıştı.

Birinci Dünya Savaşı sonunda Kafkasya'daki konumunu yitirmeye başlayan Rus idaresi, amaçlı biçimde Kafkasya'daki Hristiyan nüfusu silahlandırmaya başlamıştı. Azerbaycan'da cereyan eden 'Mart Katliamı' sırasında Rus Millî Şurası'nın Güney Kafkasya Hristiyan toplumlarına müracaatı kabul edildi. Müracaatta, başta Ruslar olmak üzere diğer Hristiyan toplumlardan 11-18 Mart tarihleri arasında 25 yaş üzeri gençler silah altına alındı. Çok daha kötüsü, Çarlık Rusya'sının çöküşü ve Rus Burjuva Hükümetinin Bolşevik İhtilaliyle ortadan kalkması sonucunda Rusların Kafkasya Cephesi tümden dağıldı. Binlerce Rus askerinin evlerine dönüşü devlet düzeyinde sağlanmadığından amaçlı amaçsız terhis edilen askerler, ellerindeki silahları ve cephaneyi Kafkasya ve Anadolu'daki Rus Malakan ve Ermenilere verdi ya da sattı. Böylece 18 Mart 1918 tarihinde Kafkas cephesine ait bütün askerî araç ve gerecin büyük kısmı Malakan ve Ermeni askerî birliklerinin eline geçmiş oldu. Bu durum bölgede geri dönüşü olmayan felaketlere yol açtı. Kafkasya ve Anadolu'nun doğusunda yüz binlerce Müslüman Türkün Ermeni ve Malakanlar tarafından soykırıma maruz kalması Rus yönetiminin bu bilinçli / bilinçsiz politikasının sonucuydu. Daha 1918 yılı başlarında Azerbaycan'da ciddi sayıda Ermeni milis kuvveti bulunuyordu. Çarlık Rusya'sının çöküşünün ardından Kafkas cephesinde Osmanlı Devleti lehine değişen askerî denge, Rus ve onlara bağlı Ermeni askerî güçlerinin Kafkasya içlerine doğru çekilmelerine neden olmuştu. Özellikle başkent Bakü, Erivan ve diğer bölgelere çok sayıda Ermeni milis güçleri yerleşmişti. Bu birlikler, Bakü'de oluşan '26 Bakü Komünü' adı altında Ermeni

yanlısı politikalarını sürdüreceklerdi. Durumu göz önüne alan dönemin Azerbaycan sosyalist liderlerinden Neriman Nerimanov durumu şöyle anlatmaktadır: " 'Büyük Ermenistan' hayalini gerçeğe dönüştürmek için Taşnaklar her türlü cilde girmeye ve her maskeyi takmaya hazırlar. N. Golitsin döneminde onlar, kendilerini bir ihtilal partisi olarak tanımlıyorlardı. Ardından V. Vorontsov-Daşkov'un ayaklarını öperek anti-ihtilalci kesildiler. Eğer şimdi, Kafkaslarda Sovyet yönetimi oluşturulsa, Taşnaklar anında maskelerini değiştirerek komünist maskesi takacaklardır". Kendisini bir sosyalist yönetim biçimi olarak tanıtan Bakü Komünü, Türklerin kendisine itibar etmemesi yüzünden, Taşnaklarla aynı saflarda yer almayı denedi. Komünün Başkanı Stepan Şaumyan, bütün Ermeni silahlı birliklerini kendi çevresinde topladı. Daha önceki Ermeni olaylarının tanığı olan, başta Bakü olmak üzere Azerbaycan'ın çeşitli bölgelerinde 1905-1906 soykırımını düzenleyen Ermenilerin sosyalist kimliğiyle öne çıktığını gören Azerbaycan Türkleri, kendi savunma birliklerinin kurulmasını gerekli görüyorlardı.

Hatta dehşete kapılan Türkler, Şubat 1918'den itibaren Bakü'yü terk etmeye başlamışlardı. Bu sıralarda bir beyanatla sesini duyuran Taşnaksütyun Partisi mevcut durumda Bakü'de yönetimi ele almaktan yana tavır gösterdi.

Bu dönemde Azerbaycan genelinde yükselen milli mücadele dalgası, Türklerin bağımsızlık talebi ve bu isteğe Müsavat Partisinin öncülük etmesi Sosyalistler ile Taşnakları aynı çatı altında birleştirdi. Seçimlerde Müsavat'ın yüksek oy alması, Sosyalistler ve Taşnakları başta Bakü Gubernatörlüğü olmak üzere Azerbaycan'ın genelinde Müsava'tın sosyal kaynağı olarak gördükleri Müslümanlara karşı harekete geçirdi. Bakü'de, Şemahı'da, Gence'de, Karabağ'da, Erivan'da ve Zengezur'da bütün şiddetiyle devam eden Mart olayları, 1918- 1920 yılları arasında vuku bulan Azerbaycan-Ermenistan savaşıyla sonuçlandı. İlk hareket yeri Bakü seçilmişti. Amaç, Bakü'yü "Müslümansız bir şehir" hâline getirmekti. Bu niyetle çeşitli cephelerde bulunan 5.000 Ermeni askerî birliği şehre sevk edildi. Kısa sürede Bakü'de yüzde 70'ini Ermenilerin oluşturduğu 'Kırmızı Gvardiya' adıyla 10-12 bin mevcutlu askerî güç oluşturuldu. Aynı tarihlerde Şemahı, Muğan, Erivan ve Sürmeli illerinde Rus Malakanlardan oluşan silahlı birlikler de örgütlenmişlerdi. Önceden tertip edilen planlı bir hazırlık sonucunda Azerbaycan Türklerine karşı etnik bir savaş başlatıldı. İlk hedef olarak Müsavat Parti binası seçilmişti.

Açıktan açığa bir meydan okuma olan bu girişim, Bakü'deki Müslümanları korkutmaktaydı. Bakü Komünü lideri S. Şaumyan, yaklaşmakta olan Ermeni - Türk çatışmasını müjdelemekteydi: "Bakü Sovyeti, Güney Kafkasya'daki iç savaşın merkezi ve kalesi olacaktır". Nerimanov'un onca çabasına karşın Bakü Sovyet idaresi, olayların önüne geçmek için pek çaba harcamadı.

Sonuçta etnik savaş kaçınılmaz oldu. Bu etnik savaşın mahiyetini Nerimanov: "Bolşevik olan bir Müslüman'a dahi acımadılar. Taşnaklar Bolşevikliğinizi tanımayız, öncelikle Müslümansınız bu yeter diyorlardı. Onlara dostça davrananları öldürdüler, evleri soyup soğana çevirdiler... 'Bolşeviklik' adı altında, Müslümanlara karşı her türlü cinayeti işlediler, değil erkekler, hamile kadınlar dahi bunlardan canlı kurtulamadılar" ifadeleriyle dile getirmektedir.

Öncesi ve Sonrasıyla 31 Mart 1918 Soykırımı

Uzun süreden beri devam eden Türkler ile Ermeni ve hamileri Rusya arasındaki gerginliği, 24 Mart günü gerçekleşen 'Evelina' olayı fitilledi. Azerbaycan millî burjuvazisinin önde gelen şahsiyetlerinden Hacı Zeynalabidin Tagiyev'in oğlu Muhammed Tagiyev'in silahından çıkan kurşun, etnik çatışmayı başlattı. Swıetochowski, olayı şöyle anlatmaktadır: "Sovyetlerin şehir içindeki saldırgan tutumu, Müslümanlar arasında gerginliği artırmıştı. Nihayet patlama, Sovyetlerin Bakü limanındaki 'Evelino' gemisine binmekte olan 'Vahşi Bölüğü' askerilerinin silahlarının alınması emretmesiyle 24 Mar'tta gerçekleşti".

Müslümanlar olaylara, gece şehir dışında ve kenar mahallelerinde siperler kazarak ve camilerde hutbeler okutturarak karşılık verdiler. 30 Mart günü, apar topar S. Şaumyan, A. Çaparitze, G. Gorganov, İ. Suhartsev, S. Saakyan, M. Yolçuyan, N. Nerimanov'un katılımıyla Bakü fabrika ve maden işçilerinden oluşan 'Devrim Savunma Örgütünü' kurdular. Örgüt, Müslümanları camilere toplayarak ellerindeki silahların verilmesini talep etti. Ancak, Müslümanlar, kendi silahlarını Taşnaklara teslim etmek istemediklerini söylediler. Bunun üzerine N. Nerimanov'un evinde Bakü Komünü adına S. Şaumyan ile Müslümanlar adına M. E. Resulzade arasında bir görüşme yapıldı. Sonunda, silahların 'Himmet Müslüman grubuna' verilmesi kararlaştırıldı. Ancak, anlaşmayı Bolşevik- Taşnak yöneticileri bozdular. Onlar, Nerimanov'un kalabalığı kendi safına çekmesinden rahatsızdılar. Bunun gibi bir dizi olaylar zinciri birbirini kovaladı. Zaten bir süreden beri şehir, silahlı birliklerin kontrolü altındaydı. Ara sokakların birinde iki grup arasında meydana gelecek bir yüzleşme olayların kontrolden çıkması için yeter ve artardı bile. Sert söylemlerin ise bir türlü ardı arkası kesilmiyordu. Ermeniler, şehirde 'Ermeni Millî Şurası' oluşturmuşlardı. Aynı günlerde Menşeviklerden Ayollo, şuranın Sovyeti destekleyeceğini duyurdu. Hemen ardından S. Saakyan'ın açıklaması geldi. Saakyan, açık ve net biçimde: "Pan-İslamizm ile savaşacaklarını" deklare ediyordu.

Bolşeviklere derin kin besleyen Kadetler dahi, Bolşevikleri destekleyeceklerini beyan etmişlerdi. Kısaca Bakü ve çevresinde MüslümanTürk karşıtları saflarını belirlemişti.

30 Mart günü, Bakü Sovyetinin toplantısında savaş kararı çıktı. Ertesi gün A. Mikoyan ve N. Anençenkoya liderliğindeki Kazino karargâhının askerlerinin Müslüman gruplara saldırısı gerçekleşti. Böylece savaş başlamış oldu. Bolşevik-Taşnak ittifakına Kadet, Eser ve diğer grupların da katılmasıyla Müslümanlara karşı yapılan top yekûn saldırı planı, Bakü'nün harabeye dönmesine, binlerce Müslümanın ölümüne yol açmıştı. Çatışmalar devam ederken Muğan'da yerleşen eski Rus-Malakan birlikleri de şehirdeki savaşın içine çekilmişlerdi. Ağır kayıplar veren Müslüman-Türk tarafı ateşkes istedi ve 31 Mart

günü görüşmeler başladı.

Bakü'de ortaya çıkan manzara çok korkunçtu. Kadınlar çıplak durumda duvarlara çivilenmişlerdi. Sadece bir yerde 57 kadının parçalanmış cesedi bulundu. Bir başka yerde ise, onlarca gözleri çıkarılan, kulak ve burunları kesilip bir yere toplanan ceset görüntüleri ortaya çıktı. Olağanüstü Soruşturma Komisyonunun raporlarına göre: 18-21 Mart (30 Mart – 1 Nisan) arası sadece Bakü'de 12.000 Türk-Müslüman katledilmişti. Cinsel organları kesilmiş insanlar, göğüsleri kesilip karınları deşilmiş kadınlar, kurşuna dizilmiş çocuklar, yakılmış cesetler, haftalarca bekledikleri evlerde defnedilmeyi bekliyorlardı. İçerişeher'de, inanılması güç manzaralar ortaya çıkmıştı.

31 Mart 1918 tarihinde Bakü'de yaşanan insanlık dışı bu katliamları Tahkikat Komisyonu üyesi A. Kluge, şu cümleleriye dile getirmektedir: "...Ermeniler, Müslüman nüfuzun yoğun olduğu mahallelere tecavüz ederek insanları katletmiş, kılıçla parçalamış, mızrakla delik-deşik etmiş, evlerin yanında çocukları da canlı canlı yakmış, 3-4 günlük bebekler süngülere takmıştır. Sadece bir mahallede 57 kişi katledilmiştir. Sokaklara terk edilmiş bu cesetlerin kulakları, burunları koparılmış, karınları yırtılmış, kasları kesilmiştir. Ermeniler katlettikleri kadınları soyarak saçlarından birbirine bağlamışlar. Onlar çoluk-çocuk, yaşlı, kadın önlerine geçen tüm Müslümanları acımasızca katletmiştir. Mesela, saygıdeğer Hacı Emir Alizade'nin 80 yaşındaki anasını, yaşları 60-70 arasında değişen diğer kadınları katletmiş, 25 yaşındaki taze gelini ise diri diri duvara gömmüşler, katlettikleri adamın aleti-tenasülünü keserek onunla birlikte katlettikleri kadının ağzına sokmuşlardır" Soruşturma Komisyonuna verdiği raporda Guba'da yaşanan vahşete şahitlik eden Şahbalı, katliamı şu cümleleriyle dile getirmeye çalışıyordu: "Guba'da sokakların al kana boyanmasına neden olacak kadar kan dökülmüştür. Kurşuna dizilmek üzere şehir merkezine toplanan 2.000 kişinin içinden Ermenilerin başında bulunan komutanın emriyle, genç güzel kadınları seçiliyor, karşı çıkanlar kurşunlanmakla kalmıyor, bıçakla karınları deşilip gözleri çıkarılıyordu". Yine Bakü'de yaşanan soykırıma tanıklık eden Yahudi genci Aleksandr Naumoviç Kvasnik, yaşanan soykırımı, soruşturma komisyonuna verdiği raporda şu şekilde anlatıyordu: "Mart katliamına kadar iki halk arasındaki ilişkiler gayet iyiydi. Müslüman halk topraktan elde ettiği ürünü veya ilçelerden uygun fiyata aldığı tarım ürünlerini şehre getiriyor ve orada satıyorlardı. Onlar ticaretle uğraşmıyorlardı. Ticaret daha çok Ermenilerin elinde bulunuyordu. Bunun haricinde Ermenilerin hem Bakü Sovyet'inde görev almaya başlamaları, petrol sanayinde çok sayıda Ermeni'nin istihdam edilmesi Müslüman halkın itirazına sebep oldu. Bunun üzerine gece geç saatte şehirde ateş sesleri duyuldu. İlerleyen saatlerde silah sesleri hiç susmadı. Ermeniler kendilerine yetecek kadar silaha zaten sahiplerdi. İlave silah için 2.000 manat meblağında para ayarlamışlardı. Onlara neden silah alıyorsunuz diye sorulduğu zaman, verdikleri cevap çok enteresandı: 'Şimdi Azeriler geldiğinde silaha neden ihtiyacımız olduğunu' anlayacaksınız" diyorlardı.

Temmuz ayında Osmanlı ordularının Azerbaycan'ı Bolşevik-Taşnak işgalçilerinden kurtarma çabaları, Ağustosta gerçekleşti ve 'Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti' ilan edildi. Ancak Taşnakların soykırım girişimleri daha uzun süre devam edecekti. Savaş, başkentten sınır bölgelerine kaydırıldı. Zaten, daha Mart olayları başlamadan Müslümanlar ile Ermeniler arasında Erivan, Ardahan, Gence ve Karabağ'da etnik çatışmalar başlamıştı bile.

Azerbaycan arşivlerinde mahfuz belgelere göre 1918 yılında Azerbaycan genelinde Ermenilerin yaptıkları saldırı olayları sonucunda ortaya çıkan hasarın bilançosu şöyleydi: "Bakü Valiliği'nde 229 mahalle yakıldı ve sakinleri öldürüldü. Şamahı'da 58, Kuba'da ise 112 mahalle saldırıya uğradı. Gence Valiliği'nde 272 mahalle saldırıya maruz kaldı. Zengezur'da 115, Karabağ'da ise 157 köy ve kasaba yok edildi. Erivan Valiliğinde 211 Müslüman köyü ve mahallesi harabeye dönüştürüldü. Bu 211 köyün 32'si Erivan'da, 7'si Yeni Bayazat'ta, 75 Sürmeli'de, 84'ü ise Eçmiezin'de idi. Sadece Kars bölgesinde 82 köye saldırı düzenlendi, binlerce insan öldürüldü, yüz binlercesi kaçmaya mecbur edildi. Bütün bu Ermeni saldırıları; Hazar kıyılarından Anadolu'nun içlerine kadar bütün bölgeyi kasıp kavurdu."

Bu sırada Andaranik ve Mauzerçilerin hedefindeki bölgeler Doğu Anadolu'daki Türk köy ve yerleşimleriydi. Yenibayazıt kazasının Gökçe nahiyesine bağlı Çamırlı, Şorca, Kayabaşı, Sarıyakup, Taşkent, Tazekoşabulak, Kızılbulak, Yukarı Alçalı ve Kerkibaşı 1918 yılının başlarından ortalarında kadar uğradıkları peş peşe Ermeni saldırılarından dolayı harabeye dönmüşlerdi. Bu köylerden birer temsilci, o zaman Gence'de faaliyete geçen yeni Azerbaycan Cumhuriyeti yönetimi Fetih Ali Hoylu'dan yardım çağrısında bulunmak zorunda kalmışlardı. Azerbaycan Hükümeti, saldırıların bir an önce durdurulması için Ermenistan yönetimine nota vermişti. Notaya aldırış etmeyen Ermeniler, Gökçe'yi yağmaladıktan sonra Nahçıvan'a, saldırıp Zengezur'un bazı bölgelerini ele geçirmişlerdi. Akabinde Gorus nahiyesi üzerinden Şuşa yolunu ellerine geçirdiler.

Ermenilerin amacı bütün bu bölgeleri Ermenistan Cumhuriyeti sınırları içine dâhil etmekti.

1 Ağustos 1918 tarihinde Bakü için Osmanlılar ile Azerbaycan Türkleri omuz omuza verdikleri sırada Ermeniler, Karabağ'ı yağmalamaktaydı. Müsavat yönetiminin vermiş olduğu notaya Ermenistan, Nuri Paşa emrindeki birliklerle Azerbaycan ordusunun hışmına uğramamak için "Andranik birliklerinin kendisine tâbi olmadığı"nı bildirerek cevap verdi. Bütün mesuliyeti Andranik'in üzerine atan Ermenistan, yaşanan hadiselerin kendilerini bağlamadığını ifade ediyordu.

Üç cumhuriyet arasında kendisini yüzölçümü olarak en şansız gören Ermenistan, bağımsız bir yönetime kavuştuğu sırada İngiliz ölçeğiyle 17.000 km2'lik bir toprağa sahipti. Bu bizim hesabımızla 9.000 km2 demektir. Cumhuriyetin kuruluş aşamasında Ermeniler, başkent konusunda Gürcülerle sıkı bir tartışmaya girmişlerdi. Ermeniler, kurulacak bir Ermenistan için başkent olarak Tiflis'i düşünüyorlardı. Bir ara Bakü'de gündemlerine gelmiş ise de burada tutunamayacaklarını gayet iyi biliyor olmanın ötesinde, buradaki Taşnak-Bolşevik yönetimine karşı oluşan sert tepkilerden de kaçınıyorlardı. Ermenilerin

bir diğer sorunu ise, belli bir coğrafyayı temel alacak biçimde nüfusça Ermenilerin yoğun oldukları bir bölgelerinin bulunmayışıydı. Her ne kadar asırlık Rus yönetimi zamanında Ermeniler, Kafkasya ve özellikle de eski Erivan Hanlığı topraklarında yerleşim alanları elde etmişlerse de, bulundukları bölgelerin hiç birinde nüfusları Müslümanların üzerine çıkmıyordu. Erivan'da bile ağırlık Türklerden yanaydı.

Tiflis'te bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan hükümeti, daha başında bir etnik sorunla karşılaşmamak için başkenti Erivan olmakla eski Erivan Hanlığı sınırları içinde Ermenistan'ın varlığını kabul edebileceğini açıklamıştı. Müsavatçıların bu teklifi, Azerbaycan'da büyük tepkiye neden olmuştu. Başta Erivan Müslümanları Millî Meclisi olmak üzere birçok grup buna tepkisini gösterdi. Bölgede var olan Ermeni silahlı birliğini zapt-u rabt altına almanın başka çaresi olmadığını gören Fetih Ali Han Hükümeti, bir deklarasyon yayınlayarak, bir Azerbaycan toprağı olan Erivan bölgesini, yani Erivan Valiliğini Ermenistan Cumhuriyetine verdiklerini duyurdu. Sunulan tek şart; bölgede Müslümanların haklarının korunması ve Ermeni yönetiminin Ermeni birliklerini kontrol altına almasıydı. Hasanlı, yaşanan gelişmeleri şu şekilde yorumlamaktadır: "Federasyonu [Kafkasya Ötesi Federasyonu] kısmen de olsa yaşatmayı zaruri gören Batum'daki Azerbaycan temsilcileri, Gürcülere Ermeniler ile bir devlet kurmayı teklif etti. Ancak Gürcüler, kendilerinin ayrıca bir devlet kurmak düşüncesinde olduklarını belirttiler... Fetih Ali Han Hoyski, Meclis üyesi H. Korçikayan'a sohbeti hakkındaki malumatında Gürcüler ayrılırsa Ermenilerin de bağımsızlıklarını ilan edeceklerini bildirdi".

Bu suretle Ermeniler, Azerbaycan toprakları üzerinde hukuki anlamda ilk devletlerini kurmuş oldular. Ancak, elde edilen toprakları yeterli bulmayan Ermeniler, 'Büyük Ermenistan' projelerini devlet düzeyinde savunmaya başlamışlardı. Bunu açıktan yapmayıp, Ermenistan yönetimi ile ordusunun, Kafkasya ve Doğu Anadolu genelinde çapulculuk yapan Andaranik ve benzeri askerî birliklerden sorumlu olmadıklarını söyleyerek yapıyorlardı. Oysa Andaranik, yeni yönetimin hedefinde olan toprak hayallerinin icraatçısıydı.

Ermenistan tarafının saldırıları durdurmaması üzerine harekete geçen Azerbaycan ordusu, Vedibasar, Zengibasar ve Şerur - Derelyez bölgelerinde Ermenileri ağır yenilgilere uğrattı. 23 Kasım 1919 tarihinde üç cumhuriyet arasında toprak sorununu çözmek için Tiflis'te Azerbaycan ile Ermenistan tarafları görüşmelere oturdu. Görüşmelerde Ermenistan tarafı, kendi adına Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tanıma ve askerî birliklerini Zengezur'dan çıkarma sözü veriyordu. Lakin sözünde durmayan Ermeni askerî birlikleri saldırılarına devam etti. 19-20 Ocak 1920 tarihinde, Azerbaycan köy ve kasabalarına saldırılarda bulundular. Zengezur'da 48 Türk köyü yakılmış, köy sakinleri öldürülmüş ve kaçmaya mecbur bırakılmışlardı.

Ermeni saldırılarının gerisinde gizli bir anlaşma bulunmaktaydı. Ocak ayından beri Bolşevik Rusya, belini doğrultarak eski Rusya Çarlık sınırlarının tamamında hak iddiasında bulunmaya başladı. Bu amaçla yönünü Azerbaycan'a çevirdi. Zengin petrol bölgesi olan Bakü'nün ele geçirilmesi yeni Rus yönetimi için hayati derecede önemliydi. Bolşevikler, Azerbaycan'ı, özellikle de Bakü'yü hiçbir güçlükle karşılaşmadan ele geçirmek amacındaydılar. Bu maksatla Ermenistan'a, varlıklarını tanımak, tartışmalı toprak sorunlarında onların yanında yer almak sözü vererek Erivan yönetimiyle gizli görüşmelere girişmişti. Plana göre; Ermeniler, Azerbaycan ordusunu Bakü'den uzaklaştırmak için sınır bölgelerinde top yekûn bir saldırıya geçeceklerdi. Durumdan istifadeyle Bolşevikler de XI. Kızıl Ordu birliklerini Azerbaycan'a sokarak Bakü'yü işgal edeceklerdi. Her şey planlandığı gibi gelişti. Azerbaycan ikinci kez Ruslar tarafından işgal edildi. Bundan sonraki süreçte uzun yılar durmayacak olan bölgesel sorunlar baş gösterecekti. Zengezur, Ermenistan'ın sınırları içine katılacak, gelecekte işgal edilecek Karabağ için bir alt yapı hazırlanacaktı.

Bölgedeki Müslüman halkların hak ve hukuklarını korumak şartıyla Erivan bölgesinde kendi devletlerini kurmak fırsatı elde eden Ermeniler, iki yıl içinde bölgedeki Müslüman Türklere karşı tam bir terör politikası uygulamışlardır. Bu topraklarda Ermeni Devleti kurulana kadar Erivan'da 575.000 Türk yaşamaktaydı. 1920 yılında bölgede yaşayan Türk sayısı ise 10.000 geçmiyordu. Türklerin 200.000'i soykırıma maruz kalmış, geri kalanları ise bölgeyi terk etmek mecburiyetinde bırakılmışlardı.

Madalyonun bir de öteki yüzü bulunmaktadır. 1919 yılında Doğu Anadolu'dan, Erivan'dan ve bütün sınır bölgelerinden Azerbaycan'ın Gence, Şemahı, Nuha, Karabağ, Lenkeran kazalarına sayıları yüz bini bulan göçmen yerleşmişti. Bunların çok

az kısmı Rus ve İran baskısından dolayı topraklarını terk etmişler, geri kalanlar ise Ermeni mezaliminden kaçmışlardı. 1919 yılında Gence'de 21.098, Şemahı'da 26.877, Nuha'da 5.100, Karabağ'da 20.000, Lenkeran'da ise 3205 Müslüman yurdunu yuvasını terk edip, Azerbaycan Devletinin oluşturduğu göçmenler için ayrılmış bölgelere yerleşmişlerdi.

Bolşeviklerin Ermeni Politikası

Kızıl Ordunun Ermenistan'ı eline geçirmesi, Taşnak politikalarının yön değiştirmesine yol açmıştı. Taşnak politikaları artık sadece Türklere değil, kendi vatandaşlarına da büyük zararlar vermekteydi. Z. Korkodyan'ın bu dönemde Ermeni nüfusuna dair istatistiklerini göz önünde bulunduracak olursak, bu dönemde bir Ermeni soykırımından söz edilecekse bu soykırımın mümesillerinin Taşnaklar olduğunu görmekteyiz.

Bolşevikler Döneminde Ermenistan Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan 200.000 Türk soykırıma uğramış, bir kısmı da topraklarını terk etmek zorunda bırakılmıştı. 1938 yılında Moskova'da yayımlanan ''Tarih Notları'', Taşnak hükümeti tarafından 1919 Mayıs-1920 Kasım tarihleri arasında Ermeni halkının yüzde 35'i, Azerbaycan halkının ise yüzde 60'ının yok edildiğini yazmaktaydı.

Bakû'nün İngiliz-Rus-Ermeni işgali altında olması ve Ermeni Taşnakların Bolşevik adı altında 20 binden fazla Azerbaycanlıyı katletmesi, genç cumhuriyetin varlığını tehdit etmekteydi. Azerbaycan Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra 8 Haziran 1918 senesinde Osmanlı Devleti ile aralarında Azerbaycan Milli Şurası da bulunan yeni Kafkasya devletleri arasında Batum Antlaşması imzalandı. Antlaşmada yer alan "dostluk ve karşılıklı yardım" maddesi gereğince Osmanlı Devleti, gerektiği takdirde Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'ne silahlı yardım yapmayı kabul etti.

Kafkaslardaki Müslüman halka yönelik katliamların durdurulması için ve oradaki Türklere savaş yardımı yapmak için Azerbaycan Milli Şurası'nın Başkanı Mehmed Emin Resulzade bu anlaşmanın 4. maddesine uygun olarak Osmanlı Devleti'nden askeri yardım istedi.

Batum'da Türkiye ile karşılıklı yardım mukavelesinin imzalanması, Bakü'nün yabancı unsurlardan temizlenmesi anlamına geliyordu. Söz konusu 4 Haziran mukavelesi uyarınca Osmanlı kuvvetleri Transkafkasya'ya girdi. Doğu Ordular Grubu'na bağlı bir askeri birim olan Kafkas İslam Ordusu, Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın emriyle ve tamamen Müslümanlardan oluşmuş, I. Dünya Savaşı'nda Kafkasya Cephesi'nde yer almıştır. Kafkas İslam Ordusunun amacı; Azerbaycan ve Dağıstan'ı Rus işgalinden kurtararak bağımsızlıklarını ilan etmelerine yardımcı olmak, Kafkasya'da kurulacak ordunun esasını vücuda getirmek, Kafkasyalı askerlere talim vermek ve Kafkasya'da yüksek İslam menfaatlerini ve hukuku mukaddesi hilafet ve Osmanlı ile siyasi rabıtayı ve askeriyeyi tesis etmekti. Bakü, Harbiye Nazırı Enver Paşa için büyük önem arz etmekte idi. Enver Paşa, Bakü'yü Türkistan'a açılan kapı olarak görmekteydi. Sadece Enver Paşa değil Kazan Türklerinin istiklalini temin için hayatını feda eden Sadri Maksudi Arsal da Bakü'yü Türkistan'ın birinci kapısı olarak görenlerdendi.

Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın kardeşi Nuri Paşa'nın komutasındaki çoğu eski muhacerete mensup askerlerden oluşan yaklaşık 20.000 kişilik Kafkas İslâm Ordusunun Bakü uğrundaki vuruşmaları Haziran ayı sonlarında başladı. Azerbaycan'da ilk mücadele Gence'de Ermeni mahallesinde silahları toplarken vuku buldu. Kafkas İslam Ordusu 10 Haziran'da Gence'ye dahil olduğunda Kazağ, Tovuz'dan geçerken kendilerini sevinçle karşılayan halkın büyük kısmı orduya katıldı. Kafkas İslam Ordusunun Azerbaycan'da sevinçle karşılanışını 1937 senesinde Stalin tarafından Pan-Turanist, Pan-Türkçü diye itham edilerek kurşuna dizilen Ahmet Cevat, "Vefalı Türk geldi yene, selam Türkün bayrağına" sözlerini içeren 'Çırpınırdı Karadeniz' şiiriyle dile getirmekteydi.

Kafkas İslam Ordusunun hareket istikameti İngilizlerin Tebriz'e girişini engellemek için bu yöndeydi. Bu amaçla Kafkas İslâm Ordusu Gence'den hareketle Bakü'ye doğru ilerlerken Nisan ayında Van'ı işgalden kurtaran Ali İhsan Sabiş Paşa emrindeki Osmanlı kuvvetleri, İran sınırını geçerek Tebriz'e girdi ve 8 Haziran 1918'de şehri ele geçirdi. Akabinde Hoy'a hareket eden Kafkas İslam Ordusu, Karabağ'a yönelerek bir anlamda Kuzey ve Güney Azerbaycan'ı birleştirmiş oluyordu. Kısa bir zaman içerisinde Göyçay, Kürdemir, Ağsu ele geçirildi, 20 Temmuz'da Şamah, işgalci Ermeni unsurlarından temizlendi. Stepan Şaumyan'ın elinde bulundurduğu Bakü'deki hakimiyete 31 Temmuz 1918 senesinde son verildi.

İslam ordusunun Bakü'ye ilerleyişi Hristiyan parti ve cemiyetleri Türklere karşı birleştirmişti. Bu durumu 1918 İstanbul Konferansına Azerbaycan adına delege olarak katılan M. Emin Resulzade: "Türklerle Almanlar arasında Kafkasya'ya bakış açısından tezatlar bulunmakta, petrol meselesi Azerbaycan-Almanya münasebetlerinden ziyade Türkiye-Almanya münasebetidir" ifadeleriyle özetlemekteydi.

Sonuç

Mart katliamına dönecek olursak tam yüz yıl önce 31 Mart 1918'de Ermenilerce gerçekleştirilen ve Mart 1998 yılından itibaren Azerbaycan'da resmî olarak Soykırım günü olarak kaydedilen bu tarih, günümüzü anlamak ve anlatabilmek için mihenk taşı görevini görür. Zira boy gösteren olaylar, zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır ve her bir halka bütünü anlamak için önemlidir. 31 Mart 1918 de ancak evveliyatıyla birlikte ele alındığında bugüne ışık tutabilir. Gençlerimizin kafasını karıştıran ve "herkes bizlere düşman mı" sorularını sorduran ise için çok yakın dönem sayılan yüz yıl öncesinde Balkanlar'da Kafkasya'da Türkistan'da Ortadoğu'da Türk milleti olarak yaşadığımız mezalimlerden habersiz nesiller yetiştirmiş olmamızdır. Oysa bu topraklarda her ailenin böylesine bir hikayesi olmasına rağmen yaşlılarımız hayatını kaybederken o yaşanmışlığın acı tarihi onlarla birlikte mezarlara gömülmektedir.

Gelecek, tarih hafızasına sahip milletlerin yüzyılı olacaktır, tarihinden kopan milletler yok olacaktır.

"31 MART 1918"

Katliamın Arka Planı

1917:

- Ekim devrimi ile birlikte Bolşevikler, Bakü'de yönetimi ele geçirdi.
- Bazı Ermeni gruplarla yapılan anlaşmayla 7000'den fazla Ermeni asker Bakü'ye getirildi.
- %70'ini Ermenilerin oluşturduğu Kırmızı Muhafızlar Ordusu kuruldu.
- **Amaç**: Bölgedeki özellikle Türk ve Müslüman nüfusu tamamen temizlemek

31 Mart 1918'de Neler Yaşandı?

- **30 Mart**: Ermeni kilisesi etrafında toplanan kimi Ermeniler, mahalle baskınlarına başladı.
- **Akabinde** silahsız ve sivil halk bombardımana tutuldu.
- **30 Mart–2 Nisan:** Bakü'de **12 bin Azerbaycan Türkü** katledildi.

  Katledilenlerin büyük çoğunluğunu kadın, çocuk ve yaşlılar oluşturuyordu.
- Katliam ve saldırılar **Şamahı, Kuba, Haçmaz, Lenkeran, Hacıkabul, Salyan, Zengezur, Karabağ, Nahçıvan**'da da devam etti.

- **Katliamlar**, Osmanlı Devleti'nin Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın talimatıyla kurulan **Kafkas İslam Ordusu**'nun Azerbaycan'a yardıma gitmesi ve ülkeyi saldırganlardan temizlemesiyle son buldu.

31 Mart: Azerbaycanlıların Soykırım Günü

- **26 Mart 1998:** Azerbaycan'da 31 Mart tarihinin **"Azerbaycanlıların Soykırım Günü"** olarak anılmasına karar verildi

Türkiye Nahçıvan'a Çelik Bağlarla Bağlanıyor

Türkiye ve Azerbaycan kardeşliğinin Anadolu'daki imzası olarak değerlendirilen TANAP ile Azerbaycan gazı Türkiye üzerinden Nahçıvan Özerk Bölgesine ulaştırılacak. Iğdır ile Nahçıvan arasında inşa edilecek hat, yaklaşık 82 kilometre uzunluğunda ve 12 inç çapında olacak. Hatta, 2022 yılında gaz akışının başlayabileceği ifade ediliyor.

Botaş kolları sıvadı

Türkiye'de Azerbaycan'ın Nahçıvan özerk bölgesine doğal gaz ihraç etmek üzere kolları sıvadı. Nahçıvan ile Iğdır arasında kurulacak doğal gaz hattı ile ilgili çalışmalar başladı. BOTAŞ, Nahçıvan Doğal Gaz Boru Hattı Etüt ve Detay Mühendislik İşi hizmet alım ihalesine çıktı. İhale, 30 Haziran Salı günü gerçekleştirilecek. Teklifler, koronavirüs salgını nedeniyle elektronik ortamda alınacak. İşin, 270 gün içinde teslim edilmesi gerekiyor.

İran'dan doğalgaz ihtiyacını karşılayan Nahçıvan'a Türkiye alternatifi

2022 yılında faaliyete geçmesi öngörülen hat, yaklaşık olarak 82 kilometre uzunluğunda ve 12 inç çapında olacak. Hattın inşasının tamamlanmasının ardından Türkiye'den Nahçıvan'a doğal gaz akışı başlayacak. Azerbaycan ile kara bağlantısı olmayan Nahçıvan özerk bölgesi doğalgazını İran güzergahından temin ediyordu. Söz konusu hat Nahçıvan için önemli bir alternatif olacak.

Söz konusu projenin temelleri Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 8. Toplantısı nedeniyle Bakü'ye giden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ziyareti sırasında atılmıştı. İki ülkenin devlet baş-

kanlarının başkanlığında 25 Şubat'ta Bakü'de gerçekleşen toplantıda üzerinde uzlaşıya varılan konulardan birisi Iğdır - Nahçıvan arasında faaliyet göstermesi planlanan enerji hattı idi. Bunun yanı sıra Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 8. Toplantısı sırasında iki ülke arasında, vize muafiyeti, güvenlik işbirliği, askeri mali işbirliği, enerji ve madencilik, tercihli ticaret anlaşmaları ile Kars-Nahçıvan demiryolu hattı projesine ilişkin mutabakat zaptının da bulunduğu pek çok anlaşma imzalandı.

Türkiye Ve Azerbaycan'ın Stratejik İşbirliği Projesi TANAP Arzın Teminatı

30 Haziran 2020 itibarıyla Azerbaycan'dan Türkiye'ye TANAP ile taşınan toplam gazın 6 milyar metreküpe ulaşacağının açıklanması ile bu önemli projenin bölge açısından önemi de daha net ortaya çıktı. Azerbaycan gazını Avrupa içlerine kadar ulaştıracak olan hat Türkiye'nin enerji güvenliği ve bölgesel bütünleşme çalışmaları açısından da büyük önem arz ediyor.

Azerbaycan'ın Şahdeniz-2 sahasından çıkarılan doğal gazı Türkiye'ye taşıyan TANAP, 12 Haziran 2018'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in katıldığı törenle açıldı. Projeden ticari gaz akışı ise 30 Haziran 2018'de başladı. Geride kalan iki yılda proje iki ülke arasında bir proje olmanın ötesine geçerek Avrupa Birliği ve küresel enerji jeopolitiği açısından stratejik değer taşıyan yeni bir gaz değer zincirinin en önemli halkasını oluşturuyor.

'TANAP Yaşayan Bir Proje'

1850 kilometreyle Orta Doğu ve Avrupa'nın en uzun ve en büyük çaplı doğal gaz boru hattı olan TANAP, Türkiye'nin doğu-batı enerji koridoru olma hedefine ulaşmak için ihtiyaç duyduğu doğal gaz iletim altyapısının ana omurgasını oluşturuyor. TANAP, önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin çoğunlukla batısında yer alan tüketim merkezlerine ulusal iletim sisteminin kısıtlarından bağımsız şekilde doğrudan gaz arzı sağlanabilmesi açısından da önem taşıyor. TANAP'ın kapasitesi de stratejik önemine paralel şekilde kademeli bir artış gösteriyor.

TANAP'tan Türkiye'ye ticari gaz akışı 30 Haziran 2018 itibarıyla başladı. İlk yıl 2 milyar metreküp olarak gerçekleşen gaz sevkiyatının kademeli olarak arttı. Ticari operasyonun ikinci yılının tamamlandığı 30 Haziran 2020 itibarıyla Azerbaycan'dan Türkiye'ye TANAP ile taşıdığımız toplam gaz 6 milyar metreküpe ulaştı.

Yılda 16 milyar metreküp doğal gaz taşıyacak olan TANAP, bu kapasitenin 6 milyar metreküpünü Türkiye'ye sevkedecek. Söz konusu kapasitenin 10 milyar metreküpü ise Türkiye-Yunanistan sınırında TAP'a aktarılarak Avrupa piyasalarına gönderilecek.

Azerbaycan enerji kaynakları ile göz dolduruyor

2009-2015 periyodunda gaz üretimi 153,82 milyar metreküp olarak açıklanan Azerbaycan'da keşfedilen yeni petrol yatakları da enerji piyasası hareketlendirdi. Hazar Denizi'nin Azerbaycan'a ait bölümünde, kıyıdan 120 kilometre mesafede bulunan yeni rezervin yaklaşık 60 milyon ton olduğu bildirildi.

Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi SOCAR ile Norveç'in Equinor şirketinin ortak çalışmaları sonucunda rezervlerin bulunduğu petrol yatağının isminin "Karabağ" olduğu açıklandı. SOCAR'ın açıklamasına göre petrol sahası, Equinor'la ortak olarak işletilecek.

Hazar Denizi'nde 1959'da beri varlığı bilinen Karabağ yatağında 1997-98 yıllarında da keşif çalışmaları gerçekleştirilmiş; fakat yeterli rezerv bulunamadığından ötürü olumlu bir sonuca ulaşılamamıştı.

SOCAR AQS Türkiye'de Saha Tesisi Açıyor

Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi'nin sondaj birimi SOCAR AQS, Tuz Gölü Yeraltı Gaz Depolama Projesi için Türkiye'deki ilk tam donanımlı ve modern saha tesisi merkezinin açıldığını duyurdu.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketinin (SOCAR) sondaj birimi SOCAR AQS'den yapılan yazılı açıklamaya göre tesis, müşterilerine birinci sınıf sondaj ve tamamlama hizmeti sunmak için tam donanımlı ofis binası, yaşam alanı, kapalı depo, çimento karıştırma alanı, sondaj ve çamur sıvıları tesisini içeriyor.

Açıklamada görüşlerine yer verilen Tuz Gölü Proje Müdürü Silvio Bresciani, Türkiye'nin enerji güvenliğine katkıda bulunmalarından dolayı gurur duyduklarını belirterek, "Saha tesisimizi Tuz Gölü bölgesinde kurarak hem operasyonlarımızın etkinliğini destekliyor, hem de saha ekibimiz ve alt yüklenicilerimiz için iyi bir çalışma ortamı ve öğrenme merkezi yaratıyoruz." ifadesini kullandı.

Öte yandan projenin başlangıcından itibaren şirket, 5 ana sondaj kulesinin mobilize işlemlerini tamamladı. Tuz Gölü Yeraltı Gaz Depolama Projesi, 4,4 milyar metreküp yer altı gaz depolama kapasitesi oluşturmak için tuz kubbesine açılacak 40 kuyudan oluşacak.

Kars-Iğdır –Nahçıvan Demiryolu Projesi de hızlandırılıyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Bakü ziyareti kapsamında ele alınan projelerden bir diğeri Kars-Iğdır-Nahçıvan demiryolu projesiydi.

24 Temmuz 2008'de Bakü-Tiflis-Kars demiryolunun temeli atılmıştı. Kars-Iğdır-Nahçıvan demiryolunun projesi de bu süreçle birlikte başlatıldı. Projenin istasyonları belirlendi, etütleri yapıldı.

Nahçıvan'ın transit taşımacılıkta İran'a bağımlılığını nispeten azaltacak olan proje hem Türkiye hem de Azerbaycan açısından stratejik bir hamle olarak değerlendiriliyor.

Proje kapsamında Kars'ta Asya'dan gelen malların birikeceği bir lojistik merkez de yapılacak, böylelikle üretilen malların Avrupa'ya ulaşımı da sağlanmış olacak.

Nahçıvan, Iğdır, Tuzluca, Digor ve Kars güzergahının proje ile İstanbul'a bağlanması ve Avrupa içlerine kadar ulaşması öngörülüyor.

Almanya'da Avrupa Karabağ Mitingi Düzenlendi

Dünyanın 30'a yakın ülkesinde faaliyet gösteren diaspora kuruluşlarının ortak girişimi ve Almanya Azerbaycanlıları İttifakı'nın organizasyonu ile 22 Şubat 2020 tarihinde Hocalı Soykırımının 28. yıl dönümüne adanmış Avrupa Karabağ Mitingi yapıldı.

Dünyanın 30'a yakın ülkesinde faaliyet gösteren diaspora kuruluşlarının ortak girişimi ve Almanya Azerbaycanlıları İttifakı'nın organizasyonu ile 22 Şubat 2020 tarihinde Hocalı Soykırımının 28. yıldönümüne adanmış Avrupa Karabağ Mitingi yapıldı.

Almanya'nın Berlin şehrinde Brandenburg Kapısı yakınlarındaki Paris Meydanı'nda yapılan mitinge Azerbaycan, Almanya, Hollanda, Macaristan, Polonya, İspanya, İtalya, Belçika, İsveç, Letonya, Litvanya, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Avusturya, İsviçre, Norveç, Finlandiya, Fransa, Romanya, Hırvatistan, İngiltere, Yunanistan, Moldova, Ukrayna , Gürcistan, Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve diğer bazı ülkelerde yaşayan yurttaşlar ile Azerbaycan'a dost ülkelerinin diaspora üyeleri katıldı.

Hocalı Soykırımının 28. yıl dönümü arifesinde mitinge katılanlar "Karabağ Azerbaycan'dır!", "Biz Teröre Hayır Diyoruz", "Azerbaycan Adalet İstiyor!", "Hocalı'ya Karşı Kayıtsız Kalmayın!", "Masum Sivillerin Katilleri Kahrolsun", "Ermeni Yalanlarına Dur De! "," İşgali Durdur! "," Karabağ Bizim Hakkımızdır! " gibi pankartlar ve sloganlarla uluslararası örgütlere çağrıda bulundular.

Protestocular, 28 yıl önce Ermeniler tarafından işlenen Hocalı Soykırımının uluslararası alanda hukuki ve siyasi seviyede değerlendirilmesini, Ermenistan'ın işgali altındaki Azerbaycan topraklarını geri verilmesi için Ermenistan'a baskı yapılmasını, öz yurtlarından zorla çıkarılan Azerbaycanlıların evlerine geri dönmelerini ve haklarını geri almalarını ve Ermenistan'ın çatışma ile ilgili uluslararası alanda kabul edilmiş belgelere uymasını talep ettiler.

Miting sırasında Dağlık Karabağ çatışmasının acı sonuçlarını ve Ermenistan'ın saldırgan politikası nedeniyle Azerbaycan'ın maruz kaldığı maddi ve manevi kayıpları yansıtan broşürler yerel halk ve turistlere dağıtıldı, uluslararası kuruluşlara müracaatlar kabul edildi.

Justice for KHOJALY
Justice for KHOJALY
СВОБОДА
STOP
STOPPT DIE ARMENISCHEN LÜGEN!

Justice for KHOJALY

Hocalı Caddesi'nin Açılışı Ve "Hatay'dan Hazar'a" Projesi'nin Sunumu Türkiye'de Gerçekleşti

Diaspora Komitesi Başkan Yardımcısı Valeh Haciyev ve Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi Hazar İbrahim başkanlığındaki Azerbaycan heyeti Türkiye'nin Osmaniye ve Hatay bölgelerini ziyaret ederek bir dizi görüşmeler ve açılışlar yaptı.

Diaspora Komitesi Başkan Yardımcısı Valeh Haciyev ve Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi Hazar İbrahim başkanlığındaki Azerbaycan heyeti Türkiye'nin Osmaniye ve Hatay bölgelerini ziyaret ederek bir dizi görüşmeler ve açılışlar yaptı.

Osmaniye Valisi Ömer Faruk Coşkun ile bir araya gelen heyet bu görüşmenin ardından Osmaniye'nin en merkezi caddelerinden birisine Hocalı Caddesi ismi verilmesi dolayısıyla caddenin açılışı merasimine katıldılar.

Hatay ziyareti, buranın Türkiye'ye katılmasından önceki ülkenin ilk ve tek Cumhurbaşkanı Tayfur Sokmen'in ölümünün 40. yıl dönümünde düzenlenen bir anma töreni ile başladı.

Törende büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ve Tayfur Sökmen'in anıtlarına çelenk konulduktan sonra İstiklal Marşı söylendi. Etkinlikte konuşan Hatay Valisi Rahmi Doğan, Türkiye'nin artık daha güçlü olduğunu söyledi: "Binlerce yıllık şehit kanları ile sulanan bu mukaddes toprakları işgal etmek, parçalamak isteyenlere bu halkın evlatları canları pahasına karşı

koydular. 1914'te başlayan Birinci Dünya Savaşı çok çetin şartlarda yapıldı. Ancak yürekleri cesaretle dolu bu cesur ulusun oğulları, üç kıtada Çanakkale, Sarıkamış'ta Kut-ul Amare'de yedi cephede savaştılar ve destanlar yazdılar. Bağımsızlık mücadelelerine devam ettiler." Azerbaycan temsilcilerinin törene katılımından duydukları memnuniyeti dile getiren vali, iki ülke arasındaki kardeş ilişkilerinin üst düzeyde olduğunu söyledi.

Heyet ayrıca İdlib'deki askeri operasyonlar sırasında yaralanan ve Hatay Devlet Hastanesi'nde tedavi gören kahraman Türk askerlerini ziyaret etti ve onlara acil şifalar dilediler.

Daha sonra Azerbaycanlı konuklar ile Vali Rahmi Doğan ve Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş arasında görüşmeler gerçekleştirildi. Toplantıda, iki ülke arasındaki sosyal, ekonomik, kültürel ve diğer alanlardaki gelişen ilişkilerin yanı sıra Hatay şehri ile ilgili konular görüşüldü. Azerbaycan heyetinin ziyaretinden duyulan memnuniyet ifade edilerek bu toplantıların gelişmekte olan ilişkilerdeki önemi vurgulandı.

Toplantıda iki ülke arasındaki sosyal, kültürel ve ekonomik iş birliğini derinleştirmeyi hedefleyen Hatay'dan Hazar'a Kardeşlik Köprüsü Projesi'nin takdimatı yapıldı. Proje kapsamında Azerbaycan'ın bazı şehirleri ile Hatay bölgesindeki 15 ilçe arasında "Kardeş Şehirler" yapılması planlanmıştır.

Yurtdışında Yaşayan Okul Çağındaki Vatandaşlarımız İçin "Azerbaycan Dili" Kitabı Yayınlandı

Yurtdışında büyüyen neslin anavatanları Azerbaycan ile kültürel ve sosyal bağlarının güçlendirilmesi amacıyla farklı ülkelerde 60'tan fazla hafta sonu okulu açılmıştır. Yabancı ülkelerde Azerbaycan dilinde faaliyet gösteren haftasonu okullarında çocuklara Azerbaycan dili, edebiyatı, kültürü ve sanatı öğretilmektedir.

Yeni yayınlanan "Azerbaycan dili" kitabı, yurtdışında yaşayan Azerbaycanlıların kültürel miraslarının ve dillerinin korunması ve geliştirilmesinde destek olmak amacıyla hazırlanmıştır. Kitap, Haydar Aliyev Vakfı ve Devlet Diaspora ile Çalışma Komitesi'nin ortak projesi olup, yurt dışında yaşayan 6-10 yaş arası çocuklar için hazırlanmıştır. Kitabın hazırlanmasına, genç vatandaşlarımızın yaş seviyesi, dünya görüşü, ilgi alanları ve Azerbaycan dilinde iletişim kurmak için zaruri ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur.

Yurtdışında doğan ve yetiştirilen çocukların Azerbaycan dilini daha iyi benimsemesi amacıyla kitaptaki materyallerin sunumu sırasında "basitten zorluğa" ilkesi izlenmiştir. Hem gramer konuları hem de okuma materyalleri çeşitli resimler yardımıyla kitapta açıklanmıştır. Kitap 37 bölümden oluşmaktadır. Her bölüm çeşitli dilbilgisi ve konuşma görevlerinden oluşur. Kitabın sonunda, bazı dil becerileri edinmiş öğrenciler için ek okuma metinleri bulunmaktadır. Aynı zamanda 4 dilde çeşitli alanlarla ilgili kelime ve deyimlerin tercümeleri sunulmuştur. Konuların sunumunda Azerbaycan'ın ulusal değerleri ile ilgili materyaller tercih edilmiş ve kitapta yardımcı dil (yabancı dil) kullanılmamıştır.

Yurtdışında yaşayan 6-10 yaş arası çocuklar için "Azerbaycan Dili" kitabı bu alanda ilk yayındır. Gelecekte yukarı sınıf öğrencileri için de dilimizin dilbilgisi ve imla kurallarını da kapsayacak yeni kitaplar hazırlanması planlanmaktadır.

Devlet Komitesinin internet sayfasından kitabın "E – Kitap" formatına ulaşılabilir.

Güçlü Gelecek İçin Sağlam Adımlar: Ortak Türk Tarih Kitabı Okutulmaya Başlandı

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi')nin en önemli gündem maddelerinden birini gelecek neslin eğitimi ve Türk dünyası kavramı hususunda bilinçlendirilmesi olduğu her fırsatta dile getirilmektedir. Bu kapsamda atılan en önemli adımlardan birini ortak bir tarih kitabı yazımı konusunda alınan karar oluşturmaktadır. Söz konusu karar, Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te 23 Ağustos 2012'de düzenlenen zirve toplantısında alınmıştı. O tarihten bugüne üye ülkeler, ortak Türk tarihi ile ilgili türünün ilk ve tek örneği ders kitabının hazırlanmasına ilişkin ortak kararlılığı ve çalışmaları gayretle sürdürmekte idiler. Konusunun uzmanı olan profesyonel tarihçilerden oluşan komisyon tarafından 15. yüzyıla kadar olan tarihi dönemi kapsayan kitabın hazırlanması tamamlandı ve kitap öğrencilerle buluştu.

Üye ülkelerin liderlerince yazılmasına ve okutulmasına karar verilen kitap, Uluslararası Türk Akademisi tarafından titiz bir çalışmayla hazır hale getirildi. Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Prof. Dr. Darhan Kıdırali ile Özbekistan Bilimler Akademisi Milli Arkeoloji Merkezi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Gaybullah Babayar tarafından kaleme alınan ortak tarih kitabının ortak tarih bilincini güçlendireceği ve yeni nesile ışık tutacağına kesin gözle bakılıyor.

Kitabın içeriği konusunda yürütülen titiz çalışmaların neticesinde tüm üye devletlerin eğitim müfredatlarına uyum sağlayan, kolay anlaşılabilir bir ders kitabı oluşturuldu. Pilot bölgelerde başlatılan uygulamanın sonuçları ilgili kurumlar tarafından takip edilecek ve raporlanacak. Böylece ortak Türk tarih kitabının tüm okullarda okutulması konusunda yeni bir strateji belirlenecek. Üye ülkelerin eğitim bakanlıkları tarafından da onaylanan kitap, pilot bölgelerde 8. sınıf müfredatına alındı. Böylelikle bu eğitim yılında Türkiye'de 30 bin, Kazakistan'da 15 bin, Azerbaycan'da ise 10 bin öğrenci seçmeli ders olarak "Ortak Türk Tarihi" okumaya başladı.

Kitapta, eski çağlardan 15. yüzyıla kadar ki, dönemi içeren kitapta, "Türk" adının anlamı, Türklerin yaşadığı bölgeler, Türk kavimlerinin göçü, Türklerin dünya tarihindeki önemi gibi bilgiler yer alıyor. Kitapta, çok sayıda resim, fotoğraf ve harita yer alırken, Türk tarihindeki önemli olaylar kronolojik olarak bulunuyor. Saklar, Hun İmparatorluğu, Göktürk, Avar, Hazar, Türkeş, Uygur, Kırgız hakanlıkları, Karluklular, Oğuzlar, Karahanlılar, Gazneliler, Selçuklular, Azerbaycan Atabeyleri, Harezmşahlar gibi devletlerin tarihi ana hatlarıyla anlatılıyor.

Altın Orda, İlhanlı, Memlük, Osmanlı, Timurlular, Karakoyunlu ve Akkoyunlu devletlerinin de anlatıldığı kitapta Türklerin ortak destanları, manevi değerleri ve milli oyunlarıyla ilgili de bilgiler yer alıyor.

'Kavgalar değil, insanlık tarihine katkılar anlatılacak'

Kitabın ortaya çıkarılmasında koordinasyon görevini yürüten Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Prof. Dr. Darhan Kıdırali, basına yaptığı açıklamada, "Ortak Türk Tarihi" ders kitabının Türk dünyası gençlerine ortak tarih bilinci aşılamak açısından son derece önemli olduğunu söyledi.

Kitabın şimdilik pilot bölgelerde okutulduğunu, ileride ise Türk dünyasındaki tüm öğrencilerin bu dersi alacağını belirten Kıdırali, "Kitapta Türk devletleri arasındaki tarihteki kavgalar değil, daha çok onların dünya ve insanlık tarihine katkıları ön plana çıkartıldı. Bu ders kitabını okuyan bir öğrenci genel olarak Türk dünyası nedir, ortak noktalarımız nelerdir sorularına yanıt bulacak." dedi.

'Ortak Türk coğrafyası ve Türk edebiyatı ders kitapları da yolda'

Ortak Türk Coğrafyası ve Türk Edebiyatı Ders Kitaplarının da yazılması konusunda Türk Akademisi görevlendirildi.

Bu alanlarda da çalışmaları sürdüren Türk Akademisi Başkanı Hıdırali:

"Ortak tarih bize ortak bilinci aşılamakta, ortak coğrafya bize alan birlikteliğini, mekanlarımızı aşılayacak. Ortak edebiyat da ortak dil, ortak medeniyetimizin anahtarı olacak. Ortak tarih, coğrafya ve edebiyat derslerini alan bir öğrenci bir Türk kimliğini, Türk dünyası kavramını anlayarak ve önemlisi de aynı kitaplardan öğrenecektir. Bu da Türk dünyasının birliği için güzel bir basamaktır" açıklamasını yaptı.

"Türk devletlerinin hoşgörüsü de anlatılıyor"

Kitabın bir diğer yazarı Doç. Dr. Gaybullah Babayar, Türk dünyasındaki genç nesle ortak milli tarihi öğretilerek tüm Türk toplulukları arasında tarihi birlik kavramının güç kazanmasının amaçlandığını belirtti.

Kitabı okuyan gençlerin, atalarının tarihte hangi rol oynadıklarını ve uygarlığa hangi katkıları sunduğunu öğreneceğini ifade eden Babayar, "Kitapta, Türk devletlerinin diğer millet ve dinlere karşı hoşgörüsü de anlatılıyor. Kitap, gençlerin hem milli bilinçli, hem de hoşgörülü bir nesil olarak yetişmesine katkı sağlayacak" diye konuştu.

#HocalıSoykırımı

KEŞKE

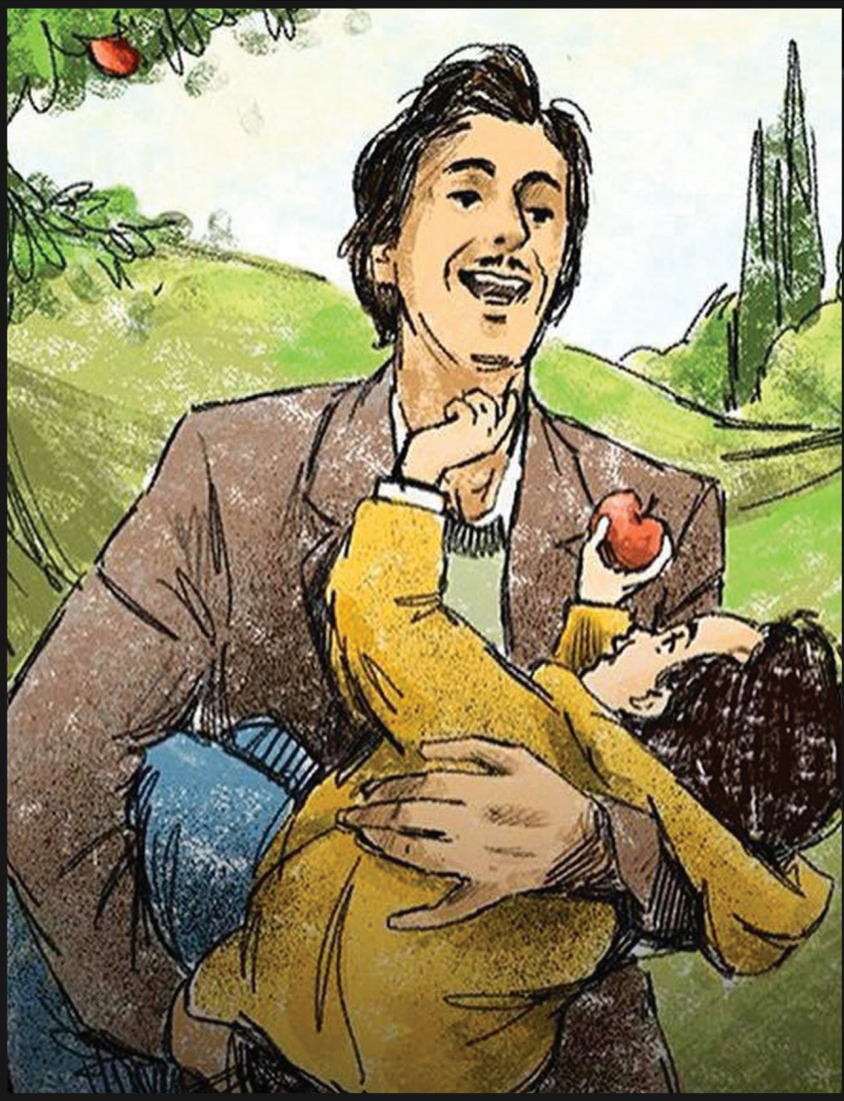

#HocalıSoykırımı

OLMASAYDI

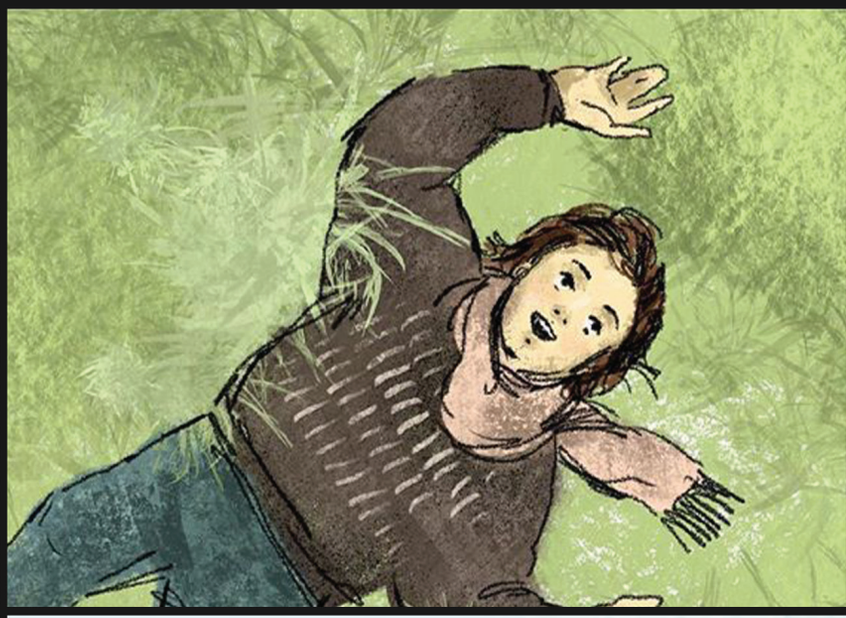

socialhub
• GUARANTEED EFFICIENCY •

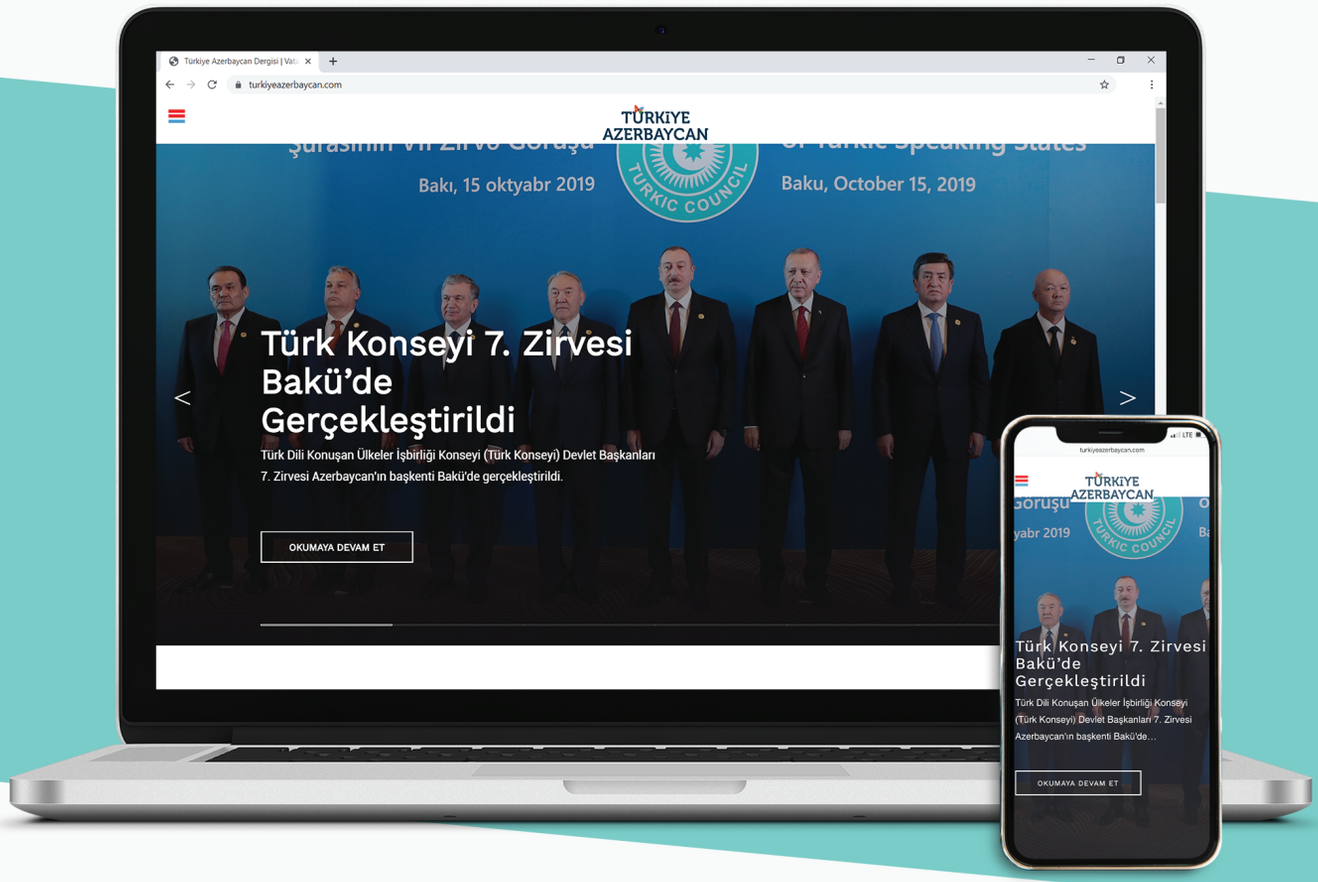

Dergimizde yer alan makale, röportaj, haber ve diğer içeriklerle birlikte dergimizin PDF formatına internet sitemizi ziyaret ederek erişebilirsiniz.

www.**turkiyeazerbaycan**.com

TrAzDergisi

TurkiyeAzerbaycanDergisi

TurkiyeAzerbaycanDergisi